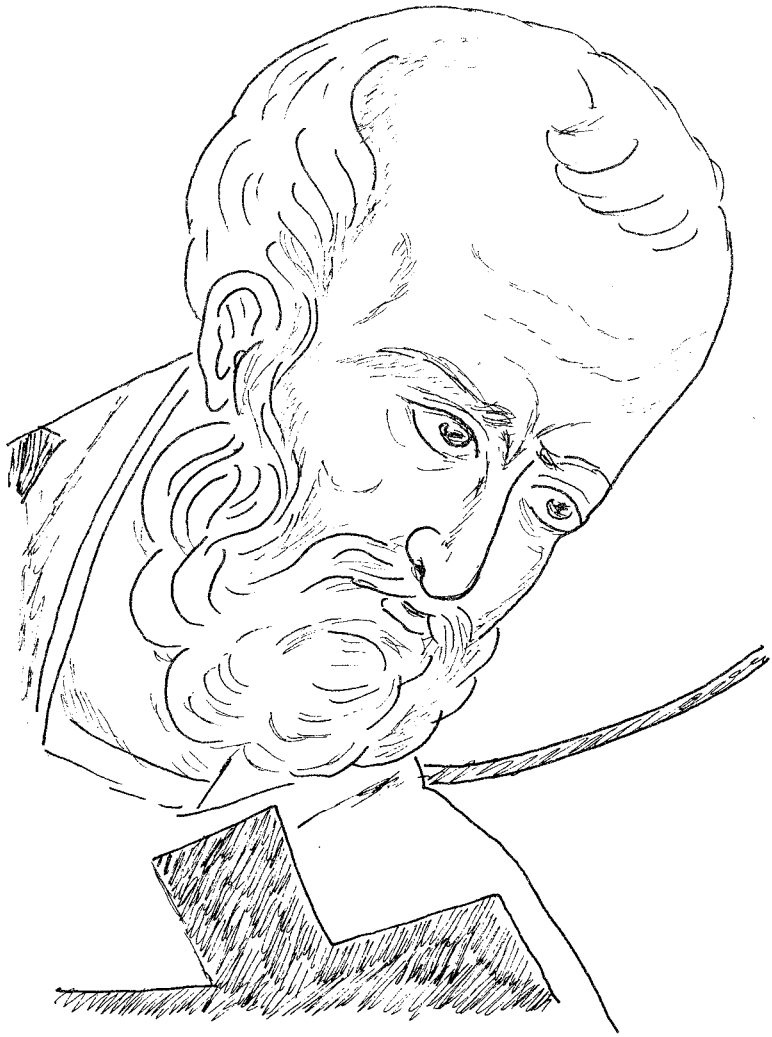

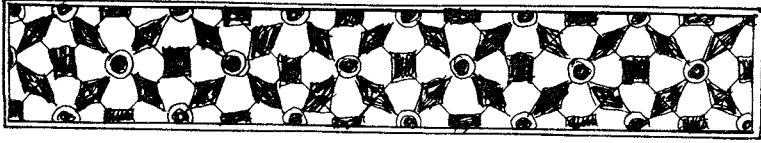
Ὁ ὉΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ἐνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι*...

Μέσα εἰς τὴν Χάριν καὶ τὸ Φῶς τῆς πανευφροσύνου ἀναστασίμου περιόδου, πού διανύομεν, ἐπικοινωνοῦμεν μέ τούς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς μας διὰ νά συγχαρῶμεν καί νά ἀνταλλάξωμεν τόν Ἐναστάσιμον χαιρετισμόν:

Χριστός Ἐνέστη! Ἐληθῶς Ἐνέστη!

Ὁμολογοῦμεν μέ τόν χαιρετισμόν αὐτόν καί ἐμεῖς οἱ ἀνάξιοι τὴν ἴδιαν πίστιν καὶ ὁμολογίαν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, Μαρτύρων, Ἱεραρχῶν, Ὁμολογητῶν, Ὁσίων καὶ πιστῶν Χριστιανῶν ὅλων τῶν αἰώνων.

Πιστεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν ὅτι ὁ φιλανθρωπότατος Κύριός μας "παρεδόθη (εἰς θάνατον) διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν" (Ρωμ. δ'25).

Πιστεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν ὅτι ὁ Ἐναστάς Κύριος εἶναι ὁ μόνος Σωτὴρ τῶν ἀνθρώπων διότι εἶναι ὁ μόνος πού αὐτεξουσίως ἐνίκησε τόν θάνατον καὶ ἔγινε "πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν" (Κολοσ. α'18) καὶ "ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων" (Κορινθ. ιε'20).

---

* Πασχάλιος χαιρετισμός τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας.

Πιστεύομεν καί ὁμολογοῦμεν ὅτι ὁ Ἄναστας Κύριος ἔρχεται μέ πολλήν εὐσπλαχνίαν καί σήμερον πρὸς ἡμᾶς διὰ νά φέρῃ μέσα εἰς τήν ἰδικήν μας ἀδυναμίαν, σκότος, λύπην, ἀπελπισίαν, παλαιότητα, ὀλιγοπιστίαν, πτωχείαν, νεκρότητα, φθοράν, ἀσθένειαν, ἁμαρτωλότητα, τήν ἰδικήν Του Ἕυναμιν, χάριν, συγχώρησιν, ἀγάπην, φῶς, εἰρήνην, ἀφθαροσίαν, αἰωνιότητα, καινότητα ζωῆς, παράκλησιν, ἀγιασμόν.

Πιστεύομεν καί ὁμολογοῦμεν ὅτι ἔρχεται πρὸς ἡμᾶς ὄχι διότι ἐμεῖς τό ἀξίζομεν, ἀλλά διότι Ἐκεῖνος εἶναι φιλόανθρωπος καί ἐλεήμων.

Πιστεύομεν καί ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ ζωὴ μας χωρὶς τόν Ἄνασταντα Κύριον εἶναι κόλασις καί ὁ κόσμος μας χωρὶς τήν παρουσίαν Του ἕνα φρικιαστικόν παράλογον καί ἕνα ἀπέραντον νεκροταφεῖον.

Ἄνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι προσκυνήσωμεν Ἅγιον Κύριον Ἰησοῦν τόν μόνον ἀναμάρτητον...

Τήν ἁγίαν Του Ἄνάστασιν, δηλαδή τόν Ἄνασταντα Κύριον, ὄντως βλέπομεν καί ζῶμεν κατὰ τήν φιλόανθρωπον χάριν καί δωρεάν Του ὅσάκις διὰ τῆς μετανοίας σταυρώνομεν τόν παλαιόν ἄνθρωπον τοῦ ἐγωισμοῦ καί τῶν παθῶν.

Τόν Ἄνασταντα Κύριον βλέπομεν καί λαμβάνομεν μέσα εἰς τήν Ἅγιαν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν πρεσβεΐαις τῆς Παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τῆς πρώτης καί ἐνδοξότερας μάρτυρος τῆς Ἀναστάσεώς Του, μετὰ πάντων τῶν Ἁγίων, διότι κατὰ τήν εὐδοκίαν Του, ἐδῶ εἰς τήν Ἐκκλησίαν Του παραδίδει ὀλόκληρον τόν ἑαυτόν Του.

Τόν Ἄνασταντα Κύριον βλέπομεν καί ἀναγνω-

ρίζομεν εἰς τὴν ζωὴν ὅλων τῶν ἀναστημένων ἀνθρώπων τοῦ Θεοῦ, οἱ ὅποιοι ἤδη ἀπὸ τοῦ παρόντος αἰῶνος ἔγιναν διὰ τῆς ἀπαθείας καὶ τῆς ἐνώσεώς των μέ τόν Ἀναστάντα Κύριον υἱοῖ τῆς Ἀναστάσεως καὶ τέκνα φωτόμορφα τῆς Ἐκκλησίας.

Τόν Ἀναστάντα Κύριον βλέπομεν καὶ κοινωνοῦμεν εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν Ἁγίων Του Μυστηρίων καὶ ἰδίως τοῦ Παναγίου Σώματος καὶ Αἵματός Του.

Τόν Ἀναστάντα Κύριον βλέπομεν καὶ οἰκειούμεθα εἰς τὴν προσευχὴν, τὴν μελέτην τοῦ λόγου Του, τὴν ἀσκησιν, τὴν ἀγάπην, τὴν ταπείνωσιν καὶ εἰς ὅλας τὰς ἀγίας Του ἐντολάς.

Τόν Ἀναστάντα Κύριον βλέπομεν καὶ ἐνθρονίζομεν εἰς τὴν καρδίαν μας μέ τὴν νοερὰν καὶ ἀδιάλειπτον καρδιακὴν ἐπίκλησιν τοῦ Παναγίου καὶ Προσκυνητοῦ Ὄνόματός Του “Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἐλέησόν με τόν ἁμαρτωλόν”.

Δεῦτε πάντες οἱ πιστοὶ προσκυνήσωμεν τὴν τοῦ Χριστοῦ ἁγίαν Ἀνάστασιν, ἰδοὺ γὰρ ἦλθε διὰ τοῦ Σταυροῦ χαρὰ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ...

“Λοιπὸν, ἀδελφοί, χαίρετε ” (β. Κορ. ιγ´II)
“Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε” (Φιλιππ. δ´4).

Ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός Ἀνέστη - ὁ ἄνθρωπος ἀνέστη!

Χριστός Ἀνέστη - Ἀληθῶς Ἀνέστη!

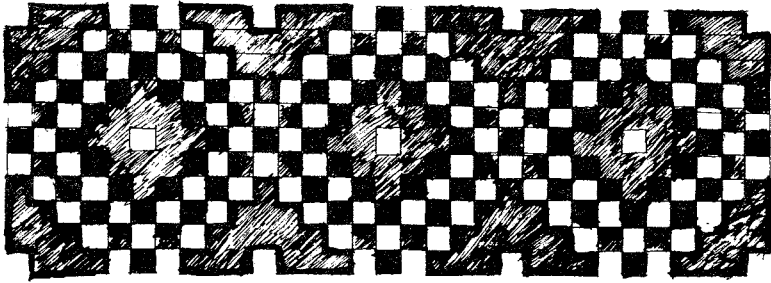
Μέ τὴν ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι ἀγάπην καὶ εὐ-

χάς από τό Σταυροαναστάσιμον Ἅγιον Ὄρος
τῆς Κυρίας Θεοτόκου.

Ὁ Καθηγούμενος
τῆς Ἱερᾶς Κοινοβιακῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου
Πάσχα Κυρίου 1979

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ

Ἱερομονάχου Πετρωνίου Προδρομίτου

Ἐνα ἀπό τὰ πολύτιμα πετράδια τοῦ θησαυροῦ τῶν προσευχῶν τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας εἶναι ἡ προσευχή τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου: “Κύριε καί Δέσποτα τῆς ζωῆς μου,...”.

Μικρή στό μέγεθος καί ἀπλή, ἀλλά γεμάτη πνευματική δύναμη καί θεολογικό βάθος, ἡ προσευχή αὐτή φέρνει τή σφραγίδα τοῦ μεγάλου ὑμνογράφου καί ποιητῆ, τοῦ μεγάλου ἀσκητῆ καί ἁγίου, τῆς “Κιθάρας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος”, ὅπως ὀνομάστηκε ὁ Ἅγιος Ἐφραίμ. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ ἔχει ἐπιφυλάξει μιά ξεχωριστή θέση στή λειτουργική τῆς ζωῆ καί εἰδικά στήν περίοδο τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, περίοδο μετανοίας καί ψυχικῆς ἀναγεννήσεως.

Κάποιος Πνευματικός πατήρ μου ἔλεγε κάποτε γι’ αὐτήν τήν προσευχή: “Ἐγώ τήν ἀπαγγέλω σ’ ὅλη τή διάρκεια τοῦ ἔτους στόν “κανόνα” τῆς προσευχῆς μου καί προτρέπω ὅλους τοὺς Χριστιανούς, ἀλλά εἰδικότερα τοὺς μοναχοὺς νά κάνουν τό ἴδιο, γιατί αὐτή ἡ προσευχή, ἀπαγγελμένη μέ ταπεινοφροσύνη, σύνεση καί συναίσθηση ἔχει μεγάλη δύναμη ἐσωτερικῆς ἀναγεννήσεως”. Θά πειθοῦμε καί ἡμεῖς οἱ ἴδιοι γι’ αὐτό τό πράγμα, ἐμμένοντας λίγο πάνω στό περιεχόμενο καί τήν πρακτική τῆς προσευχῆς τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ.

Ὅπως εἶναι γνωστό, ἡ προσευχή αὐτή ἀπαγγέλλεται καί στίς ἐπτά ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας, σ’ ὅλη τή Μεγάλη Τεσσαρακοστή, ἐκτός ἀπό Σάββατο καί Κυριακή, μέ μιά ξεχωριστή τάξη. Τό τυπικό ὀρίζει νά ἀπαγγέλλεται ἔχοντας τὰ σωματικά μάτια καί τὰ χέρια “ἀνυψωμένα*”, μέ τὰ μάτια τοῦ νοῦ ὑψωμένα πρὸς τόν Θεό, ταπεινά καί μέ

* Πρόκειται γιά τό τυπικό τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας πού κατά κανόνα ἀκολουθεῖται καί στίς ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες μέ μικρές διαφορές. Στό Ἅγιον Ὅρος τήν προσευχή ἀπαγγέλλουν μυστικά οἱ Πατέρες κάνοντας σέ κάθε στάσι τῆς προσευχῆς μιά μεγάλη μετάνοια. Ἀκολουθοῦν δώδεκα μικρές μετάνοιες μέ τήν ἐπίκλησι “ὁ Θεός ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ”, καί στό τέλος πάλι μιά μεγάλη μετάνοια μέ ἐπανάληψι τῆς τρίτης στάσεως “Ναί Κύριε Βασίλεῦ...”.

δάκρυα καί φόβο Θεοῦ, συνοδευόμενῃ ἀπό μεγάλες μετάνοιες καί γονυκλισίες.

Τὴν κατάλληλῃ στιγμῇ, ὁ λειτουργῶν ἱερεὺς βγαίνει στὴν Ὁραία Πύλῃ, ἀπαγγέλλει κατὰ σειρά τὰ τρία μέρη τῆς προσευχῆς, κάνοντας ἀπὸ μιὰ μεγάλη μετάνοια μετὰ ἀπὸ κάθε μέρος: μετὰ κάνει σιωπηλὰ 12 γονυκλισίες καί ἀπαγγέλλει ἀκόμα μιὰ φορά ὀλόκληρῃ τὴν προσευχή: μετὰ ἀπ' αὐτὸ κλείνει μὲ μιὰ μεγάλη μετάνοια. Μαζί μὲ τὸν ἱερέα κάνουν μετάνοιες καί γονυκλισίες ὅλοι οἱ παρόντες στὴν ἀκολουθία. Ὄταν παίρνεις μέρος σὲ μιὰ τέτοια κοινὴ προσευχή, αἰσθάνεσαι ὅτι μιὰ μεγάλη δύναμη τὴν διαπερνᾷ: Ἡ ἴδια ἡ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ Ὅποιο εἶναι Παρόν, σύμφωνα μὲ τὸ λόγο τοῦ Κυρίου, καί τὸ Ὅποιο κράζει μέσα ἀπ' τὶς ψυχές τῶν συμπροσευχομένων.

Ἀπὸ τὸ περιεχόμενο τῆς προσευχῆς, βλέπουμε ὅτι προσευχομαστε στὸ Θεὸ νὰ μᾶς φυλάξει ἀπὸ τέσσερα κακὰ πνεύματα, ἀπὸ τέσσερα πάθη καί μετὰ νὰ μᾶς χαρίσει τέσσερα καλὰ πνεύματα, τέσσερις ἀρετές. Εἶναι εὐκόλο νὰ καταλάβουμε ὅτι τὰ τέσσερα αὐτὰ κακὰ πνεύματα δὲν εἶναι ἄλλα ἀπὸ τὰ “πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις”. (Ἐφεσ. 6, 12), τὰ ὁποῖα ἀσταμάτητα μᾶς πολεμοῦν, καί τὰ πάθη εἶναι ἡ ἐνδειξὴ τῆς ὑποδουλώσεως τοῦ ἀνθρώπου στὰ κακὰ αὐτὰ πνεύματα. Καί προσευχομαστε στὸ Θεὸ νὰ μὴ μᾶς δώσει αὐτὰ τὰ πνεύματα δηλαδή νὰ μὴ μᾶς ἀφήσει νὰ πέσουμε στὴ δουλειὰ τοῦ διαβόλου, ὁ ὁποῖος θέλει μὲ τὴ βία νὰ μᾶς ὀδηγήσει στὸν αἰώνιο θάνατο. Ὅσο ἀφορᾷ τὰ καλὰ πνεύματα, αὐτὰ εἶναι τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποῦ δεχτήκαμε κατὰ τὸ Ἅγιο Βάπτισμα καί τὸ Χρίσμα καί τὰ ὁποῖα ὁ προφήτης Ἡσαΐας τὰ ὀνομάζει: “Πνεῦμα σοφίας, πνεῦμα συνέσεως, πνεῦμα ἰσχύος...” (Ἠσ. 11, 2-3). Τὰ ζητοῦμε ἀπὸ τὸν Θεὸ, δηλαδή τὸν παρακαλοῦμε νὰ μᾶς βοηθήσει ὥστε νὰ μὴ μείνουν ἀδρυνῆ τὰ χαρίσματα ποῦ δεχτήκαμε.

Μιλώντας γιὰ πάθη καί ἀρετές οἱ Ἅγιοι Πατέρες τῆς πνευματικῆς ζωῆς: ὁ Ἅγιος Ἐφραίμ, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος κ.ἄ., μᾶς λέγουν ὅτι τὸ ὄνομά τους εἶναι πολὺ μεγάλο, καθὼς εἶναι ἀτέλειωτες οἱ μορφές ποῦ μπορεῖ νὰ πάρει τὸ κακὸ, ὅπως καί ἀπεριόριστες οἱ δυνατότητες τοῦ ἀνθρώπου νὰ κάνει τὸ καλὸ. Ἔτσι, ὁ ὁσιος Πέτρος ὁ Δαμασκηνός ἀραδιάζει ὄχι λιγότερα ἀπὸ 298 πάθη καί 228 ἀρετές (Φιλοκαλία: Πνευματικὴ διδασκαλία). Εἶναι φυσικὸ συνεπῶς νὰ ἀναρωτηθοῦμε γιὰτί ὁ ὁσιος Ἐφραίμ διάλεξε μόνο τέσσερα, μέσα ἀπ' αὐτὸ τὸ μεγάλο πλῆθος τῶν παθῶν καί ἀρετῶν καί γιὰτί εἰδικὰ αὐτὰ καί ὄχι ἄλλα: γιὰτί, ἀναμφίβολα, ἔκανε αὐτὴ τὴν ἐπιλογὴ ὄχι χωρὶς λόγο. Τὴν ἀπάντησιν σ' αὐτὴ τὴν ἀπορία θὰ τὴν ἔχουμε ἀφοῦ σταματήσουμε γιὰ λίγο σὲ καθένα ἀπὸ τὰ “Πνεύματα” τῆς προσευχῆς.

Πνεῦμα ἀργίας δὲν εἶναι ἡ ἀπλὴ σωματικὴ ἀργία. Ὁ ἀνθρώπος ἐξαρχῆς προορίστηκε νὰ ἐργάζεται: ἡ ἐργασία τοῦ εἶναι μιὰ φυσικὴ ἀνάγκη, γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῶν ἀπαραίτητων γιὰ τὴν ὑπαρξὴ του: τρο-

φή, κατοικία, ένδουμασία. Ὁ Ἅγιος Ἐφραίμ ἔχει ὑπ' ὄψη του μιὰ ἀργία πολὺ πιό ἐπιβλαβή, αὐτή τῆς μὴ ἐκτελέσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. "Ὁ Θεὸς εἶναι κρυμμένος σὲ Ἐντολές" λέγουν οἱ Πατέρες (ὁ Ἅγιος Μᾶρκος ὁ Ἀσκητής) καὶ ἀποκαλύπτεται κατὰ τὸ βαθμὸ τῆς ἐκτελέσεώς των. Συνεπῶς ἡ ἐκτέλεση τῶν ἐντολῶν εἶναι ἡ κατάσταση τῆς ἀναδείξεως τοῦ νέου ἀνθρώπου, τῆς ἀποκτήσεως τοῦ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ. Ἐπίσης ὁ ἄνθρωπος κλήθηκε νὰ γίνει ἅγιος, νὰ γίνει Θεὸς κατὰ χάριν· καὶ τὸ ἂν δὲν φτάνουν ὅλοι ἐδῶ, ὀφείλεται στὴν ὀκνηρία, στὴν ἀργία, ἡ ὁποία εἶναι εὐθέως ἀντίθετη μὲ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ Πνευματικοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἄρνηση τῆς προσωπικῆς του ἐξελιξέως, τὸ μαρᾶζωμα στὴ στασιμότητα.

Περιέργεια εἶναι ἡ ἔνδειξη ὑποδουλώσεως στὰ ὕλικά, ἡ κόλλα ποῦ μᾶς κρατάει προσκολλημένους στὰ γῆινα (Κλίμαξ). Εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὴν ἀργία, καὶ ἀθετώντας τὴν ἐκτέλεση τῶν ἐντολῶν, ἀναζητᾷ μιὰ ἀπατηλὴ ὀλοκλήρωση στὴν ἀνασχόληση μὲ τὰ τοῦ ἔξω κόσμου, στὴ μέριμνα γιὰ πολλὰ πράγματα, πῶς νὰ κερδίσει τὰ εὐχάριστα καὶ νὰ ἀποφύγει τὰ ἐπώδυνα· ἡ ἐπιδίωξη τῶν εὐχάριστων πραγμάτων καὶ ἡ Φυγοπονία εἶναι, σύμφωνα μὲ τὸν Ἅγιο Μάξιμο, ἡ διαρκῆς μέριμνα τοῦ ἀνθρώπου τῶν παθῶν. Ἀπεναντίας, ὅλοι οἱ Πατέρες παραγγέλλουν "ἀμεριμνία γιὰ ὅλα", μοναδικὴ μέριμνα δικαιολογημένη εἶναι ἡ μέριμνα γιὰ τὴ σωτηρία.

Φιλαρχία εἶναι τὸ Πνεῦμα τοῦ κακοῦ τὸ ὁποῖο ἀλλοτριώνει τὴ συμπεριφορὰ μας πρὸς τὸν πλησίον, μὴ ὑπολογίζοντάς τον καὶ μετασχηματίζοντάς τον σὲ ἓνα ἀπλό ἐργαλεῖο καὶ μέσο γιὰ τὸ κέρδος· ἐξευτελίζει τὴν ἀξία τοῦ ἀνθρώπου, ὑποθιβάζοντάς τον στὴν τάξη τῶν πραγμάτων. Ἀληθινὴ ἐξουσία μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶναι ἡ ἐκμετάλλευση, ἀλλὰ ἡ διακονία, κατὰ τὸ παράδειγμα καὶ τὸ λόγο τοῦ Σωτῆρος: "Ὅστις θέλει ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος" (Ματ. 20, 25) (καὶ) ἡ διακονία τοῦ πλησίον εἶναι εὐαγγελικὴ ἐντολὴ καὶ πράξη μεγάλης ἀξίας: διακονία Θεοῦ. Βλέπουμε ὅτι καὶ ἡ Φιλαρχία εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὴν "περιέργεια". Πράγματι, ὅταν ὅλη ἡ φροντίδα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι στραμμένη στὰ ὕλικά, εὐλογία καὶ ὁ ἄνθρωπος μετασχηματίζεται σὲ πρᾶγμα ἢ ἐργαλεῖο, τὸ ὁποῖο δὲν ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ τὸ κέρδος τὸ ὁποῖο φέρνει.

Ἡ **ἀργολογία** λέει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, εἶναι ὁ ἐξευτελισμὸς τοῦ πιό πολῦτιμου δώρου τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο: τοῦ χαρίσματος τοῦ λόγου· ἡ φλυαρία καὶ ἡ κενολογία, δείχνει ἓνα διεφθαρμένο ἔσωτερικὸ κόσμο, ὁ ὁποῖος ἐπιφέρει καὶ τὴν διεφθορὰ τῶν ἄλλων· εἶναι "ὁ θρόνος τῆς ματαιοδοξίας, ἡ συνέπεια τῆς ἀκολασίας καὶ τῆς ἀχρειότητος". Γι' αὐτὸ ὁ Σωτὴρ μᾶς λέγει ὅτι τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως θὰ δώσουμε λόγο "διὰ πᾶν ῥῆμα ἄργόν" (Ματ. 12, 36), καὶ οἱ Ἅγιοι Πατέρες ἐπαίνεσαν περισσότερο τὴ σιωπὴ ("Ὅσιος Ἀγάθων, Ἀρσένιος), ἡ ὁποία εἶναι ἡ γλώσσα τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ("Ἄγ. Ἰουάκ, ὁ Σῦρος).

Μιὰ ἀπλὴ ματιὰ πάνω σ' αὐτὰ τὰ τέσσερα κακὰ "πνεύματα" μᾶς

ὁδηγεῖ σέ μιά σημαντική διαπίστωση. Τά τέσσερα αὐτά κακά συνδέονται μεταξύ τους καί σχηματίζουν ἓνα εἶδος κατηφόρας στήν ὁποία κατολισθαίνει ὁ ἐξουσιαζόμενος ἀπ' αὐτά ἄνθρωπος. Ἀπό τήν ἀργία καί τήν ἀδιαφορία γιά τή σωτηρία, ὁ ἄνθρωπος ἐπιδίδεται στήν ἀπατηλή "περιέργεια" ἀπ' αὐτήν πέφτει στό πνεῦμα τῆς φιλαρχίας, τό ὁποῖο δέν ὑπολογίζει καί ἐξευτελίζει τόν πλησίον, καί ἀπό ἐδῶ φτάνει στό νά μή ὑπολογίζει τόν ἴδιο τό ἑαυτό του, μέσω τοῦ ὑποβιθισμοῦ τοῦ λόγου στήν ἀργολογία. "Ὅλοι οἱ Ἅγιοι Πατέρες δείχνουν ὅτι μιά οὐσιαστική προϋπόθεση γιά τήν πνευματική ἀνάπτυξη εἶναι ἡ διαφύλαξη τῆς ἄσπιλης συνειδήσεως ἀπό τέσσερα μέρη: Πρός τόν Θεό, προτρέποντάς μας συνεχῶς νά ἐκτελοῦμε τίς ἐντολές Του· πρὸς τόν πλησίον, προφυλάσσοντάς μας ἀπό κάθε πράγμα ἀντίθετο πρὸς τήν ἀγάπη τοῦ πλησίον· πρὸς τά πράγματα, χρησιμοποιώντας τα σύμφωνα μέ τόν σκοπό γιά τόν ὁποῖο δημιουργήθηκαν, δηλαδή γιά τίς ἀνάγκες μας· καί πρὸς τόν ἑαυτό μας μέ τήν χαλιναγώγηση, χρησιμοποιώντας καλά τά χαρίσματα πού δεχτήκαμε ἀπό τόν Θεό.

"Ἄν τώρα προσέξουμε καλά, παρατηροῦμε ὅτι τά τέσσερα αὐτά πάθη σκοτώνουν τή συνείδηση αὐτῶν τῶν τεσσάρων μερῶν. Ἡ ἀργία σκοτώνει τή συνείδηση ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ· ἡ περιέργεια σκοτώνει τή συνείδηση ἀπέναντι στά πράγματα, τά ὁποῖα τά χρησιμοποιοῦμε γιά τήν καταστροφή μας καί ὄχι γιά τή σωτηρία μας· ἡ φιλαρχία, ἡ ὁποία δέν ὑπολογίζει τόν ἄνθρωπο, σκοτώνει τή συνείδηση ἀπέναντι στόν πλησίον, καί ἡ ἀργολογία σκοτώνει τή συνείδηση ἀπέναντι στόν ἑαυτό μας μέσω τῆς σπατάλης τοῦ μεγάλου θεικοῦ χαρίσματος τοῦ λόγου. Ἔτσι, τά τέσσερα αὐτά πάθη δείχνουν μιά κατάσταση γενικῆς ψυχικῆς ἀσθένειας, ἡ ὁποία ἀλλοτριώνει τή συμπεριφορά τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ὅλα αὐτά πού τόν περιβάλλουν· πρὸς τόν Θεόν, πρὸς τόν πλησίον, πρὸς τά πράγματα καί πρὸς τόν ἑαυτό του. Ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀδιάφορος γιά τή σωτηρία του, ὁ τυρβάζων περί πολλά, ὁ δυναστικός πρὸς τόν πλησίον του καί ὁ ἀθυρόστομος εἶναι ὁ τύπος αὐτῆς τῆς ψυχικῆς ἀσθένειας, ὁ τύπος τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου. Καταλαβαίνουμε τώρα γιατί ὁ Ἅγιος Ἐφραίμ ἀκριβῶς αὐτά τά πάθη ἐπέλεξε στήν προσευχή του.

Ἀντίθετα, στό δεύτερο μέρος τῆς προσευχῆς τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ βλέπουμε ποιὰ εἶναι τά χαρακτηριστικά τῆς ὑγιούς ψυχῆς· στό δεύτερο αὐτό μέρος ζητοῦμε ἀπ' τόν Θεό ὡς μᾶς χαρίσει Πνεῦμα σωφροσύνης, ταπεινοφροσύνης, ὑπομονῆς καί ἀγάπης· πάνω σ' αὐτά σταματᾶμε τώρα γιά λίγο.

Πνεῦμα σωφροσύνης: δέν πρέπει νά τό ἐννοήσουμε ἀπλῶς σάν σωματική ἀγνότητα ἀπό τά ἁμαρτήματα τῆς ἀκολασίας. Ἡ ἀγνότητα εἶναι τό πρῶτο βῆμα τῆς "ἀπαθείας", ἡ κατάσταση τῆς καθαρισμένης ἀπό τά πάθη ψυχῆς, τῆς ἐτοιμῆς γιά τήν ἐργασία τῶν ἀρετῶν. "Πῶς ἄσωμεν τήν ᾄδην Κυρίου ἐπί γῆς ἀλλοτρίας;" (Ψαλμ. 136, 4), ἔλεγον οἱ Ἑβραῖοι κατά τήν αἰχμαλωσία Βαβυλῶνος· ἐρμηνεύοντάς το οἱ Πατέρες μᾶς διδάσκουν ὅτι δέ μπορούμε νά φέρομε οὔτε ἓναν καρπό

καλῶν ἔργων, ὅσον καιρό βρισκόμαστε στή δουλεία τῶν παθῶν. Γι' αὐτό καί ὁ Ἅγιος Ἐφραίμ βάζει τήν ἀγνότητα ἐπικεφαλῆς ὅλων τῶν ἀρετῶν.

Πνεῦμα ταπεινοφροσύνης εἶναι ἡ τοποθέτηση τῆς ὑπάρξεώς μας σέ φυσική κατάσταση: ἀπό τή μιὰ μεριά σώματα ἀδύνατα καί ἀνίκανα ἀπό τήν ἄλλη καί τήν ἴδια τήν ὑπαρξη καί ὅλα τά ἄλλα τά ἔχουμε λάβει κατά δωρεάν ἀπό τόν Θεό. Γι' αὐτό οἱ ἅγιοι Πατέρες ἔλεγαν ὅτι ταπεινοφροσύνη εἶναι νά θεωρεῖ ὁ ἄνθρωπος τόν ἑαυτό του κατώτερο ἀπό ὅλους τούς ἄνθρώπους, ἀκόμη καί ἀπό τά κτήνη, καί νά ἀποδίδει στό Θεό ὅλες τίς καλές του πράξεις.

Ἡ ὑπομονή εἶναι κάτι φυσικό γιά τόν ταπεινὸ ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος ἀναγνωρίζει τά ἁμαρτήματά του καί ἀντιλαμβάνεται ὅτι εἶναι ἀξίος ἄπειρων τιμωριῶν ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, σάν ἕνας ὀκνηρὸς δοῦλος, ὁ ὁποῖος ἀθετεῖ τίς Ἐντολές τοῦ Κυρίου του. Γι' αὐτό καί ὑπομένει μέ χαρά τίς ἀντιξοότητες καί τίς δοκιμασίες τῆς ζωῆς, ἐπειδὴ εἶναι πεπεισμένος ὅτι "διά πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τήν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ" (Πράξεις 14, 22), καί ὅτι μόνο "ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος σωθήσεται (Ματθ. 24, 13).

Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ ὀλοκλήρωση ὅλων τῶν ἀρετῶν. Ὅποιος ἔχει σωφροσύνη, ταπεινοφροσύνη καί ὑπομονή, αὐτός ἀγαπᾷ καί τόν Θεό καί τόν πλησίον. Γιατί σ' ὅποιον κατοικεῖ ἡ ἀγάπη κατοικεῖ ὁ ἴδιος ὁ Θεός πού εἶναι Ἁγάπη (Α' Ἰωάνν. 4, 8).

"Ἄν τά τέσσερα πάθη σχηματίζουν μιὰ κατηφόρα ἀπό τήν ἀργία καί ὄλο πρὸς τά κάτω, οἱ τέσσερις ἀρετές σχηματίζουν μιὰ σκάλα ἀπό τήν ἀγνότητα μέχρι τόν Θεό. Ταυτόχρονα, αὐτές εἶναι ἀντίθετες ἀπό αὐτά τά κακά πνεύματα καί μᾶς δείχνουν πῶς μπορούμε νά θεραπεύσουμε τήν ἀσθενοῦσα ἀπ' αὐτά ψυχή. Ἡ ἀγνότητα θεραπεύει τήν ἄρρωστη ἀπό ἀργολογία ψυχή, ἡ ταπεινοφροσύνη συσφίγγει τούς δεσμούς μέ τόν πλησίον, ἡ ὑπομονή μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπό τήν ὑποδούλωση ἀπέναντι στά πράγματα, καί ἡ ἀγάπη θεραπεύει τήν ἀδιαφορία γιά τή σωτηρία, μέσω τῆς εὐγνωμοσύνης καί τῆς ἀγάπης ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Γιατί ὅλα στὸν ἀγνό εἶναι ἀγνά, συνεπῶς καί ἡ γλώσσα ὁ ταπεινόφρων ὑπολογίζει τόν πλησίον του περισσότερο ἀπὸ τόν ἑαυτό του· ὁ ὑπομονητικὸς δέν ἀποθέτει τίς ἐλπίδες του στά πράγματα, καί ὁ ἀγαπῶν τόν Θεό προσπαθεῖ συνεχῶς νά ἐκτελεῖ τίς ἐντολές Του.

Ἔτσι, ὁ ἐγκρατὴς κατὰ τήν γλώσσα ἄνθρωπος, ὁ ταπεινόφρων, ὁ βαθειὰ ὑπομονητικὸς καί ὁ ἀγαπῶν τόν Θεό, μᾶς παρουσιάζει τήν εἰκόνα τοῦ ἐξαγνισμένου ἀπὸ τά πάθη πνευματικοῦ ἀνθρώπου.

"Ὅπως βλέπουμε, ἡ ἐπιλογή αὐτῶν τῶν δύο σειρῶν ἀπὸ "Πνεύματα" στήν Προσευχή τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ, ἔχει ἕνα βαθύ πνευματικὸ νόημα. Αὐτὴ μᾶς φέρνει μπροστά σέ δύο εἰκόνες: αὐτὴν τοῦ διεφθαρμένου ἀπὸ τά πάθη ἀνθρώπου καί αὐτὴν τοῦ ἀναγεννημένου μέσω τῶν ἀρετῶν ἀνθρώπου: ἀπὸ τή μιὰ μεριά ἡ ἁμαρτωλὴ κατάσταση στήν ὁποία βρισκόμαστε καί πού παρακαλοῦμε τόν Θεό νά μᾶς ἀπαλλάξει ἀπ' αὐτήν· ἀπὸ τήν ἄλλη μεριά ἡ πνευματικὴ κατάσταση πρὸς τήν ὁποία

τείνουμε παρακαλώντας τόν Θεό νά μᾶς τήν χαρίσει.

Τό τρίτο μέρος τῆς προσευχῆς τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ: “Ναί Κύριε, Βασιλεῦ, δώρησαι μοι τοῦ ὄραν τά ἐμά πταίσματα καί μὴ κατακρίνειν τόν ἀδελφόν μου...” εἶναι μιᾶ ἀνακεφαλαίωση αὐτῶν πού ζητήσαμε στό δεύτερο μέρος τῆς προσευχῆς, μέ μιᾶ πιό συντετημένη μορφή. Πράγματι, τό ὄραν τά ἴδια πταίσματα εἶναι μιᾶ ἐνδειξη ταπεινοφροσύνης καί τό μὴ κατακρίνειν τόν πλησίον εἶναι ἐνδειξη ἀγάπης” ἢ ὅποια πάντα στέγει καί οὐκ ἀσημονεῖ (Α΄ Κορ. 13). Οἱ δύο μεγάλες αὐτές ἀρετές εἶναι στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους. “Ἡ ἅγια δυάς” λέει ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, “εἶναι ἡ ἀγάπη καί ἡ ταπεινοφροσύνη” ἢ πρώτη ὑψώνει κί ἡ δεύτερη στηρίζει τούς ὑψωμένους καί δέν τούς ἀφήνει νά πέσουν” (Κλίμαξ, 25, 37).

Τό τέλος τῆς προσευχῆς μέ τήν αἴτηση τῶν δύο κορυφῶν τῆς πνευματικῆς ζωῆς: ταπεινώση καί ἀγάπη, θέλει νά μᾶς δεῖξει ὅτι γιά τόν λυτρωμένο ἀπό τά πάθη καί πορευόμενο τόν δρόμο τῆς ἀρετῆς, ἀνοίγεται ἀτελειώτος ὁ δρόμος τῆς τελειώσεως, τῆς ὁμοιώσεως πρὸς τόν Θεό, ὁ ὅποιος εἶναι ὁ ἴδιος Ταπεινοφροσύνη καί Ἀγάπη.

Μετά τήν ἀπαγγελία τῆς προσευχῆς μέ τίς τρεῖς μετανοίες, γίνονται δώδεκα γονυκλισίες μέχρι τό ἔδαφος, λέγοντας μυστικά καί ἐπαυλαμβάνοντας τρεῖς φορές τούς παρακάτω τέσσερις στίχους:

—Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι, τῷ ἁμαρτωλῷ. (Λουκ. ιη΄ 14).

—Ὁ Θεός, καθαρῖσέ με, τόν ἁμαρτωλό. (Πρβλ. Ψαλμ. ν΄4).

—Ὁ Θεός, ἐσύ πού μέ ἔχεις δημιουργήσει, σῶσε με.

—Ἡμάρτον ὑπέρ ἀριθμόν, Κύριε, συγχώρεσέ με!

Παρατηροῦμε ὅτι οἱ τέσσερις αὐτοὶ στίχοι διακατέχονται ἀπό δύο αἰσθήματα: ἀπό τῆ μιᾶ μεριά ἡ θλίψη τῆς συνειδήσεως γιά τά διαπραχθέντα ἁμαρτήματα: εἶμαι ἁμαρτωλός, ρυπαρός, ἔχω πταίσει ὑπέρ ἀριθμόν· ἀπό τήν ἄλλη ἡ ἐμπιστοσύνη στήν εὐσπλαχνία καί φιλάνθρωπία τοῦ Θεοῦ: ἐλέησόν με, κάθαρόν με, συγχώρεσέ με! Εἶναι οἱ δύο ψυχικές καταστάσεις, γιά τίς ὅποιες λένε οἱ ἄγιοι Πατέρες ὅτι πρέπει πάντοτε νά μᾶς συντροφεύουν στήν ὁδὸ τῆς σωτηρίας: ὁ φόβος καί ἡ ἐλπίδα· μὴ ἀφήνοντάς μας κυριευμένους ἀπό φόβο ἢ ἐλπίδα, ἀλλά πάντα συνδυάζοντας τό φόβο μέ τήν ἐλπίδα (Φιλοκαλία, Πέτρος Δαμασκηνός). Αὐτά τά αἰσθήματα ὑψωσαν τόν Τελώνη, ἔφεραν στό πατρικό σπίτι τόν Ἀσωτο Υἱό καί ἀνοίξαν στόν Ληστή τόν Παράδεισο.

Ἄν τώρα ρίξουμε μιᾶ ματιὰ πάνω σ’ ὀλόκληρη τήν προσευχή καί τήν τάξη μέ τήν ὅποια γίνεται ἡ προσευχή τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ, τί παρατηροῦμε; Πρῶτα - πρῶτα κυτᾶμε τόν τύπο τοῦ διεφθαρμένου ἀπό τά τέσσερα κακὰ πνεύματα ἀνθρώπου καί προσευχόμεστε στόν Θεό νά μᾶς λυτρώσει ἀπ’ αὐτόν· κυτᾶμε μετά τήν εἰκόνα τοῦ ἀνανεωμένου μέσω τῶν τεσσάρων χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀνθρώπου καί ζητοῦμε νά μᾶς βοηθήσει ὁ Θεός νά προχωρήσουμε σ’ αὐτόν τόν δρόμο. Μετά ἀπ’ αὐτό, ἐπιμένουμε στή σιωπηλή προσευχή, ταπεινώνοντας ἑαυτούς γιά τίς ἀδυναμίες καί τίς ἁμαρτίες μας καί μέ μεγάλη

έμπιστοσύνη και έλπίδα στη βοήθεια του Θεού. Όλα αυτά τά αισθήματα τά συνοδεύουμε μέ μετάνοιες και γονυκλισίες. Τί θέλει άραγε νά δηλώσει όλη αυτή ή τάξη τής προσευχής;

Η σωματική μετάνοια, τό σκύψιμο μέ τό κεφάλι μέχρι τό έδαφος, είναι τό όρατό σημείο τής μετανοίας: μέ τό σκύψιμο, εξομολογούμαστε τήν πώση μας στην άμαρτία, τήν κατάσταση παρακμής στην όποία βρισκόμαστε: μέ τό άνασήκωμα δείχνουμε τή θέλησή μας νά ύψωθούμε, νά λυτρωθούμε από τήν άμαρτία, νά άναγεννηθούμε ψυχικά. Άλλά ή λέξη μετάνοια (μετά - νοια) σημαίνει και άναγέννηση του νοϋ, άλλαγή, πράξη μετασχηματισμού του άμαρτωλού άνθρώπου στον νέο άνθρωπο, πνευματικοποίηση, πού συντελείται μέ τήν μετάνοια.

Νά, συνεπώς τί θαυμαστό πράγμα δείχνει αυτή ή πρακτική τής προσευχής του Άγίου Έφραίμ συνοδευόμενη από μετάνοιες: ό,τι λέμε μέ τό στόμα στη προσευχή, τό κάνουμε ταυτόχρονα και μέ τό σώμα, μέ όλη μας τήν ύπαρξη: άναγνωρίζουμε τήν άμαρτωλότητά μας και πέφτουμε ταπεινά στο έδαφος: άλλά άνασηκωνόμαστε άμέσως, δείχνοντας τήν επιθυμία μας για γρήγορη διόρθωση. Σάν νά λέγαμε: “Κύριε, ξεχασε πώς έχω πέσει και πόσο άχρείος είμαι: δούλος τών παθών και άποξενωμένος από Σένα και όλο μου τό σώμα! Άλλά δέν θέλω νά μείνω έτσι, είμαι Δικός Σου, σώσε με, και κάνε με κατοικία του Άγίου Σου Πνεύματος”!

Είμαι εδώ κάτι περισσότερο από προσευχή, είναι ή ίδια ή πράξη τής μετανοίας ή όποία μετασχηματίζει και άνανεώνει τόν άνθρωπο. Είναι μία πραγματική μεταμόρφωση, ή όποία μās φέρνει νοερά στη μεταμόρφωση κατά τή θεία εύχαριστία πάνω στο Ίερό Θυσιατήριο. Είναι ή εύχαριστία τής μετανοίας του άνθρώπου. Γιατί όπως στη Θεία Λειτουργία μέ τήν έπίκληση του Άγίου Πνεύματος από τόν ιερέα, ό άρτος και ό οίνος, πού “προτίθενται” μεταβάλλονται σε Σώμα και Αίμα του Κυρίου, άκριβώς έτσι και εδώ: μέ τήν ταπεινή ίκεσία προς τόν Θεό, μέ τή θαθεία μεταμέλεια και τήν ασάλευτη πίστη, ό άμαρτωλός άνθρωπος μεταμορφώνεται σε πνευματικό άνθρωπο. Και όπως ή Έπίκληση τής Θείας Εύχαριστίας άκούεται και ίκανοποιείται άμέσως από τόν Θεό, άκριβώς έτσι και ή άναγέννηση μέσω τής θαθείας μεταμέλειας συντελείται σύντομα. Μās διαβεβαιώνει γι’ αυτό τό ίδιο τό Ίερό Ευαγγέλιο. Ο Τελώνης άναστέναζε από τά βάθη τής ψυχής του: “Ίλάσθητί μοι, τῷ άμαρτωλῷ”! και άμέσως διορθώθηκε: ό Ληστής πάνω στο Σταυρό έκραξε: “Μνήσθητί μου Κύριε” και άμέσως άκουσε: “Σήμερον μετ’ έμου έση εν τῷ Παραδείσῳ” (Λουκ. 23, 43). Μετά μās διαβεβαιώνουν και οί άποκαλύψεις από τήν ζωή τών μεγάλων άγίων: του όσιου Παύλου του Άπλου, του Άγίου Άνδρέα του διά Χριστόν Σαλου κ.ά. Και οί διδασκαλίες τών μεγάλων Διδασκάλων τής Έκκλησίας.

Άν ή Λειτουργία τής Εύχαριστίας είναι Λειτουργία φιλανθρωπίας του Θεού, ή Λειτουργία τής Μετανοίας είναι ή ανταπόκριση του άνθρώπου στη θεϊκή άγάπη, μέσω τής ολοκληρωτικής άφοσίωσης

στόν Θεό. Καί ὁ Θεός δεχόμενος τή θυσία τῆς μετανοίας, καθαρίζει καί ἀνανεώνει τόν ἄνθρωπο μέ θαθειά ἀλλαγὴ. “Καί ἐάν ὦσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ” (Ἄσ. Ι, 18). Τόσο θαθειά καί ὀλοκληρωτική εἶναι ἡ ἀνανεωτική δύναμη τῆς μετανοίας. Γι’ αὐτό καί ἡ ἅγια Ἐκκλησία καθόρισε γιά κάθε χριστιανό μιὰ ὀρισμένη περίοδο τοῦ ἔτους, τήν ἅγια Τεσσαρακοστή, νά ἀσχολεῖται ἰδιαίτερα μ’ αὐτήν τήν καθαρτική καί καθαγιαστική πράξη.

Ἄν ἡ μετάνοια εἶναι ἀναγκαία γιά κάθε χριστιανό, τότε γιά τόν μοναχό αὐτή εἶναι ἡ βασική του ἀπασχόληση. Γιατί “ὄλη ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ εἶναι μιὰ ἐνασχόληση μετανοίας, καί μοναχός εἶναι αὐτός πού καλλιιεργεῖ τή μετάνοια σ’ ὄλη τή ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας” (Ἀρχιμ. Γεώργιος, ἡγούμενος Μονῆς Γρηγορίου, Ὅσιος Γρηγόριος, ἀρ. 2 / 1977). Γι’ αὐτό δέν θά ἤθελα νά τελειώσω, πρὶν ἐπιστήσω τήν προσοχή καί πάνω σέ μιὰ ἄλλη ἄποψη τῆς προσευχῆς τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ σέ ἄμεση σχέση μέ τήν μοναχική ζωὴ. Ἄν λάβουμε ὑπ’ ὄψη τὰ τέσσερα καλά “πνεύματα” τῆς προσευχῆς, θά ἀναγνωρίσουμε εὐκολα σ’ αὐτά τίς βασικές ἐπαγγελίες τῆς μοναχικῆς ζωῆς: στό πνεῦμα τῆς σωφροσύνης, τήν παρθενία· στό πνεῦμα τῆς ταπεινοφροσύνης, τήν ὑπακοή· στό πνεῦμα τῆς ὑπομονῆς, τήν πτωχεία, καί στό πνεῦμα τῆς ἀγάπης τόν βασικό νόμο τῆς κοινοβιακῆς ζωῆς. Ἔτσι, γιά τόν μοναχό, ἡ προσευχή τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ εἶναι ταυτόχρονα προσευχή μετανοίας καί προσευχή γιά τήν τελείωση τοῦ μοναχοῦ. Τά χαρακτηριστικά τοῦ μέσου τῆς μετανοίας ἀνανεωμένου ἀνθρώπου εἶναι καί χαρακτηριστικά τοῦ τέλειου μοναχοῦ. Συνεπῶς ὁ ἀληθινός μοναχός εἶναι ὁ ἀκούρατος ἐργάτης τῆς μετανοίας. Καταλαβαίνουμε τώρα καλύτερα τόν παραπάνω λόγο τοῦ π. Γεωργίου, ὅτι “ὄλη ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ εἶναι μιὰ ἐνασχόληση μετανοίας”, καί γιατί αὐτός ὁ πνευματικός Πατήρ, τόν ὁποῖο μνημόνευσα στήν ἀρχή, προσευχόταν ὄλες τίς ἡμέρες τοῦ ἔτους μέ τήν προσευχή: “Κύριε, καί Δέσποτα τῆς ζωῆς μου...”-

Ρουμανική Σκήτη Προδρόμου - Ἄθως Μετάφρ. Φ. Γουνόπουλου

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Βασιλείου Γ. Ἀτέση, Μητροπολίτου πρ. Λήμνου

Β

Κατά τήν περίοδον ταύτην μοί ἐδόθη ἡ εὐάρεστος εὐκαιρία, ἐκ διαφόρων λόγων καί περιστατικῶν, νά ἐπισκεφθῶ ἀρκετάς, τοῦ Ἁγιωνύμου Ὄρους, Μονάς καί συγκεκριμένως τάς: Ἰβήρων, Σταυρονικήτα, Βατοπεδίου, Κουτλουμουσίου, Ἁγίου Παύλου, Ὁσίου Γρηγορίου, Ὁσίου Διονυσίου καί Δοχειαρίου ἀντλήσας ἐκ τῆς συναντήσεως μετά τῶν ἀδελφῶν τούτων πνευματικά ὄφελῃ ἀπαραίτητα δι' ἐμέ διὰ τήν νεαράν μου τότε ἡλικίαν.

Ἰδιατέραν ἀνάμνησιν διατηρῶ διὰ τήν ἐπίσκεψίν μου εἰς τήν Ἱεράν Μονήν τοῦ Ὁσίου Διονυσίου. Κατά τό ἔτος δηλ. 1926, ἐξεδηλώθη, οὕτως εἰπεῖν, ἀνταρσία τις ἐνίαν ταύτης ἀδελφῶν, διὰ τῆς βιαίας ἀπομακρύνσεως ἐκ τῆς Καθηγουμενείας, τοῦ ἀπό πολλῶν ἐτῶν Καθηγουμένου αὐτῆς Δοσιθέου. Οἱ ἀντιπιθέμενοι πρὸς τήν ἐνέργειαν ταύτην ἕτεροι αὐτῆς ἀδελφοί, ἐφ' ὅσον τοιαύτη πράξις ἦτο ἀντίθετος πρὸς τήν Ἀγιορειτικὴν παράδοσιν καί τάξιν, ἀνηνέχθησαν τῇ Ἱερᾷ Κοινότητι, ἐπί διευθετήσει τῆς οὕτως δημιουργηθείσης ἀνωμαλίας, ἥτις ἀπέστειλεν ἐπιτροπήν ὑπὸ τόν Προηγούμενον Κοσμάν Ἰβηρίτην εἰς ἣν μετέσχεν καί ὁ χαράσασαν τάς γραμμάς ταύτας, ὡς γραμματεὺς αὐτῆς, ἥτις μεταβάσα εἰς τήν ρηθείσαν Μονήν ἐπεζήτησε τήν εἰρήνευσιν καί τήν ἐφαρμογὴν τῶν τεθεσπισμένων ὑπὸ τῆς Ἀγιορειτικῆς παραδόσεως καί ἱστορίας· δυστυχῶς ὅμως αἱ ὑποδείξεις καί ἐνέργειαι τῆς ἐν λόγω ἐπιτροπῆς, δέν εὗρον ἀπήχησιν εἰς τοὺς πρωτοστατήσαντας εἰς τήν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Δοσιθέου, οἵτινες ἐμμένοντες εἰς τὰς ἀκραίας αὐτῶν γραμμάς, ἐπεζήτησαν τήν ἐπιβολήν τῶν ἀπόψεων αὐτῶν, αἵτινες δέν ἦσαν σύμφωνοι, ὡς ἐτονίσθη, πρὸς τὰ ἀπ' αἰώνων, Ἀγιορειτικά θέσμια· τούτου ἕνεκεν ἡ ἐπιτροπή αὕτη ἐζήτησε τήν κάθοδον, εἰς τήν Μονήν ταύτην ὀλοκλήρου τῆς Ἱεράς Κοινότητος, ἥτις ἐπιληφθεῖσα τῆς

ὕποθέσεως ταύτης ἐπέβαλε τὰς ἀποφάσεις τῆς καὶ τοιουτοτρόπως ἐπανήλθε καὶ αὐθις ἐπ' αὐτήν, ἢ, ὡς μὴ ᾤφειλεν, ἀπεμποληθεῖσα εἰρήνη καὶ σύμπνοια μεταξύ τῶν ἀδελφῶν τῆς.

Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ, παραμονῆς μου ἠτύχησα, ἵνα γνωρισθῶ μετὰ πολλῶν αὐτῆς ἀδελφῶν, ἐν οἷς καὶ μετ' ὁν τότε μοναχόν Γαβριήλ τὸν μετὰ ταῦτα ἐπὶ πολλὰ ἔτη Θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως ἤγουμενεύσαντα ἐν αὐτῇ, καὶ πρὸς τὸν ὁποῖον ἀνήκουον ἔπαινος, εὐχαριστία καὶ εὐγνωμοσύνη, διότι ἐπὶ πολλοὺς ἐνιαυτούς μετ' ἄλλων Ἀγιορειτῶν πατέρων, καὶ δὴ μετὰ τοῦ ἀειμνήστου Προηγούμενου Βησσαρίωνος Γρηγοριάτου χρηματίσαντος καὶ τούτου Καθηγουμένου τῆς ὁμωνύμου Ἱερᾶς Μονῆς, ἐχειρίζετο μετὰ διαφέροντος καὶ ἐπιτυχίας σοβαρώτατα τοῦ Ἁγιωνύμου Τόπου, προβλήματα, ἐπιβληθέντα καὶ διὰ τῆς ὁσίας βιοτῆς ἐπὶ τῆς συνειδήσεως τῶν πατέρων καὶ μοναστῶν τούτου.

Ἐπιπροσθέτως μοὶ ἐδόθη ἀφορμὴ, ἵνα ἐπισκεφθῶ καὶ τὰς παρακειμένας ταύτῃ, Μονὰς τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου τῆς ὁποίας ἡγούμενος ἦτο ὁ ἐπὶ ὁσιότητι καὶ ἀγιότητι βίου θεωρούμενος καὶ γνωριζόμενος ἀρχιμ. Ἀθανάσιος καὶ ἀγίου Παύλου μετ' Καθηγουμένου τὸν ἀρχιμ. Σεραφεῖμ, πολλὰς καὶ ἀξιολόγους ὑπηρεσίας προσενεγκόντα εἰς τὸν ἀγιώνυμον τοῦτον τόπον.

Ἡ ἐπίσκεψίς μου εἰς αὐτάς καθὼς καὶ ἡ, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας παραμονὴ μου εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ὁσίου Διονυσίου ἀπέβη δι' ἐμέ καὶ ψυχικῶς ἐπωφελής, διότι ἐγνωρίσα ἐκ τῶ συννεγγυς τὴν ζωὴν τῶν μοναχῶν τούτων, πολλεῖαν συνάδουσαν πλήρως πρὸς τὰ κελεύσματα τῆς μοναχικῆς δεοντολογίας, ἐπεσκέφθη τὰς περιφήμους αὐτῶν βιβλιοθήκας, εἶδον τὰ ἱερά αὐτῶν κειμήλια καὶ γενικῶς ἠρύσθη πολυτιμοτάτας πληροφορίας τῆς περιπέστου αὐτῶν ἱστορίας.

Ἐκ παραλλήλου ὁμως, ἡ, ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, ὑπεύθυνος ὑπηρεσία μου, διεξαγομένη ἀρμονικῶς μετὰ τῶν προϊσταμένων μου, ὡς εὐάρεστον ἀποτέλεσμα ἔσχεν τὴν γνωριμίαν μου μετ' ὁν τότε προσωπικότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους αἵτινες διεδραμάτισαν σημαίνοντα ρόλον ἐν τῇ ἐπιλύσει σοβαρωτάτων Ἀγιορειτικῶν ζητημάτων καὶ συνεδέθησαν μετὰ τῆς ἱστορίας αὐτῶν: ὅπως δὲ προχείρως ἀναφέρω, ἐκτός θεβαίως τοῦ Γέροντος Εὐλόγιου Λαυριώτου Κουρίλα, τὸν ὁποῖον ἀνωτέρω πολλὰκις ἀνέγραψα, τὸν ἱεροδ. Ἀνθιμον Βατοπεδινόν, Προηγούμενους, Μισαήλ, Ἀμβρόσιον, Ἀνθιμον, Ἰωακείμ Ἰθρηίτας, ἀρχιμ. Ἀθανάσιον Παντοκρατορινόν, Προηγούμενον Εὐδόκιμον Ξηροποταμινόν, Γέροντα τότε Εὐλόγιον καὶ τὸν Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱ. Κοινότητος Γέροντα Ἰωάσαφ Ἀγιοπαυλίτην, ἀρχιμ. Θεοδόσιον Φιλοθεΐτην, Γέροντα Γαβριήλ Σταυρονηκτιανόν, Γέροντα Βαρλαάμ Γρηγοριάτην, καὶ ἄλλους τῶν ὁποίων τὰ ὄνόματα μοὶ διαφεύγουν· ἀλλ' ἢ ἀκουσία, ἐκ τοῦ πνευματικοῦ τούτου προσ-

κλητηρίου, άποσιώπησης, λόγω άνθρωπίνης άδυναμίας, όνομάτων καί άλλων διαπρεπών καί διακεκριμένων Άγιορειτών πατέρων δέν σημαίνει προσφοράν όλιγωτέρων ύπηρεσιών των προαναφερθέντων όνομαστικώς συναδέλφων αυτών.

Άλλά καί εάν παρεθέσαμεν καί άνεγράψαμεν όνόματα προσώπων, τά όποια καθ' όιονδήποτε τρόπον φέρουν τήν σφραγίδα έγγραμμάτων ή έπιστημόνων, έν τούτοις ύπήρχον καί άλλοι μοναχοί καί προϊστάμενοι Ίερών Μονών, Σκητών καί κελλίων, οίτινες καί εάν έστερουόντο έπαρκών γραμματικών γνώσεων, έν τούτοις όμως ένώνριζον τήν ιστορίαν του Άγίου Όρους πρακτικής καί ίσως καλλίτερον από πολλούς θεολογούντας καί φιλολογούντας, τήν όποίαν καί έφηρμοζον έπακριβώς, χωρίς νά προσφεύγουν εις σκοπιμότητα καί διπλωματικότητα, μέ άποτέλεσμα ώστε νά άποθαυμάζεται ή συμβολή αυτών εις τήν διατήρησιν τής Άγιορειτικής παραδόσεως καί ιστορίας: όλως δέ προχείρως αναφέρω τόν Γέροντα Εϋθύμιον Έσφιγμενίτην, όστις πράγματι ένώνριζε τήν ιστορίαν του Άγίου Όρους όσον όλίγοι, έφαρμόζων, έν τή πράξει τά θέσμια αυτου μετ' ακριβείας ένιστε δέ καί μετ' αυστηρότητος.

Κατά τό έτος 1926 - 1927 καθ' ό διετέλουν Γραμματέυς τής Ί. Κοινότητος τό λεγόμενον Παλαιοημερολογικόν ζήτημα εύρίσκετο εις όξύτατον σημείον: καί διά τούτο τό Οίκουμεικόν Πατριρχείον τής Κων/πόλεως απέστειλε κατά περιόδους Έξάρχους επί τω τέλει διευθετήσεως τούτου: τοιουτοτρόπως απέστειλεν ως τοιοϋτον τόν Μητροπολίτην Μαρωνείας Άνθιμον Σαρίδην, όστις παρευρεθείς εις συνεδρίαν τής Ί. Κοινότητος άσχοληθείσαν άποκλειστικώς μέ τό θέμα τούτο, ήκουσεν τās άπόψεις των άντιπροσώπων των είκοσι Ίερών Μονών ύπογράφας καί οϋτος τόν κώδικα των πρακτικών τής συνεδριάσεως εκείνης, έν ή διαβλέπει τις τό έπικρατούν κατά τήν έποχήν εκείνην, πνεϋμα των Άγιορειτών επί τής, ύπό κρίσιν, ύποθέσεως.

Έν συνεχεία κατά τό 1927, απέστειλεν ως έξαρχον αυτου τόν Μητροπολίτην Τραπεζούντος Χρϋσανθον Φιλιππίδην, τόν μετá ταϋτα Άρχιεπίσκοπον Άθηνών (+1949) καταλύσαντα εις τό, έν Καρυαίς άντιπροσωπείον (κονάκι) τής Λαύρας καί φιλοξενούμενον ύπό του άντιπροσώπου αυτης Γέροντος Εϋλογίου Κουρίλα. Μετ' όλίγας από τής άφίξεώς του ήμέρας, μετέβη εις τήν, ως ειρηται, Μονήν ιερουργήσας κατά τήν έπέτειον τής μνήμης (5 Ίουλίου) του κτίτορος καί ιδρυτου αυτης Όσίου Άθανασίου, ένϋ κατά τήν έπομένην, τήν λεγομένην ήμέραν των κτιπόρων, έτέλεσεν τήν θείαν Λειτουργίαν ό παρεπιδημών έν αυτη Μητροπολίτης Δημητριάδος Γερμανός Μαυρομμάτης, ό μετá ταϋτα Άρχιεπίσκοπος των Παλαιοημερολογιτών. Σημειωτέον δέ ότι ό Χρϋσανθος κατά τήν, έν τή Μονή ταϋτη παραμονήν του, ένεγράφη, τιμής ένεκεν, εις τήν δύναμιν αυτης, λόγω τής ιδιότητος αυτου

ως Μητροπολίτου Τραπεζούντος, ἐξ ἧς προήρχετο καί ὁ Ὅσιος Ἀθανάσιος φορέας καί τόν σταυρόν αὐτοῦ, δείγμα τῆς τοιαύτης ιδιότητός του.

Ὁ ἐν λόγῳ Πατριαρχικός Ἐξάρχος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Πολιτικοῦ Διοικητοῦ τοῦ Ἀγ. Ὁρους, πρεσβευτοῦ Νικολάου Λέλη, διαδόχου τοῦ συναδέλφου του Μπατιστάτου, πρῶτου διοικητοῦ τούτου μετὰ τήν, κατά τό 1925 ἔτος, ἐπιπήφισιν ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Ἀγίου Ὁρους Χάρτου, ἐπεσκέφθη πολλές τούτου Ἱεράς Μονάς ἐπί προσωπικῇ ἀντιλήψει τῶν ἐπασχολούντων ταύτας ζητημάτων καί, δῆ, τοῦ ὑφ' ἱστορήσιν, τοιούτου, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλαι μὲν ἐπεφύλαξαν εἰς αὐτόν θερμότην ὑποδοχῆν, ὡς ἤρμοζεν ἄλλωστε τῷ Ἀρχιερατικῷ αὐτοῦ ἀξιώματι καί τῇ Πατριαρχικῇ Ἐξαρχειῇ Ἰδιότητι, ἄλλαι τοῦναντίον ψυχροτάτην τοιαύτην λόγῳ ἀκριβῶς τῶν ἐντάσεων τῶν πνευμάτων τῶν μοναχῶν τούτων, ὡς πρὸς τό ὡς εἶρηται θέμα.

Ἐκτός ὅμως τῶν ἀνωτέρω Ἀρχιερέων ἐχόντων ἐπίσημον οὕτως εἶπεῖν ἀποστολήν, ὡς προσκυνηταὶ ἦλθον καί οἱ Μητροπολίται Σερρῶν καί Νιγρίτης Κων/νος Μεγγρέλης (+1963) καί Σιδηροκάστρου Νεόφυτος Κωνσταντινίδης (+1929) ὡς ὑπερόριος δέ ὁ Μογλενῶν, δηλ. Φλωρίνης καί μετὰ ταῦτα Βερροίας καί Ναούσης Πολύκαρτος Σακελλαρόπουλος (+1943).

Ἐν Καρυαῖς διαμένων ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ ὑπαλλήλου τῆς Ἱ. Κοινότητος, ὡς ἦτο φυσικόν, ἐγνωρίσθη μετὰ τῶν διοικητῶν τοῦ Ἀγίου Ὁρους Μπατιστάτου καί Λέλη, τοῦ διοικητοῦ τῆς Χωροφυλακῆς καί ἄλλων κρατικῶν ἐκπροσώπων κατ' ἐπανάληψιν ἐπεσκέφθη τὴν πλησίον τούτων εὐρισκομένην Ἱεράν Μονὴν τοῦ Κουτλουμουσίου, τῆς ὁποίας Ἠγούμενος ἦτο ὁ Ἀρχιμ. Δαμασκηνός, τὴν βατοπεδινὴν Σκήτην τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου (Ρωσικὴν) Σερραί, ὡς καί τὴν τοιαύτην τοῦ Ἀγίου Δημητρίου, ἐπί διευθετήσεως ζητήματος τῆς κυριάρχου Ἱεράς Μονῆς τοῦ βατοπεδίου καί αὐτῆς.

Αἱ πολλὰ ἄλλωστε παννυχίδες, αἱ διεξαγόμεναι ἐν τῷ Πρωτάτῳ, τὰς ὁποίας πάρηκολούθουν ἀνελλιπῶς εἰς ὃν ὑπηρετούν ὡς ὑπάλληλοι καί οὗτοι τῆς Ἱεράς Ἐπιστασίας θεωρούμενοι Γέρων Ἀβέρκιος (κομβολογὰς), ὁ ὑποτακτικὸς αὐτοῦ Ἱερομ. Γεώργιος ὡς ἐφημέριος, καί ὡς διάκονος ὁ Εὐθύμιος Σταυρονικητιανός ἔσχον εἰς τὸν ὑποφαινόμενον οὐ ομικρὰν ἐπίδρασιν πνευματικὴν, τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασα καί ἐκ τῆς συναναστροφῆς μετὰ τοῦ ὄντως ὀσιωτάτου μοναχοῦ Γελασίου ὑπηρετοῦντος ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ διαχειριστοῦ εἰς τό ἀντιπροσωπεῖον (κονάκι) τῆς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας, ἐν Καρυαῖς, εἰς ὃ διηκόνει καί ὁ τότε μοναχός Ἀγάπιος, ὁ μετὰ ταῦτα Μητροπολίτης Λήμνου (1951 - 1959) καί εἶτα Τρικῆς καί Σταγῶν (1959 - 1970) Διονύσιος Χαραλάμπους· γενικῶς ἤ, ἐν αὐταῖς, παραμονῇ μου μοῖ προσεπό-

ρισαν πολλά όφελή πνευματικά και άλλης φύσεως, άτινα μέ έβο-
ήθησαν άποτελεσματικώς κατά τήν έν τώ κόσμω παραμονήν
μου, και μάλιστα κατά τούς πρώτους χρόνους τής, έκ του
Άγίου Όρους, έξόδου μου, οίτινες ήσαν πλήρεις άντιξοοτήτων
και σκοπέλων.

Ληξάσης έν τώ μεταξύ τής θητείας τής βατοπεδινης Έπιστα-
σίας τήν 31ην Μαΐου (π. ήμ.) 1927 ή διάδοχος αυτής Ίβηρική
άπετελέσθη έκ τών Προηγούμενων Δανιήλ Ίβηρίτου ως Πρωτε-
πιστάτου, και ως μελών τών Παντοκράτορος Προηγούμενου
Άλεξάνδρου, Φιλοθέου Γέροντος Άμφιλοχίου και Σίμωνος Πέ-
τρας Γέροντος Φωτίου, ένψ οι άντιπρόσωποι τών είκοσιν Ίερών
Μονών έν τή Ί. Κοινότητι, έκτός του άντικατασταθέντος Προηγ.
Κοσμά Ίβηρίτου διά του Γέροντος Εύθυμίου, παρέμειναν σχεδόν
οί ίδιοι μετά μήνα δέ άπό τής έγκαταστάσεως τής νέας Ίεράς
Έπιστασίας (1η Ιουνίου π. ήμ.) άπεχώρησα τής, έν τή Ίερά
Κοινότητι ύπηρεσίας μου, προς συνέχισιν τών σπουδών μου
εύαρηστηθείση, ίνα μή χορηγήση τό ύπ άριθμ. 242 και άπό 25
Ίουλιου (π. ήμ.) 1927 πιστοποιητικόν, δι' ου έβεβαιούτο ότι "ο ίε-
ροδιάκονος κ. Βασίλειος Λαυριώτης, επί 14μηνον έν τή Ύπηρεσί-
α τής Ίεράς Κοινότητος, ως ύπογραμματεύς διατελέσας, έπεδεί-
ξατο αξιόζηλον συμπεριφοράν και εύσυνείδητον έκπληρωσιν
τών έαυτου καθηκόντων, διόπερ παρέχεται υπό τής καθ' ήμάς
Ίεράς Κοινότητος τό παρόν εύχαριστήριον γράμμα σεσημασμέ-
νου τώ ίεράψ αυτής έμβλήματι, δείγμα τής προς αυτόν εύαρε-
σκείας...".

Και τοιουτοτρόπως άποχωρισθείς μέ βαθυτάτην θλίψιν ένός
περιβάλλοντος λίαν προσφιλους και συμπαθοūs μοι και άποχαι-
ρετήσας τούς άντιπροσώπους τής Ίεράς Κοινότητος και έπιστά-
τας, οίτινες έπεδείξαντο έναντί μου αγάπην και έκτίμησιν, και
όλους τούς γνωστούς μου, άνεχώρησα έξ Άγίου Όρους, προς
ο εξακολουθώ νά τρέφω, παρά τήν μακροχρόνιον έξ αυτού
άπουσίαν μου, θαυμασμόν. εύγνωμοσύνην και αισιοδοξίαν διά
τήν έν τώ μέλλοντι περίπτωτον αυτού ιστορίαν, τής όποίας ή
δευτέρα χιλιετηρίς, εύδοκία του τε Θεου και τής προστάτιδος
και πολιούχου τούτου Ύπεραγίας Θεοτόκου, εγκαινιάζεται μέ
εύοίωνν προσπικην, λόγω προσελεύσεως, κατά τούς ένεστώ-
τας τούτους χρόνους, διακεκριμένων νέων και εύσεβών έπιστη-
μόνων, οίτινες έχοντες ως θεμέλιον και βάση τά ύπέροχα Άγιο-
ρειτικά θέομια, τά όποία άς διατηρήσουν καθ' οιοδήποτε τρό-
πον αναλλοίωτα, μακράν συμβιβασμού, ύποχωρητικότητας, η
και σκοπιμότητας επί διασώσει του αίωνοβίου τούτου θεομού,
ως άρμόζει εις πνευματικούς και όσίους πατέρας.-

ΔΙΔΑΧΗ ΠΕΡΙ ΝΟΕΡΑΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

Γέροντος Κλεόπα

Β

Μετά από αυτό τό ξεχώρισμα τῶν τριῶν θερμάνσεων πού συνοδεύουν τήν ἁγία προσευχή τοῦ Ἰησοῦ καί ἀπό τά παραπάνω φανερωθέντα μυστήρια σ' αὐτόν πού ἔφθασε νά ἐφαρπασθῆ μέ τόν νοῦ στήν πνευματική προσευχή - πού τίς περισσότερες φορές ξεπερνά τά ὄρια τῆς προσευχῆς, ἀποβαίνοντας πνευματική ὄραση - θά συνεχίσουμε ἐξετάζοντας τό μετά μέτρου κράτημα τῆς ἀναπνοῆς στόν καιρό τῆς νοεράς προσευχῆς καί τήν πνευματική ὠφέλεια πού προέρχεται ἀπ' αὐτό τό μετά μέτρου κράτημα. Ἐπειδή ὁ νοῦς μας ἀπό τή γέννησή μας, ἀπό τήν παιδική ἡλικία καί τήν νεότητα ἐσυνήθισε νά ἐφαρπάζεται στίς αἰσθητές ἐξωτερικές ἐργασίες τοῦ κόσμου αὐτοῦ, πρέπει ἐμεῖς ὅταν θά λέμε τήν ἁγία νοερά αὐτή προσευχή - νά μήν ἀναπνέουμε πολύ συχνά, ὅπως εἶναι ἀπό τή φύση μας, ἀλλά πρέπει νά κρατᾶμε λίγο τήν ἀναπνοή μας, μέχρι πού θά ποῦμε, μέ τόν ἐσωτερικά τοποθετημένο λόγο (ἐνδιάθετο λόγο), τήν προσευχή αὐτή, καί μετά νά ἀναπνεύσουμε, ὅπως μάς διδάσκει ὁ Ἅγιος Μάρκος ὁ Ἀσκητής, λέγοντας: "Νοῦς χωρίς διάχυση προσευχόμενος, ἐνοχλεῖ τήν καρδιά καί τήν διασπάζει". Ἀλλά "καρδίαν συντετριμμένην καί τεταπεινωμένην ὁ Θεός οὐκ ἐξουδενώσει" (Ψαλμ. V19).

Ἀλλά ἄς εἶναι γνωστό ὅτι οἱ ἀρχάριοι ἔχουν ἀνάγκη ἰδιαίτερη ἀπ' αὐτό τό λίγο κράτημα τῆς ἀναπνοῆς ὅταν προσεύχονται, ἐπειδή ἐκεῖνοι πού ἔχουν προχωρήσει στή νοερά ἐργασία, καί χωρίς αὐτό τό κράτημα, μόνο διά τοῦ ἐνδιαθέτου λόγου, μπαίνουν στήν καρδιά καί παραμένουν ἐκεῖ. Ὅμως καί αὐτοί ὅταν θέλουν νά ἐπιστρέψουν τό νοῦ στήν καρδιά μέ τήν ἐξαντλητική ἀγάπη καί ἰδιαίτερα στόν καιρό τοῦ πολέμου τῶν λογισμῶν καί τῶν πειρασμῶν - μέσω αὐτῆς τῆς ἐπιστροφῆς προσεύχονται πιό εὐκόλα - αὐτό τό κάνουν ἐπίσης μέ τό μετρημένο κράτημα τῆς ἀναπνοῆς (Ἅγιος Νικόδημος Ἀγιορείτης).

Συνεπῶς μέ τά παραπάνω ἐδείχθη ποιά εἶναι ἡ ὠφέλεια τοῦ

κρατήματος τῆς ἀναπνοῆς μετά μέτρου κατά τόν καιρό τῆς νοεράς προσευχῆς καί σέ τί βοηθᾷ αὐτό τό κράτημα εἰδικώτερα σέ μᾶς τούς ἀρχαρίους, πού προσπαθοῦμε νά συνηθίσουμε στήν προσευχή τοῦ Ἰησοῦ.

Ἄλλά πρέπει νά γνωρίζετε ὅτι τόν πρωταρχικό ρόλο στό ἔργο τῆς νοεράς προσευχῆς τόν ἔχει ὁ χειρισμός τῆς προσοχῆς. Ὁ ἄγιος Θεοφάνης ὁ Ξαβορίτης δεικνύοντας αὐτό τό ἔργο, λέγει: “Τό οὐσιώδες μέρος καί τό εὐχρηστο τῆς προσευχῆς εἶναι ἡ προσοχή. Χωρίς προσοχή δέν ὑπάρχει προσευχή... Τά ἐξωτερικά μέσα παραμένουν μέσα...” Καί πάλι ὁ ἴδιος ἐπίσκοπος ἐρωτῶμενος δι’ ἐπιστολῆς ἀπό μιά πνευματική του κόρη, ἐάν ἡ νοερά προσευχή εἶναι ὑποχρεωτική καί γιά τούς ἐγγάμους χριστιανούς, ἀπάντησε: “Ὅποιος δέν ἔχει ἐσωτερική νοερά προσευχή, ἐκεῖνος δέν ἔχει οὔτε ἓνα εἶδος προσευχῆς. Ἐπειδή μόνο ἡ νοερά προσευχή εἶναι ἀληθινή προσευχή, γι’ αὐτό καί εἶναι εὐπρόσδεκτη καί εὐχάριστη στό Θεό. Αὐτή πρέπει ν’ ἀποτελέσῃ τήν οὐσία τοῦ κανόνα τῆς κατά μόνας προσευχῆς καί τῆς ἐν ἐκκλησίᾳ, καί γιά τούς μοναχοὺς καί γιά ὅλους τούς ὀρθόδοξους χριστιανούς. Διότι ἀμέσως μέ τήν ἔλλειψη τῆς νοεράς προσευχῆς ἀπό κάποιον, ὁ κανόνας του ἔχει μόνον ὄψη προσευχῆς, ἀλλά δέν εἶναι προσευχή. Λοιπόν τί εἶναι προσευχή; Ἄραγε μήπως εἶναι ἡ ἀνύψωση τοῦ νοῦ καί τῆς καρδιάς μας στό Θεό; Οὐσία τῆς προσευχῆς ἐπομένως εἶναι ἡ ἀνύψωση τοῦ νοῦ ἀπό τήν καρδιά στό Θεό. Ὁ νοῦς τοποθετεῖται στήν καρδιά εὐσυνείδητα μπροστά στό Θεό καί γεμίζοντας ἀπό ἀγάπια εὐλάβεια ἀρχίζει νά ἀνοίγῃ τήν καρδιά του μπροστά στό Θεό. Αὐτή εἶναι ἡ νοερά προσευχή”. “Ὅταν προσευχόμαστε πρέπει νά κατερχόμαστε ἀπό τό κεφάλι στήν καρδιά”. “Ἐγώ κοιμᾶμαι καί ἡ καρδιά μου ἀγρυπνεῖ” (Ἄσμα ἀσμάτων ε’3) “Ἐστειλε ὁ Θεός τό Πνεῦμα τοῦ Υἱοῦ του εἰς τās καρδιάς σας τό ὁποῖο φωνάζει: Ἄββᾶ ὁ Πατήρ” (πρβλ. Γαλάτας δ’, 6).

Ἀρχίζοντας νά μιλᾷ περί τῆς προσευχῆς πού ἐργάζεται μέ τό νοῦ στήν καρδιά, ἡ καλύτερα περί προσευχῆς πού γίνεται διά τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ νοῦ στήν καρδιά, ἄς ἀκούσουμε κατ’ ἀρχάς τόν Κύριο πού μᾶς προτρέπει λέγοντας: “Σύ δέ ὅταν προσεύχη, εἰσελθε εἰς τό ταμιεῖον σου, καί κλείσας τήν θύραν σου πρόσευξαι ἐν τῷ πατρὶ σου τῷ κρυπτῷ, καί ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ” (Ματθ. στ’, 6).

Τό “ταμιεῖον” αὐτό κατά τήν ἐρμηνεία τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τοῦ Ροστόβου - καί ἄλλων ἁγίων πατέρων - εἶναι ἡ καρδιά μας. Καί ὁ θεῖος πατήρ Ἰωάννης τῆς Κλίμακος δεικνύοντας πῶς νά κλείνουμε τό ταμιεῖον τῆς καρδιάς κατά τόν καιρόν τῆς προσευχῆς, λέγει: “Κλείσε τήν πόρτα τοῦ κελλιοῦ σου γιά τούς ἀνθρώπους, τήν θύραν τῶν χειλέων σου γιά τούς λόγους, καί τήν πόρτα τῆς καρδιάς γιά τὰ πνεύματα”. Καί ἐάν ἐνῶ προσευ-

χόμεθα αρχίσει να μας πονά η καρδιά από τη πολλή ένταση της προσοχής, τότε θα μεταθέτουμε από καιρό σε καιρό τον τόπο της συγκεντρώσεώς μας απ' αυτήν, όπως μας διδάσκει ο όσιος πατήρ Νικηφόρος ο Έρημίτης, λέγοντας: "Νά τοποθετούμε τό νου μέ προσοχή καί μέ τόν λόγο της προσευχής, εκεί όπου συνήθως μιλάμε μέ μάς τούς ίδιους, δηλαδή κάτω από τό φάρυγγα στό πάνω μέρος του στήθους, καί μετά από αυτό, πάλι νά κατέλθουμε υπέρνω του άριστερου στήθους". Δέν πρέπει νά καταφρονήσουμε αυτή τήν παρατήρηση, όσοδήποτε απλή καί λίγο πνευματική θά μάς φαίνεται αυτή. Πρέπει άλαθίτως νά κατέλθουμε από τό κεφάλι στην καρδιά. Πάλι πρέπει νά γνωρίζουμε καλά ότι ή όμιλητική δύναμη της καρδιάς μας είναι τοποθετημένη από τόν Κτίστη μας στό επάνω μέρος της καρδιάς. Αυτή είναι ή δύναμη, διά της οποίας ή καρδιά του ανθρώπου ξεχωρίζεται από τήν καρδιά τών ζώων. Δύναμη καί κεφαλή της ψυχής είναι ο νους που άν καί είναι πνευματικός, ωστόσο αυτός ο ίδιος έχει τή θέση του στό επάνω μέρος της καρδιάς, δηλαδή στό υψηλότερο σημείο του άριστερου στήθους. Επίσης ή δύναμη του λόγου του ανθρώπινου πνεύματος, παρ' όλον ότι είναι πνευματική, ωστόσο είναι τοποθετημένη στό πάνω μέρος της καρδιάς, που βρίσκεται κάτω από τό άριστερό στήθος. Έπομένως για νά γίνη ή ένωση του νου μέ τήν καρδιά, έμείς πρέπει κατά τόν καιρό της προσευχής νά κρατάμε τήν προσοχή μας καί τήν ένθύμηση σ' αυτό τό μέρος όπου είναι ή λογιστική δύναμη της καρδιάς. Η ένωση του νου μέ τήν καρδιά επιτελείται κατά τήν ένωση τών πνευματικών σκέψεων του νου μέ τά πνευματικά αισθήματα της καρδιάς. Ο άγιος Θεοφάνης ο Ξαβορίτης διδοντας έξηγήσεις στον Λόγο του Άγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου, περί προσευχής, λέγει τά ακόλουθα: "Κατά φυσική τάξη στό πέρασμα από τά έξωτερικά στά έσωτερικά, δηλαδή προς τήν καρδιά, πρώτος σταθμός - που μπορεί νά βλάβη τό έργο της προσευχής, αρχίζοντας νά σταματά τό νου στό κατέβασμα προς τή καρδιά, - είναι ή φαντασία. Διά τουτο πρέπει νά φυλαχθούμε απ' αυτή όσο τό δυνατό περισσότερο. Για νά μπορέσουμε νά φθάσουμε στον άληθινό έσωτερικό τόπο, δηλαδή στην καρδιά μας, άς ένθυμούμεθα μέ όλο τό σθένος, ότι ο πιο άπλός νόμος της προσευχής είναι νά μή φαντασθούμε τίποτα. Πρέπει νά συλλογισθούμε ότι ο Θεός είναι τό πιο καθαρό Πνεύμα, που δέν έχει ούτε μιά μορφή, ούτε μιά άπεικόνιση. Γι' αυτό έμείς πρέπει νά προσπαθούμε νά προσευχόμαστε προς τόν Θεό χωρίς νά τόν φανταζόμαστε. Οί άγιες σκέψεις καί ή φαντασία τους ταιριάζουν στον καιρό τών εύλαβών στοχασμών. Σέ καμμία περίπτωση όμως κατά τόν καιρό της προσευχής, διότι οι άπεικονίσεις της φαντασίας συγκρατούν τήν προσοχή έξω της καρδιάς - όσοδήποτε άγιες κι άν είναι αυτές. Κατά τόν καιρό της

προσευχής ή προσοχή μας πρέπει να είναι στο έσωτερικό της καρδιάς. Το κλείσιμο της σκέψης στην καρδιά είναι σημείο άφρητηρίας μίας προσευχής γινομένης όπως πρέπει. "Όπως ή προσευχή αυτή είναι ή οδός, διά της οποίας ανερχόμαστε προς τόν Θεό, έτσι και ή έκτροπή της προσευχής από την καρδιά είναι παρέκκλιση απ' αυτή την οδό. Άκολουθως εκείνοι πού χρησιμοποιούν αυτό τό είδος της φαντασίας στον καιρό της προσευχής, ήδη από την αρχή θέτουν εμπόδια στο έργο μέ τό όποιο έχουν καταπιαστεί μέ ζήλο". Έπομένως βλέπουμε ότι πολύ άναγκαίο και άφέλιμο μās είναι να προφυλαχθούμε από όποιοδήποτε είδος φαντασίας κατά τόν καιρό της προσευχής. "Όμως τί είναι ή άπεικόνιση ή ή φαντασία; Σ' αυτό τό έρώτημα άπαντά σέ μās ό θεϊός πατήρ Γρηγόριος ό Θεσσαλονίκης, ό όποίος λέει: "Η άπεικόνιση ή ή φαντασία είναι έσωτερικόν όργανον του έσωτερικού ψυχικού αισθηματός μας. Αυτή ή άπεικόνιση είναι πίο λεπτή από την αίσθηση, αλλά πίο χονδρή από τό νου και γι' αυτό όνομάζεται σύνορο άναμεταξύ νου και αισθήσεως". Αυτή όνομάζεται πάλι και χάρτης του βασιλέως, δηλαδή του νου, στον όποιο γράφονται και ζωγραφίζονται οι καλές και κακές έξωτερικές εικόνες των αισθήσεων (άγ. Νικόδημος Άγιορείτης, Συμβουλευτικόν Έγχειρίδιον). Αυτή είναι ή όθόνη στην όποία προβάλλονται όσα έχω δει μέ τά μάτια, όσα άκουσα μέ τά αυτιά, όσα μύρισα μέ τή μύτη, όσα γεύτηκα μέ τό στόμα, και όσα άγγιξα διά της άφης. Γι' αυτό και ό Άριστοτέλης την όνομάζει "κοινή αίσθηση" επειδή αυτή ή ίδια περιέχει όλες τις εικόνες πού έχουν εισέλθει απ' έξω διά των πέντε αισθήσεων μας. Ό θεϊός Μάξιμος ό Όμολογητής λέγει: "Καθώς τό σώμα έχει ως κόσμο τις σκέψεις, έτσι και ό νους έχει σαν κόσμο τις ιδέες, και όπως τό σώμα πορνεύει μέ τό σώμα της γυναικός, έτσι και ό νους πορνεύει μέ την ιδέα της γυναικός διά της εικόνας του δικού του σώματος. Διότι βλέπει στο νου τό σχήμα του δικού του σώματος άνακατεμένο μέ τό γυναικείο. Παρομοίως μάχεται νοερως την εικόνα εκείνου πού τόν έστενοχώρησε, διά της δικής του εικόνας. Και τό ίδιο γεγονός συμβαίνει και μέ άλλες άμαρτίες. Έπειδή εκείνα πού πράττει δι' έργων στον κόσμο των πραγμάτων, τά ίδια κάνει και ό νους στον κόσμο των σκέψεων". Έπομένως γνωρίζοντας έμεις τόν τρόπο μέ τόν όποιο εργάζεται αυτή ή φαντασία στις διάφορες άμαρτίες και τό πόσο γεμάτη είναι αυτή από άτοπα, πρέπει άκριβώς γι' αυτό, να κάνουμε αυτό πού οι θεϊοί πατέρες δικαίως λέγουν: "Ότι δηλαδή περισσότερη έπιμέλεια πρέπει έμεις να δείχνουμε στή διαφύλαξη της φαντασίας μας απ' όσο στα ίδια τά έξωτερικά μας όργανα των αισθήσεων". Μεγάλη εύστροφία μās χρειάζεται για να έπιτηρήσουμε τις έσωτερικές κινήσεις των φαντασιών μας και να μην άφήσουμε να τεθούν σέ σχέση μέ τή μνήμη, ώστε να θυμίζουν

μέ ηδονή τις κακές όράσεις πού είδαν τά μάτια, τά ανούσια λόγια πού άκουσαν τ' αυτιά μας, τήν άπόλαυση τών άρωμάτων πού μυρίσαμε, τά γλυκά καί κακά φαγητά τών όποίων τήν γεύση έδοκιμάσαμε, αυτά τά όποία προηγούμεως ψηλαφήσαμε καί γενικά τήν φαντασίωση όποιασδήποτε άμαρτίας πού ήταν τοποθετημένη στό μυαλό ή ή όποία μας δίδει σ' όποιοδήποτε καιρό πόλεμο" (Άγιος Νικόδημος Άγιορείτης). Καί ό θεός πατήρ Μάξιμος ό Όμολογητής ένισχύει τά άνωτέρω λέγοντας: "Είναι μεγάλο πράγμα νά μή κυριεύεται κανείς από ένα πάθος όταν εύρίσκεται ενώπιον τών πραγμάτων πού τό προκαλούν, αλλά είναι μεγαλύτερον νά μένη κανείς άπαθής καί μπροστά από τις φαντασίες των. Διότι ό πόλεμος τών δαιμόνων έναντίον μας διά τών σκέψεων, είναι περισσότερο φοβερός από τόν πόλεμο διά τών πραγμάτων" (Φιλοκαλία, πρώτη έκατοντάς, κεφ. περί άγάπης).

Ό δεύτερος σταθμός στό δρόμο πού οδηγεί έσωτερικά - καί από τόν όποίο πρέπει νά προφυλαχθούμε - είναι τό λογικό, ή σκέψη, ή ένθύμηση σάν δύναμη σκέψεως, σάν κρίση. Καί από αυτόν τόν σταθμό πρέπει νά περάσουμε χωρίς νά σταματήσουμε. Άλλά αντίθέτως πρέπει νά κατέλθουμε στην καρδιά μαζί μέ τό νοϋ. "Όταν μερικοί σταματοϋν σ' αυτόν τό σταθμό έπειτα φθάνουν στην δεύτερη μορφή, άδικαιολογήτως, τής προσευχής πού έχει ως χαρακτηριστικό τό γεγονός ότι ό νοϋς μένει στό κεφάλι καί θέλει μόνος του νά βάλη τάξη καί νά κυβερνήση όλα όσα ύπάρχουν στην ψυχή, πού όμως αυτός ό κόπος του είναι χαμένος, διότι δέν κερδίζει τίποτα. Αυτός τρέχει πίσω άπ' όλα, όμως δέ μπορεί νά νικήση τίποτα, αλλά δέχεται μόνον ήττες. Αυτή είναι ή δεύτερη μορφή τής προσοχής καί του χειρισμού της στόν καιρό τής προσευχής καί όποιος επιθυμεί τή σωτηρία του, πρέπει νά είναι πολύ προσεκτικός καί νά δη τή θλάθη πού προκαλείται στή ψυχή του, σταματώντας σ' αυτόν τόν δεύτερο σταθμό. Όμως ή δεύτερη αυτή μορφή τής προσευχής είναι όλως ιδιαίτερας καλύτερη από τήν πρώτη, όπως ή νύκτα μέ φεγγάρι είναι καλύτερη από τήν άσέληνο νύχτα. Ό όσιος Θεοφάνης όνομάζει αυτό τό είδος τής νοεράς προσευχής "έκ τής κεφαλής" διαχωρίζοντάς το από τό τρίτο τό όποιο είναι από τό νοϋ στην καρδιά ή τής καρδιάς ένωμένης μέ τό νοϋ. Τό τρίτο είδος τής προσευχής καί τής προσοχής περιλαμβάνεται στά έξής: Ό νοϋς κατά τόν καιρό τής προσευχής νά περνά χωρίς έξοδο τό έσωτερικό τής προσευχής καί από εκεί - δηλαδή από τό έσωτερικό τής καρδιάς - νά αναπέμψει προσευχή πρός τόν Θεό. Έδώ είναι όλη ή οϋσία τής εργασίας. Έτσι λοιπόν πρέπει όπως καί άνωτέρω έχει δειχθεί - ό νοϋς μας νά κατέρχεται στην καρδιά γυμνός από όποιαδήποτε φαντασία, δηλαδή χωρίς φαντασίωση ή νά σκεφτή κάτι άλλο αισθητό ή έσωτερικά νοητό ή

έξωτερικό, άκόμα κι άν θά είναι καλό. Αυτό, έπειδή ό Θεός είναι έκτός αίσθητών και νοητών και πάνω άπ' όλα αυτά. Γι' αυτό και ό νοϋς πού ψάχνει νά ένωθής μέ τό Θεό διά τής προσευχής πρέπει νά μένη έξω άπ' όλα αυτά, τά αίσθητά και νοητά, και πίο ψηλά άπ' όλα αυτά για νά φθάση στή θεϊκή ένωση. Γι' αυτό λέγει και ό θεϊός πατήρ Νείλος ό άσκητής: "Νά μή φαντασθής τή θεότητα μέσα σου προσευχόμενος, ούτε οποιαδήποτε μορφή ν' άφήσης νά εισέλθη νά άποτυπωθής στό μυαλό σου. Άλλά μέ άϋλότητα στα άϋλα προσθέσου και θά κατέχης (καταλάβης)". Πάλι ό Άγιος Νικόδημος ό Άγιορείτης δείχνει, ότι στήν έπιστροφή αυτή τού νοϋ προς τήν καρδιά και στήν είσοδό του σ' αυτήν, μέ τή νοερά προσευχή, πρέπει νά ένώνουμε αυτά τά τρία: τόν νοϋ, τόν ένδιάθετο λόγο, και τή θέλησή μας, ούτως ώστε αυτά τά τρία μέρη τής ψυχής μας νά γίνουν ένα, και αυτό τό ένα νά μένη τρία. Γιατί στήν μορφή αυτή ό άνθρωπος - πού είναι εικόνα τής Άγίας Τριάδος - σμίγεται και ένώνεται μέ τήν πρώτη μορφή κατά τή μαρτυρία τού Άγίου Γρηγορίου τού Παλαμά, πού λέγει: "Όταν ό ένιαίος νοϋς γίνεται τριαδικός, μένοντας ώστόσο ένας, τότε σμίγεται μέ τήν Άγία Τριάδα, κλείνοντας τόν δρόμο σέ κάθε πλάνη, και τοποθετείται πίο ψηλά άπ' τό σώμα, άπ' τόν κόσμο, και άπ' τούς κοσμοκράτορας δαίμονας" (Φιλοκαλία, κεφ. 2ον, περί προσευχής). Και όταν ό άνθρωπος φθάση σ' αυτή τήν μακαριότητα, νά ένωθής δηλαδή μέ τόν Θεό κατ' αυτή τή μορφή μέσα στήν καρδιά του, τότε αυτός ό ένας αναφέρει προς τόν Θεό όλη τήν κτίση, αίσθητή και νοητή, τής οποίας αυτός είναι σύνδεσμος και άγκάλιασμα, κατά τήν μαρτυρία τού αυτού πατρός Γρηγορίου.

Μερικοί άπό τούς δοκιμασμένους άσκητές έχουν πεί ότι: "καρδιακή προσευχή είναι ή άναπνοή τής ψυχής, διότι δι' αυτής ό άνθρωπος άναπνέει έν Άγίω Πνεύματι". Δι' αυτής τής άναπνοής τής ψυχής, έν Άγίω Πνεύματι, αρχίζει στήν καρδιά τού ανθρώπου ή χριστιανική ζωή. Όποιος έχει τήν προσευχή τής καρδιάς, προσπαθει, όπως κατά τόν καιρό τής προσευχής, όλοι οί λόγοι τής προσευχής τού νά τόν οδηγήσουν μέχρι τήν αίσθηση τής καρδιάς. Ό άγιος Μάρκος ό άσκητής δεικνύοντας ότι ό δαίμων έχει ένα μεγάλο μίσος γι' αυτούς πού προσεύχονται στό Θεό άπό τήν καρδιά λέγει: "Όταν θά δη ό δαίμων ότι ό νοϋς προσευχήθη σ' Αυτόν έκ καρδιάς, τότε έρχεται μέ πειρασμούς μεγάλους και δύσκολους". Ούσία τής έργασίας κατά τόν καιρό αυτής τής άγίας καρδιακής προσευχής μας - κατά τήν διδασκαλία των άγιων Πατέρων - είναι "νά στεκόμαστε μέ τό νοϋ στήν καρδιά και νά φωνάζουμε προς τόν Θεό: Κύριε Ίησού Χριστέ, Υιέ τού Θεοϋ, έλέησόν με". Πάλι έπειδή μερικοί έρωτούν άν είναι έπίσης τό ίδιο πράγμα ή έργασία τού νοϋ μέ τή νοερά προσευχή, όσο τό δυνατόν συντομώτερα θά δείξουμε τή διά-

φορά μεταξύ των. Δηλαδή: “Η νοερά προσευχή γίνεται τότε όταν κάποιος ένισχύεται μέ τήν προσοχή στήν καρδιά άνωψώνει άπ’ εκεί προσευχή πρός τόν Θεό. Καί ή έργασία τού νου είναι, όταν κάποιος καθήμενος μέ προσοχή στήν καρδιά, διά τής μνήμης τού Θεού παραμερίζει κάθε σκέψη πού θά δοκιμάση νά εισέλθη σ’ αυτήν. Μερικοί κατά τόν καιρό τής έργασίας τής προσευχής σταματούν στήν φαντασία, άλλοι στήν έγκεφαλική έργασία τού νου. Άλλά τό άληθινό βήμα τό κάνουν αυτοί πού περνώντας άπ’ αυτούς τούς σταθμούς φθάνουν μέχρι τήν καρδιά καί κρύβονται σ’ αυτήν. Έπομένως κατά τόν Ίσαάκ τόν Σύρο ή καρδιά είναι θυσιαστήριον νοητόν τού Θεού (Λόγος 32ος). Έπειτα ό αυτός άγιος πατήρ Ίσαάκ ό Σύρος δεικνύοντας ότι ή ήσυχία καί ή σκέψη τού θανάτου μάς βοηθά στήν προσευχή τής καρδιάς καί στό πλησίασμα μάς πρός τόν Θεό, λέγει: “Άδελφοί άς αγαπήσουμε τήν ήσυχία έως ότου νά νεκρωθ ή κόσμος άπό τήν καρδιά μάς καί πάντοτε άς ένθυμούμεθα τόν θάνατο, διότι δι’ αυτού μπορούμε νά πλησιάσουμε τόν Θεό στήν καρδιά μάς” (Λόγος 34ος). Άλλά γιά τήν μεγάλη ώφέλεια πού έχει ό άνθρωπος άπό τήν προσευχή, λέγει: “Όποιος έπιθυμεί καί θέλει νά ίδη τόν Κύριον έντός του μηχανάται νά καθαρίση τή δική του καρδιά διά τής άδιάλειπτου ένθυμήσεως τού Θεού” (Λόγος 43ος). Διότι “φοβερός είναι στούς δαίμονες καί άγαπητός στό Θεό καί στούς άγγέλους Αυτόν, εκείνος πού μέ θερμό ζήλο νύκτα καί ήμέρα ζητά στήν καρδιά του τόν Θεό” (Λόγος 43ος). Διδασκαλίες παρόμοιες περί τής καρδιακής προσευχής μάς δίδει καί ό Όσιος Θεοφάνης ό Ξαβορίτης, λέγοντας: “κάθησε μέ προσοχή στήν καρδιά σου καί μέ φόβον Θεού καί άπ’ εκεί άπέυθυνε προσευχή στόν Ίησού, άπό τό βάθος τής ψυχής σου καί τοιουτοτρόπως έργαζόμενος περίμενε μέ ύπομονή καί ταπεινώση, καί συντριβή καρδιάς, μ’ ένα αίσθημα μετανοίας, μέχρι πού νά έλθη καί νά άγγίξη τήν καρδιά σου ή χάρις τού Θεού καί νά ξυπνήση σ’ αυτήν τήν άδιάλειπτο προσευχή, ή όποία μουρμουρίζει σάν ρυάκι καί πού θά είναι γιά σένα, σάν ένας φύλακας πού φυλάσσει τήν καρδιά σου άπό όποιαδήποτε άκαθαροσία καί κίνδυνο, γιατί κατά τόν λόγο τού Θεού “πάση φυλακή τήρει σήν καρδιάν έκ γάρ τούτων έξοδοι ζωής” (Παροιμιών δ΄23), έπειτα καί όλη ή ζωή σου, κατά τήν καλή κατάσταση πού εύρίσκεται ή καρδιά, θά άποβή καθαρή καί φωτεινή”. Καί ό έπίσκοπος Ίγνάτιος Μπραντσανινώβ πού ήταν ένας μεγάλος εργάτης τής καρδιακής προσευχής καί ό όποιος έδίδαξε καί έγραψε πολλά περί αυτής, παρακαλώντας μάς νά άσχοληθούμε μέ τή προσευχή τού Ίησού, μάς δείχνει ότι αυτή ή προσευχή έχει δύο περιόδους πού καταλήγουν στήν καθαρά προσευχή ή όποία είναι στεφανωμένη μέ άπάθεια καί άπό τελειότητα χριστιανική, στούς μοχθούντες, στούς όποιους ό Θεός ηύδόκησε νά τούς τήν δώση.

Στήν πρώτη περίοδο ὁ προσευχόμενος ἀφήνεται γιά νά προσεύχεται μόνο μέ τίς δικές του δυνάμεις. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ χωρίς ἀμφιβολία βοηθᾷ τόν προσευχόμενο ὅμως δέν τοῦ ἀποκαλύπτει τήν παρουσία Του. Κατ' αὐτόν τόν χρόνο τά κρυμμένα πάθη τῆς ψυχῆς μπαίνουν σέ κίνηση ἐπιβάλλοντας στόν ἐργάτη τῆς προσευχῆς τήν ἀνάγκη τῆς ταπεινώσεως. Οἱ νίκες καί οἱ ἥττες ἀντικαθιστοῦν οἱ μὲν τίς δέ, ἀλλά ἡ ἐλεύθερη βούληση τοῦ ἀνθρώπου καί ἡ ἀδυναμία του φαίνονται μέ κάθε καθαρότητα. Στή δευτέρα περίοδο ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τοῦ φανερώνει αἰσθητά τήν παρουσία καί τήν ἐνέργειά της ἐνώνοντας τό νοῦ μέ τήν καρδιά καί δίδοντας τή δύναμη γιά νά γίνη ἡ προσευχή χωρίς διάσπαση, μέ ἓνα κλάμα καί μιά ζεστασιά ἀπό τήν καρδιά. Αὐτή ἡ δευτέρα προσευχή προέρχεται ἀπό τήν πρώτη. Τώρα ἡ προσοχή τοῦ νοῦ κατὰ τόν χρόνο τῆς προσευχῆς προσελκύει τήν καρδιά σέ συναίσθηση καί ὅταν ἐνισχύεται ἡ προσοχή, ἡ συναίσθηση τῆς καρδιάς μετατρέπεται σέ μιά ἔνωση τῆς καρδιάς μέ τόν νοῦ. Στό τέλος, κατὰ τόν χρόνο τῆς προσοχῆς - ἡ ὁποία ἐνώθηκε μέ τήν προσευχή - ὁ νοῦς κατέρχεται στήν καρδιά γιά τήν πιό βαθειά λειτουργία τῆς προσευχῆς.

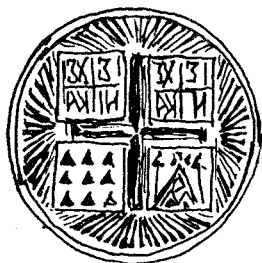
Καί ὁ Ἅγιος Βαρσανούφιος ὁ Μέγας δεικνύοντας ὅτι διὰ τοῦ κόπου καί τῆς θλίψεως τῆς καρδιάς κερδίζεται ἡ προσευχή τῆς καρδιάς, μᾶς συμβουλεύει λέγοντας: "Προσπάθησε μέ θλίψη καρδιάς ν' ἀποκτήσης τήν ζέστη καί τήν προσευχή καί ὁ Θεός θά σοῦ δώσει καί τίς δυό καί θά τίς ἔχης αἰωνίως. Μόνο νά γνωρίζης ὅτι ἡ λήθη δίδωχνει αὐτές δίδοντας πάλι θέση στήν ἀδιαφορία καί ὀκηρία".

Ἐπίσης ὁ Ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σῦρος - ὁ μέγας διδάσκαλος τῆς ἡσυχίας καί τῆς καρδιακῆς προσευχῆς - δεικνύοντας ὅτι ὅποιος θά φθάση στήν καθαρά προσευχή τῆς καρδιάς φθάνει στό τέρμα ὅλων τῶν καλῶν ἔργων, λέγει: "Ὅταν θά ἀξιωθῆ κάποιος τῆς ἀδιαλείπτου καρδιακῆς προσευχῆς ἔφθασε στό τέρμα ὅλων τῶν καλῶν ἔργων καί γι' αὐτό ἐγινε οἶκος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐάν ὅμως δέν ἐδέχθη ἀκόμη ἀκριβῶς τή χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δέν δύναται νά ἀποκτήσῃ καί νά τελειώσῃ μέ ἀνεση τούτη τήν προσευχή" (Ἰσαάκ Σῦρος, Λόγος 85ος). Διότι ὅπως τό Πνεῦμα - λέγει ἐν συνεχείᾳ ὁ ἅγιος Πατήρ - ὅταν στεγασθῆ μέσα σέ κάποιον ἄνθρωπο δέν σταματᾷ τήν προσευχή, διότι "τό ἴδιο Πνεῦμα προσεύχεται αἰωνίως γιά μᾶς μέ στεναγμούς ἀλαλήτους" (Ρωμ. η' 26). Τότε οὔτε ὅταν κοιμᾶται αὐτός, οὔτε ὅταν εἶναι ξυπνητός, ἡ προσευχή δέν διακόπτεται ἀπό τήν ψυχή του, ἀλλά ἡ τρώει, ἡ πίνει, ἡ κοιμᾶται καί ὅ,τι κι ἄν ἐργάζεται, καί ἀκόμη κι ἄν θά κοιμᾶται, μέχρι καί τόν πιό βαθύ ὕπνο, τά καλά ἀρώματα καί οἱ ἀναθυμιάσεις τῆς προσευχῆς μέσα στήν καρδιά

του αυξανονται χωρις εξαντληση και δεν εχει τοτε η προσευχη ουτε χωρισμο, ουτε οριο, αλλα καθ' ολον τον καιρο υπαρχει μεσα σ' αυτον και μ' αυτον. Ακομη κι αν θα κατεπαυε εντος αυτου αυτη η προσευχη, ομως κρυφιας τον υπηρετει παντοτε. Επομενως διασκεδαση των καθαρων ειναι η αδιαλειπτος προσευχη λεγει κάποιος απο τους Χριστοφορους. Επειδη οι σκεψεις των συνεχως ειναι θεικες κινήσεις, ενω οι κινήσεις της καθαρως καρδιας και του νου ειναι ηπιες φωνες, δια των οποιων ψάλλει κρυφιας εις τον Θεον. Πάλιν εν συνεχεια δεικνυοντας ποιον ειναι το σημειο των τελειων στην καθαρά καρδιακή προσευχη, ο μεγας πατηρ Ισαακ, λεγει: “Οταν, κινουμένης εις τον νουν αυτου της ενθυμησεως του Θεου ευθυσ η καρδια αυτου κινήται εις την αγαπην αυτου, και οι οφθαλμοι αυτου ρεουσιν αφθονα δακρυα· διότι η αγαπη συνηθίζει, οταν ενθυμηται εκεινους, τους οποιους αγαπα, να εξαπητη δακρυα εκ των οφθαλμων· και τοιουτος υπαρχων ο αγαπων τον Θεον, ποτε δεν στερεΐται τα δακρυα· καθοτι αειποτε ευρισκει υλην, η οποια φερει εις αυτον την ενθυμησιν του Θεου, ωστε και εν καιρω του υπνου συνομιλει μετα του Θεου· επειδη η αγαπη συνηθίζει να ενεργη τα τοιαυτα. Και αυτη ειναι η τελειοτης του ανθρωπου εις την παρουσαν ζωην”. (Ισαακ του Συρου, Λογος 85ος).

Και πάλιν ερωτωμενος ο θειος πατηρ Ισαακ ο Συρος περι του σημειου των τελειων δια της καρδιακης καθαροτητας, που κυριως γινεται δια της καθαρως καρδιακης προσευχης, οσον εξαρταται απο τη δυναμη του ανθρωπου σ' αυτη τη γη, αυτος απαντησε: “Οταν βλεπη κάποιος ολους τους ανθρωπους καλους, και δεν φαίνεται κάποιος σ' αυτον βεβηλος η ακαθαρτος, τοτε αληθεια υπαρχει καθαρος τη καρδια. Διότι αλλως, πως θελει πληρωθη ο λογος του Αποστολου, οστις λεγει: “οτι πρεπει ο ανθρωπος να λογιζεται μετα ειλικρινους καρδιας παντας ως ανωτερους αυτου”. Και ο προφητης Αββακουμ που λεγει: “Καλος οφθαλμος δεν βλεπει πονηρα”.-

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΟΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ

Ἀρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς
Ὁσίου Γρηγορίου

Συνήθως χαρακτηρίζουμε τόν ἄνθρωπο ὡς ὄν λογικό καί αὐτεξούσιο. Αὐτοί οἱ χαρακτηρισμοί εἶναι σωστοί, ἀλλά δέν ἀποδίδουν μέ πληρότητα τήν φύσι τοῦ ἀνθρώπου.

Μέσα ἀπό τήν λειτουργική ἐμπειρία αἰσθανόμαστε ὅτι περισσότερο ἀπό ὅλα ὁ ἄνθρωπος εἶναι λειτουργικόν ὄν. Πλάστηκε γιά νά λειτουργῇ. Νά προσφέρεται ὁ ἴδιος καί νά προσφέρῃ ὅλο τόν κόσμο στόν Θεό μέ εὐχαριστία, δοξολογία, λατρεία. Μέσα σ' αὐτή τήν συνεχῆ προσφορά - θυσία - λειτουργία νά ἐνώνεται μέ τόν Θεό, νά ἀγιαζεται, νά ζῆ.

Τό λογικό, τό αὐτεξούσιο καί τά ἄλλα βασιλικά ἰδιώματα γι' αὐτό τοῦ ἐδόθησαν. Γιά νά ἡμπορῇ νά βρῆσκειται σ' αὐτή τήν λειτουργική σχέσι μέ τόν Τριαδικό Θεό. Σ' αὐτή τήν λειτουργική ἀναφορά ὁ ἄνθρωπος ἐνεργεῖ ὡς "κατ' εἰκόνα Θεοῦ" καί ὑψώνεται δυναμικά στό καθ' ὁμοίωσιν.

Ἡ ζωή τοῦ ἀνθρώπου στόν Παράδεισο ἦταν μία Θεία Λειτουργία. Συλλειτουργοῦσε μέ τοὺς ἀγγέλους στήν Ἁγία Τριάδα. Μέ τήν πῶσι στόν ἐγωκεντρισμό ἔχασε τήν δυνατότητα νά προσφέρεται καί νά προσφέρῃ εὐχαριστιακά τόν κόσμον στόν Θεό καί ἔρα νά συμμετέχη στό Συλλείτουργο τοῦ Παραδείσου.

Αὐτοεξόριστος ἀπό τήν Λειτουργία τοῦ Παραδείσου βρέθηκε στήν γῆ ἀλειούργητος. Τό κατ' εἰκόνα δέν ἐνεργοῦσε. Κάποια κατάλοιπα καί σπίθες ἀπό τήν προπρωτική λειτουργικότητα ἔμειναν μέσα του. Αὐτά τόν παρακινούσαν νά κἀνῃ θυσιαστήρια, νά προσφέρῃ λατρεία στόν Θεό.

Καί στίς καλλίτερες περιπτώσεις αὐτή ἡ λατρεία ἦταν ἀποσπασματική, σκιά, τύπος. Δέν ἔφερνε τόν ἄνθρωπο σέ τελεία κοινωνία καί ἔνωση μέ τόν Θεό. Δέν τοῦ χάριζε τό ἅγιο Πνεῦμα. Δέν τόν ἔσωζε ἀπό τόν θάνατο. Τοῦ καλλιεργοῦσε ὅμως τόν

πόθο για την ἀληθινή Μεσσιανική Λειτουργία. Αὐτός ὁ πόθος καί αὐτό τό ὄραμα ἔδινε ἐλπίδα στόν ἐν σκότει καί σκιᾷ θανάτου καθήμενο ἄνθρωπο.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Οὐρανίου Πατρός δέν ἤμποροῦσε νά ἀφήσῃ τόν ἄνθρωπο ἀλειούργητο. Οἰκονόμησε τήν σάρκωσι τοῦ Λόγου. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς, ἄρχισε τό συλλειτουργο τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Τήν λειτουργία τῆς Καινῆς Διαθήκης μόνον ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἤμποροῦσε νά ἀρχίσῃ διότι μόνον ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἤμποροῦσε νά προσφέρῃ ὀλοκληρωτικά τόν ἑαυτόν του καί τόν κόσμον ὅλο στόν Τριαδικό Θεό. Θῦται ὑπῆρχαν καί στήν Παλαιά Διαθήκη. Θύματα δέν ὑπῆρχαν. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἦταν τό τέλειο θῦμα καί συγχρόνως ὁ τέλειος θύτης. Τό ἄμωμον ἱερεῖον. Ὁ ἄμνός τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τήν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου...

Ὁ ἀλειούργητος ἄνθρωπος καί ὁ ἀλειούργητος κόσμος, ὄντας ἀλειούργητοι περιῆλθαν στήν ἐξουσία τοῦ διαβόλου καί τοῦ θανάτου. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός μέ τόν Σταυρικό του θάνατο καί τήν Ἀνάστασί Του ἐξηγόρασε τόν ἄνθρωπο ἀπό τήν δουλεία αὐτή, τόν ἐλευθέρωσε καί τοῦ ἔδωσε τήν δυνατότητα νά μετᾶσῃ στό συλλειτουργο τῆς Κ. Διαθήκης... Νά προσφέρεται δηλαδή στόν Θεό. Νά εὐχαριστῇ τόν Θεό, νά δοξάζῃ τόν Θεό.

Προσφερόμενος καί προσφέρων ὁ ἄνθρωπος μέ τόν Χριστό τά πάντα στόν Θεό λειτουργεῖ ὡς ἄνθρωπος, δηλαδή ὡς “κατ’ εἰκόνα Θεοῦ”. Γίνεται ὄντως ἄνθρωπος.

Ἡ Λειτουργία τῆς Κ. Διαθήκης εἶναι πολύ ἀνωτέρα ἀπό τήν Λειτουργία τοῦ Παραδείσου. Τώρα Ἀρχιερεὺς εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ. Ἡ Θεοτόκος καί οἱ Ἅγιοι μαζί μέ τοὺς ἀγγέλους συλλειτουργοῦν καί συνδοξολογοῦν, “ἀκαταπαύστοις στόμασι, ἀσιγήτοις δοξολογίαις” τήν Παναγία Τριάδα.

Μέσα σ’ αὐτή τήν συλλειτουργία μετέχει κάθε βαπτισμένος ὀρθόδοξος χριστιανός πού πεθαίνει γιά νά ζήσῃ. Σ’ αὐτή τήν συλλειτουργία ὁ ἄνθρωπος βρίσκει τήν ἀληθινή του φύσι καί τήν ἀληθινή του ἀνάπαυσι, τόν ἀληθινό “κατ’ εἰκόνα Θεοῦ” ἑαυτό του. Ἐξω ἀπό τήν συλλειτουργία αὐτή ὁ ἄνθρωπος ἤμπορεῖ νά εἶναι ὁ HOMO SAPIENS, ἢ ὁ HOMO ECONOMICUS τῆς σοσιαλιστικῆς ἢ καπιταλιστικῆς κοινωνίας, ἀλλά ὄχι ὁ ἄνθρωπος βασιλεὺς τῆς κτίσεως, μεθόριον κτιστοῦ καί ἀκτίστου κόσμου καί “κατ’ εἰκόνα Θεοῦ”.

Ἡ Θεία Λειτουργία τῆς Καινῆς Διαθήκης ἄρχισε μέ τήν

σάρκωσι τοῦ Λόγου καί συνεχίζεται στό διηνεκές ἀπό τόν Μέγα Ἀρχιερέα. Κάθε Θεία Λειτουργία, πού τελεῖται στά ἐπίγεια θυσιαστήρια, εἶναι μία ἐν χρόνῳ μετοχή σ' αὐτή τήν ὑπέρχουσα ἀέναη Λειτουργία. “Μετά τούτων τῶν Μακαρίων Δυνάμεων Δέσποτα Φιλάνθρωπε καί ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ βοῶμεν καί λέγομεν. Ἅγιος εἶ καί Πανάγιος...”.

Κάθε Ἀρχιερεὺς καί Ἱερεὺς πού λειτουργεῖ στά ἐπίγεια θυσιαστήρια “λειτουργεῖ τήν ἱερατεῖαν τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ” (Κανὼν Καρχηδόνας). Δέν ἔχει ἰδική του ἱερωσύνη. Μετέχει στήν Μοναδική Ἱερωσύνη τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ μεγαλύτερα ἁμαρτία μας σήμερα εἶναι ὅτι δέν λειτουργοῦμεθα. Δέν προσφέρουμε καί δέν προσφερόμεθα στόν Θεό καί στοὺς ἀδελφούς μας.

Παλαιότερα ἐθεωρεῖτο ὕβρις νά χαρακτηρισθῇ κανεὶς ὡς ἀλειτούργητος. Σήμερα ἀντίθετα γιὰ τήν ἀπιστία καί σκληροκαρδία μας θεωρεῖται ὡς κάτι τό φυσικό, ἀφύσικο δέ καί παράξενο θεωρεῖται τό νά λειτουργεῖται ὁ ἄνθρωπος.

Καί ὅταν ἀκόμη “ἐκκλησιάζεται” ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος εἶναι πρόβλημα ἐάν ὄντως λειτουργεῖται, δηλαδή ἐάν μετέχη στό Καθολικό Μυστήριό τῆς Εὐχαριστίας καί τῆς Ἐκκλησίας, ἐάν ἐκλαμβάνῃ τήν Θεία Λειτουργία ὄχι ἀπλῶς σάν ἓνα θρησκευτικό ἢ κοινωνικό καθήκον, ἀλλά σάν προσφορά καί θυσία τῶν πάντων στόν Θεό, ἐν Χριστῷ.

Ἡμπορεῖ ἀκόμη κανεὶς καί ὡς ἱερεὺς νά τελεῖ τήν Θ. Λειτουργία καί ὅμως οὐσιαστικά νά μένη ἀλειτούργητος, γιατί δέν προσφέρεται καί δέν προσφέρει τά πάντα στόν Θεό.

Οἱ ἀλειτούργητοι χριστιανοί, ἱερωμένοι καί λαϊκοί, οὐσιαστικά δέν ζοῦν. Κατά τήν Ἀποκάλυψη “Ὄνομα ἔχουν ὅτι ζοῦν ἀλλ' εἶναι νεκροί” (Ἀποκ. γ' Ι).

Λειτουργοῦν ἀληθινά καί εὐάρεστα στόν Θεό ὅποιοι τοῦ προσφέρουν “τά σά ἐκ τῶν σῶν κατὰ πάντα καί διὰ πάντα”. Ὅποιοι δηλαδή ὅ,τι ἔχουν τό ἀναγνωρίζουν ὡς δῶρο τοῦ Θεοῦ. Πιστεύουν ὅτι δέν ἔχουν τίποτε ἰδικό τους νά προσφέρουν. Ὅλα εἶναι τοῦ Θεοῦ καί ἀπ' αὐτά λαμβάνουν καί προσφέρουν στόν Θεό, μαζί μέ τόν ἑαυτό τους, καί τόν κόσμο τους καί τίς σχέσεις τους μέ τόν κόσμο. Δέν κρατοῦν τίποτε ἐγωϊστικά γιὰ τόν ἑαυτό τους. Προσφέρονται ἐνεπιφύλακτα. Δίδουν τά πάντα γιὰ νά λάβουν τά πάντα. Πεθαίνουν γιὰ νά ζήσουν. Καί ὅλα τά προσφέρουν ἐν Χριστῷ καί διὰ τοῦ Χριστοῦ. Κατά πάντα (πάντοτε) καί διὰ πάντα (γιὰ ὅλα τά δῶρα τοῦ Θεοῦ).

Ἔτσι ὅλη ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου (καί ἡ μετὰ τὴν Θεία Λειτουργία, καί ἡ ἐκτός τοῦ Ναοῦ) γίνεται λειτουργία, προσφορά, ἀναφορά, θυσία, κοινωνία, εὐχαριστία. Ὅλη ἡ ζωὴ ἀγιάζεται καί μεταμορφώνεται σέ θεανθρώπινη ζωὴ.

Ἡ δίωρη Λειτουργία τῆς Κυριακῆς γίνεται 24ωρη καθημερινὴ Λειτουργία. Ὡς Ὁρθόδοξοι, ὅταν μιλάμε γιὰ λειτουργικὴ ζωὴ, δὲν ἐννοοῦμε τὴν ὀλιγόωρη λειτουργικὴ προσφορά μας στὸν Ναό, ἀλλὰ τὴν ὅλη ζωὴ μας πού μὲ ἀφετηρία τίς λειτουργικὲς πράξεις στὸν Ναό γίνεται λειτουργικὴ καί λατρευτικὴ.

Ὁ Ὁρθόδοξος χριστιανὸς δὲν εἶναι σχιζοφρενῆς. Δὲν ζῆ ἐντός τοῦ Ναοῦ λειτουργικὴ ζωὴ καί ἐκτός τοῦ Ναοῦ ἀλειούρητη ζωὴ. Ζῆ ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερες ὥρες στὸν Ναό (Λειτουργίες, Ἀκολουθίες) γιὰ νὰ ἡμπορῆ νὰ ζῆ καί ἐκτός τοῦ Ναοῦ κατὰ τὸ δυνατόν πλησιέστερα στό πνεῦμα, στό κλίμα καί στό ἦθος τῆς Θείας Λειτουργίας.

Μέσα στὴν ἐκκλησιαστικὴ λατρεία μοπολιάζεται στὴν θεανθρώπινη ζωὴ καί αὐτὴ ἡ ζωὴ ἡμπορεῖ νὰ μεταμορφώνη ἔπειτα ὅλες τίς πτυχὲς τῆς καθημερινῆς του ζωῆς.

Ἔτσι ὁ λειτουργοῦμενος χριστιανὸς ζῆ σέ ἐνότητα τὴν πίστι μὲ τὴν ζωὴ, τὸ θεῖο μὲ τὸ ἀνθρώπινο, τὸ κτιστὸ μὲ τὸ ἄκτιστο, τοὺς ζωντανούς μὲ τοὺς κεκοιμημένους, τὸν παρόντα αἰῶνα μὲ τὸν μέλλοντα, τὸ δικό του πρόσωπο μὲ τὰ ἄλλα πρόσωπα.

Αὐτὴ τὴν ἐνότητα ζοῦσε καί ὁ Ἑλληνορθόδοξος λαὸς μας ὅταν εἶχε καί ὅσο εἶχε ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ. Διατηροῦνται ἀκόμη στὴν εὐλογημένη πατρίδα μας παραδοσιακοὶ ὀρθόδοξοι ἄνθρωποι καί κοινότητες πού ζοῦν αὐτὴν τὴν ἐνότητα.

Κέντρον ὅλης τῆς ζωῆς τῶν παραδοσιακῶν Ὁρθοδόξων οἰκισμῶν (χωριῶν, συνοικιῶν) ἦτο ὁ κεντρικὸς Ἐνοριακὸς Ναός, ὅπως τὸ Καθολικὸν στίς Μονές. Σέ χωριά τῆς Εὐβοίας μέχρι σήμερα ὁ κεντρικὸς Ναός λέγεται Καθολικὴ (Ἐκκλησία).

Ἡ γέννησις, ὁ θάνατος, ἡ βάπτισις, ὁ γάμος, τὸ σχολεῖο, ἡ ἐργασία, οἱ κοινωνικὲς σχέσεις, οἱ χαρές καί οἱ λύπες, ὅλες οἱ ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς περνοῦσαν μέσα ἀπὸ τὴν Λειτουργία καί τὴν Ἐκκλησία. Τελικὰ ὅλα ἐγίνοντο Ἐκκλησία. Ἔτσι οἱ ἐπί μέρους λειτουργίες τῆς ζωῆς μέσα στὴν Θεία Λειτουργία εὗρισκαν τὴν ἐνότητα καί τὴν ἱεράρχησί τους.

Ὅσο ὁ λαὸς μας ἀπομακρύνεται ἀπὸ τίς ὀρθόδοξες ρίζες του, ἀπὸ τὴν ζωηφόρο θεανθρώπινη παράδοσί του, τόσο καί οἱ διάφορες λειτουργίες τῆς ζωῆς παύουν νὰ εἶναι ὀργανικὰ συνδε-

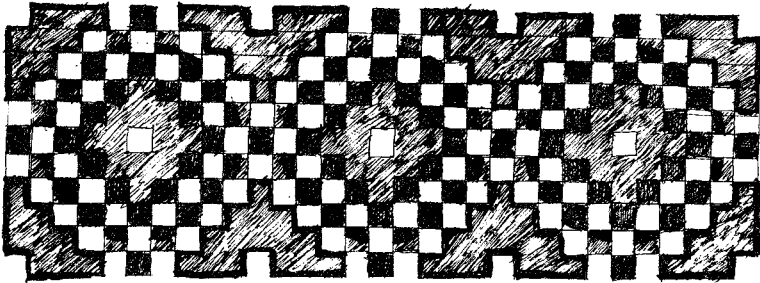
δεμένες με την Θεία Λειτουργία και γι' αυτό παύουν και να λειτουργούν σωστά, δηλαδή να ένοποιούν τόν άνθρωπο και να τόν βοηθούν να λειτουργή ως “κατ' εικόνα Θεού”.

Οί διάφορες λειτουργίες έξω από την Θεία Λειτουργία αποσυνθέτουν τό ανθρώπινο πρόσωπο. Αυτό φαίνεται καθαρά στην βασική λειτουργία της ζωής, τή γενετήσιο. Η θεμελιώδης αυτή λειτουργία μέσα στην Θεία Λειτουργία και την έκκλησία μεταμορφώνεται, χαριτώνεται και συντελεί στην ολοκλήρωση του ανθρώπινου προσώπου. Έκτός αυτής υποδουλωμένη στον έγωισμό, διαλύει τά πρόσωπα και ταλαιπωρεί τούς ανθρώπους. Ο σύγχρονος άνθρωπος έχει πικρά πείρα της καταστάσεως αυτής.

Οί Όρθόδοξες Κοινοβιακές Μονές είναι τά πρότυπα για να λειτουργή σωστά ο άνθρωπος και οί κοινότητές του. Κέντρο τό Καθολικό. Κτήρια και διακονήματα, όλα οργανώνονται γύρω από τό Καθολικό. Αφετηρία της κοινής ζωής είναι ή καθημερινή τέλεσι της Θείας Λειτουργίας. Σκοπός ή λατρεία του Θεού και ή άναφορά όλης της ζωής στον Χριστό. Γι' αυτό και ή ζωή ήμπορεί να είναι κοινή, ή πίστις και ή αγάπη καθολική, ο θάνατος να ήττάται και όλα να καινοποιούνται και να μεταποιούνται σε ξένη και εύπρεπεστάτη αλλοίωσι.

Όταν οί Όρθόδοξοι μπολιάζονται στό λειτουργικό πνεύμα του Κοινοβίου, πού είναι τό λειτουργικό πνεύμα της Όρθοδοξίας, σώζονται από τό ισχυρό και καταλυτικό ρεύμα της έκκοσμίκευσεως. Η έκκοσμίκευσις στην ουσία της είναι ή προσπάθεια οργανώσεως της ζωής έξω από την Λειτουργία και την Έκκλησία.

Ο Όρθόδοξος χριστιανός δέν είναι δυνατόν να είναι όρθόδοξος, εάν δέν ζή λειτουργικά. Εάν ή Θεία Λειτουργία και ή Λατρεία δέν είναι άπλως μία “εύκαιρία” ή κάτι μέσα στό πρόγραμμα της ζωής του, αλλά τό ζωφόρο μόλι πού μπολιάζει και μεταμορφώνει όλη την ζωή του, τό κέντρο, ή βάση, ή αρχή και τό τέλος. Μόνο μέσα στά “σά εκ των σών” της Θείας Λειτουργίας ο άνθρωπος γίνεται όντως άνθρωπος δηλαδή “κατ' εικόνα Θεού”.

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΚΑΙ ΔΡΟΜΟΙ

Τό θέμα τῆς διανοίξεως ἀρτηριακῶν ὁδῶν εἰς τό "Άγιον Όρος διά τήν σύνδεσιν τῶν Ἱερῶν Μονῶν μεταξύ των καί μέ τās Καρυάς καί τήν Δάφνην ἀπασχολεῖ τελευταίως τό "Άγιον Όρος.

Ἡ Ἱερά Μονή μας κατ' ἐπανάληψιν ὑπεστήριξεν ὅτι ἡ διάνοιξις ἀρτηριακῶν ὁδῶν θά καταστρέψῃ τόν ἡσυχαστικόν χαρακτήρα τοῦ Ἱεροῦ Τόπου, θά διευκολύνῃ τήν εἰσοδὸν τοῦ τουρισμοῦ καί τοῦ κόσμου καί θά συντελέσῃ εἰς τήν καταστροφὴν τοῦ τελευταίου μοναστικοῦ κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας.

Εὐχαρίστως δημοσιεύομεν ἐμπεριστατωμένον ὑπόμνημα τῆς Ἱεράς Μονῆς Σταυρονικήτα πρὸς τήν Ἐκτακτον Διπλῆν Ἱεράν Σύναξιν, τοῦ παρελθόντος Ἀπριλίου, εἰς τό ὁποῖον τό κρισιμώτατον αὐτό ζήτημα ἐξετάζεται ἐν σχέσει μέ τήν γενικωτέραν πνευματικὴν κρίσιν πού ἀντιμετωπίζομεν.

***

Εἰς τά θέματα τῆς προσεχοῦς Διπλῆς Ἱεράς Συνάξεως, ὡς ἤδη ἐπληροφορήθημεν, ἅγιοι Πατέρες καί ἀδελφοί, συμπεριλαμβάνεται πάλιν τό θέμα τῶν δρόμων καί τῆς διακινήσεως τῶν ὄχημάτων, τό ὁποῖον ἐρρυθμίσθη κατά τήν Ἐκτακτον Διπλῆν Ἱεράν Σύναξιν Αὐγούστου.

Γνωρίζομεν ὅλοι ὅτι ἡ ἀπόφασις αὐτὴ δέν ἐξετελέσθη, παρ' ὅλον ὅτι ἐλήφθη μετὰ ἀπό τόσας ἀναβολάς, κατόπιν τόσων συζητήσεων καί ἀφορᾶ εἰς ἓνα τόσον σημαντικόν θέμα διά τόν Ἱερόν ἡμῶν Τόπον.

Νά μείνωμεν ἀδρανεῖς, νά παραθεωρήσωμεν αὐτό τό ὁποῖον ἔγινε καί νά προχωρήσωμεν, ὡς νά μή ἔχει συμβῆ τίποτε, δέν νομίζομεν ὅτι εἶναι σοβαρόν. Πολύ περισσότερον σήμερον, ὅταν γνωρίζομεν τί τεκταίνεται ὁ πονηρός γύρω μας, πόσαι δυνάμεις ἀγωνίζονται νά ἐπεκτείνουν τήν κυριαρχίαν των εἰς τόν ἅγιον Τόπον μας. Καί ὅταν βλέπωμεν τά ἱερά καί τά ὄσια

της Παραδόσεώς μας νά ἀγνοοῦνται καί νά ἐκποιοῦνται ἀντί πινακίου φακῆς.

***

Καί ἐρωτῶμεν: Ἡ ἡγεσία τῆς χώρας μας γνωρίζει τί εἶναι ὀρθόδοξος Παράδοσις καί ποίαν βαθεῖαν σχέσιν ἔχει μέ τήν ψυχήν τοῦ λαοῦ μας; Ἀντιλαμβάνεται ὅτι μόνον δι' αὐτῆς δυνάμεθα νά ὀρίσωμεν τόν ἑαυτόν μας, νά κατοχυρώσωμεν τήν ἐλευθερίαν μας καί νά ἐξασφαλίσωμεν τήν ἐπιβίωσίν μας; Ἐχει συνειδήσιν ὅτι ἕάν, ὡς νεοέλληνες, ἔχωμεν κάτι ἀληθινόν αὐθεντικόν καί αὐθόρμητον, τό ὅποιον μᾶς βοηθεῖ νά γνωρίσωμεν τό παρελθόν μας καί ρίπτει φῶς εἰς τόν δρόμον τοῦ μέλλοντος, αὐτό εἶναι τό τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας; Δέν νομίζομεν.

Πολιτιστικῶς στρεφόμεθα ἄνευ ὄρων, ὡς ἀδαεῖς, πρὸς τήν Δύσιν. Μεγάλη Ἰδέα μας ἔγινε ἡ κοινή ἀγορά. Ὁ εὐρωπαϊκὸς οὐμανισμὸς μᾶς ζαλίζει. Ἡ ἀνεδαφικότης μᾶς μαστίζει.

Χαρακτηριστικά μας: Ἐπιδιώξεις εἰς τήν ἐπιφάνειαν. Ὁρολογία ξένη πρὸς τήν Παράδοσίν μας. Περιεχόμενον ἀλλότριον πρὸς τό ἦθος τοῦ λειτουργημένου λαοῦ μας.

Δέν παρουσιάζεται ἀπλῶς ἀλλαγὴ κατευθύνσεως, ἀλλὰ ἀποπροσανατολισμὸς, σύγχυσις κριτηρίων, ἀπώλεια συνειδήσεως τοῦ τί εἴμεθα. Κατακόρυφος πῶσις τῆς στάθμης τῆς Παραδοσιακῆς μας Παιδείας. Ἐκβαρβαρισμὸς.

Ἀπὸ τήν θρησκευτικὴν ἀδιαφορίαν προχωροῦμεν εἰς μίαν ἐπίμονον ἀντεκκλησιαστικὴν πολιτικὴν καί συστηματικὴν προσπάθειαν γελοιοποιήσεως τῆς Ἐκκλησίας, καταρρακώσεως τοῦ κύρους τῆς. Καί δέν ἀντιλαμβανόμεθα ποῖον πλήττομεν δι' ὅλου αὐτοῦ τοῦ μένουσ μας.

Ἡ ἀρρώστεια προχωρεῖ. Ὁ Ὀρθόδοξος ἀποχρωματισμὸς ἐπεκτείνεται διαρκῶς.

Ὁ ἀνώτατος ἄρχων τῆς χώρας μας διὰ τοῦ μηνύματός του ἐπὶ τῇ θεῖᾳ Ἐπιφανείᾳ καί τῷ νέῳ ἔτει, ἀπλῶς μᾶς ἀναγγέλλει ὅτι γινόμεθα μέλος τῆς κοινῆς ἀγορᾶς.

Ἀθεϊστικάι προπαγάνδαι δροῦν πυρετωδῶς εἰς τὰ σχολεῖα. Οἰκουμενιστικάι ἐπιπολαιότητες διατυποῦνται ἀπὸ στόματος ὀρθοδόξων ἀρχιερέων.

Ἀπειλεῖται ἡ γνησιότης τῆς πίστεώς μας. Ἡ ἀγωγή τῶν νέων μας, ἡ ἐδαφικὴ ἀκεραιότης τῆς χώρας μας.

Εὐρισκόμεθα εἰς χῶρον σεισμογενῆ καί εἰς ἐποχὴν κρίσιμον.

Ἐπιβουλαὶ ἐξ ἀνατολῆς καὶ ἀμφίβολοι ἐξελίξεις ἐκ τοῦ βορρᾶ.
Ὁ ἐχθρὸς δὲν εὐρίσκεται πρὸ τῶν θυρῶν, ἤδη ἔχει εἰσέλθει εἰς τὰ ἐνδότερα.

Οἱ χιλιασταὶ ἐπιδιώκουν καὶ ἐπιτυγχάνουν τὴν στρατιωτικὴν τῶν σχεδὸν ἀπαλλαγὴν.

Οἱ Ἑβραῖοι ζητοῦν καὶ κατορθώνουν νὰ κατεβάσουν τὰς εἰκόνας ἀπὸ τὰ λεωφορεῖα.

Ὀνομάζομεν τὸ 1979 ἔτος Παραδόσεως καὶ ὁ καθείς πασχίζει νὰ ἀφαιρέσῃ ἀκρογωνιαίους λίθους ἀπὸ τὴν παράδοσιν.

Νομιμοποιοῦνται φόνοι ἀθῶων ὑπάρξεων διὰ τῶν ἀμβλώσεων. Ἀπειλοῦνται καὶ διαλύονται οἰκογένειαι δι' αὐτομάτων διαζυγίων. Πράγματα τὰ ὅποια δὲν πράττουν οὔτε ἔθνη τῆς Δύσεως, τὰ ὅποια θαυμάζομεν.

Δέν πρόκειται περὶ ὑπονοιῶν διὰ μελλοντικούς κινδύνους, ἀλλὰ περὶ λύμης, ἣ ὁποία ἔχει ἐνσκήψει καὶ κατατρῶγει τὸ σῶμα τῆς ἀντοχῆς τοῦ λαοῦ μας.

Τί νὰ πράξωμεν λοιπόν; Νὰ καταληφθῶμεν ἀπὸ πανικόν; Ἀσφαλῶς ὄχι. Μόνον δι' ἐπιπολαίους ἐνεργείας δὲν εἶναι καιρὸς εἰς μίαν τοιαύτην ὄντως ἐμπόλεμον περίοδον.

Ἐν ὄψει ὅλης αὐτῆς τῆς περιβαλλούσης ἡμᾶς πραγματικότητος καὶ ἐντὸς ἐνός πνεύματος, τὸ ὅποιον δίδει τὸ πρωτεῖον εἰς τὴν πνευματικὴν ὑπόστασιν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἐλήφθησαν αἱ ἀποφάσεις τῆς παρελθούσης ΕΔΙΣ.

Μήπως δὲν διευτώθησαν ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τῶν ἁγίων ἀντιπροσώπων ὅλαι αὐταὶ αἱ ἀπόψεις;

Μήπως ἐξέλιπον οἱ κίνδυνοι, τοὺς ὁποίους ἀναφέραμεν; Ἡ μήπως ἔχασε τὸ Ἅγιον Ὄρος τὴν μοναδικὴν του ἀξίαν;

Τότε πρὸς τί νὰ ἐπανερχόμεθα εἰς τὰ αὐτά;

Μήπως ἐλπίζει κανεὶς ὅτι πρόκειται νὰ μᾶς πείσῃ διὰ νὰ ἐνδώσωμεν καὶ νὰ παραδώσωμεν τὸ Ὄρος εἰς τὸν ἐχθρόν, χάριν τῆς ἀνέσεως τῶν εὐκόλων διακινήσεων;

Ἐξακολουθοῦμεν νὰ πιστεύωμεν ὅτι, ὅσα παρεχώρησεν ἡ παρελθούσα ΕΔΙΣ διὰ τοὺς δρόμους καὶ τὰ ὀχήματα, εἶναι πολὺ περισσότερα τῶν ὅσων ἐπιτρέπουν οἱ δύσκολοι καιροὶ μας· καλύπτουν πλήρως τὰς ἀνάγκας μας. Καὶ δὲν θὰ πρέπη νὰ κάνωμεν καμμίαν ὑποχώρησιν, ἐφ' ὅσον θέτωμεν τὸ Ἅγιον Ὄρος ὑπεράνω τῶν ὀποιοῦνδήποτε ὑλικῶν μας ἀνέσεων.

Τὸ Ἅγιον Ὄρος ἀποτελεῖ τὴν κιβωτόν τῶν παραδόσεων τοῦ Γένους καὶ τῆς πίστεώς μας. Καὶ τὸ φυτώριον τῶν ἀμαράντων ἐλπίδων μας.

Αυτό που έχει σημασίαν δι' όλόκληρον τόν κόσμον - και διά τό όποιον άνθρωπίνως οί άγιορεΐται εΐμεθα οί άπολύτως ύπεύθυνοι - εΐναι νά διατηρηθῆ τό "Όρος άγιον.

Ἡ παρακαταθήκη, ἡ όποία ἐδόθη εΐς τάς χεΐρας μας, όπως δΐδεται ό άγιος Ἄρτος εΐς τάς χεΐρας τοῦ χειροτονουμένου ιερέως, εΐναι τό "Άγιον "Όρος. Αυτό θά μᾶς ζητηθῆ από τόν Κύριον τῆ ἡμέρα ἐκεΐνη.

"Όλον τό χρέος τῆς ζωῆς μας ἀνακεφαλαιοῦται εΐς τό νά εΐμεθα άγιορεΐται και μόνον. Δι' αὐτοῦ τοῦ γεγονότος ποιούμεν τά πάντα όρθῶς: Προσευχόμεθα, αγαπῶμεν, κηρύττομεν, όμολογοῦμεν τήν πίστιν μας.

Σκοπός μας δέν εΐναι τό πῶς θά διευκολυνθῶμεν εΐς τό άγιον σῶμα του, αλλά τό πῶς οΐκονομοῦντες και τάς ὑλικάς μας ανάγκας, δέν θά αλλοιώνωμεν τόν χαρακτήρα τοῦ "Όρους, αλλά θά ἀναδεικνύωμεν τό ἠθός του και θά πιστοποιοῦμεν τήν γνησιότητα τῆς άγιορευτικῆς μας ιδιότητος.

Οΐαδήποτε ἄτομικά σχέδια και προγράμματα ἐν Ἁγίῳ "Όρει, ὡς καταλύοντα τόν θεσμόν, τήν μορφήν και τήν άγιότητα τοῦ τόπου εΐναι ἀπαράδεκτα.

Ἐδῶ λαμβάνομεν άγωγήν, δέν δίδομεν. Συμμορφούμεθα μέ τήν ιεροπρέπειαν και τήν ὑψηλή εὐγένειαν τοῦ Τόπου, δέν αὐτοσχεδιάζομεν.

Ἐποτασσόμενοι ἔκουσίως εΐς τό πνεῦμα τῆς Παραδόσεως τοῦ Ἁγίου "Όρους, ἐπιτυγχάνομεν τήν ἀληθινήν μας ἐλευθερίαν. Καί βαπτίζόμενοι εΐς τήν ἡσυχίαν του, δυνάμεθα γονίμως νά δράσωμεν.

Οὐδένος ἡ άγιότης ἀποκεκομμένη από τό ἠθος τοῦ Ἁγίου "Όρους, ἡ σοφία του μεμονωμένη ἢ ό κόπος του αὐτοβούλως προσανατολιζόμενος δύναται νά προσφέρῃ κάτι γνήσιον εΐς τόν ἑαυτόν του και εΐς τούς ἄλλους.

Παίρνει νόημα ό λόγος μας, πλοῦτον ἡ πτωχεία μας. Καί ἡμεΐς οΐ ἀδύνατοι τά πάντα Ισχύομεν ὄντες συνδεδεμένοι μετά τοῦ ζῶντος Ἁγίου "Όρους - τήν κοινωνίαν τῶν ὁσίων του και τήν άγιότητα τοῦ σώματός του -. Ἐνταῦθα πραγματοποιεΐται τό προφητικόν: "Ἄλειται ὡς ἔλαφος ό χλωός, τρανή δέ ἔσται γλῶσσα μογιλάων".

Ἐάν ἀντιθέτως δι' ἐπιπολαίων ἐπεμβάσεων ἐξαρθρώνωμεν τήν ἀρχιτεκτονικήν τοῦ πνευματικοῦ και ἀχειροποιήτου τούτου ναοῦ, πού εΐναι τό Ἁγιον "Όρος, και ταυτοχρόνως Ισχυρίζομεθα ὅτι κάνομεν πνευματικήν ζωήν εΐς αὐτό, ἀπλῶς προδίδομεν τήν κεκρυμμένην ὑπαρξιν μᾶς σχιζοφρενοῦς εΐκονοκλαστικῆς

διαθέσεως.

Ἐν τῷ Ὁλόκληρον τό Ἅγιον Ὅρος εἶναι οὐρανός ἐπίγειος, εἰκὼν τῆς ἀχειροπύτου σκηνῆς.

Εἶναι γέννημα τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας καὶ μόρφωμα ἐμπειριῶν τῶν θεοφόρων ὁσίων μας.

Τό ἐπλαστούργησεν ἡ “οὐρανῶσασα τό γεῶδες ἡμῶν φύραμα” θεομητορική στοργή. Τό συνετήρησεν ἡ χάρις τῶν τεταπεινωμένων οἰκητόρων του.

Εἶναι μία φανέρωσις τοῦ ἀκτίστου καὶ ἀδίδιου κάλλους εἰς τόν κτιστόν κόσμον καὶ τήν διοργάνωσιν τῆς προσκαίρου ζωῆς μας.

Διά τοῦτον τόν λόγον μόνη ἡ μορφή καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ὁρους ὀδηγεῖ ἀπλανῶς εἰς τόν Ἀσχημάτιστον καὶ Ἀνείκαστον.

Ἡ ἀκίνητος στάσις τῶν σκηνωμάτων του κινεῖ εἰς δοξολογίαν ἀέναον.

Ἡ σιγή καὶ ἡ ὑπαρξίς του μυσταγωγεῖ εἰς τὰ ὑπέρ λόγον καὶ ἔννοιαν.

Ἡ ἐνταῦθα παραμονή γίνεται πνευματικὴ αὐξησης, ἡ ὁδοιπορία προσευχῆ, ὁ κόπος ἀνάπαυσις, ἡ ἡσυχία ἀγγελικός ὕμνος.

Ὁ Θεάνθρωπος Κύριος καὶ ἡ Θεοτόκος Μητὴρ Του εἶναι ὁ φωτισμός καὶ ὁ ἁγιασμός τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων τῶν οἰκητόρων τοῦ “Περιβολιοῦ τῆς Παναγίας”.

Δι’ αὐτό δέν εἶναι ἄλλη ἡ ζωὴ μας καὶ ἄλλη ἡ ὁμολογία τῆς πίστεώς μας.

Δέν εἶναι ἄλλος ὁ ἀγὼν διὰ τήν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μας καὶ ἄλλη ἡ προσπάθεια νά διατηρήσωμεν τό Ὅρος ἅγιον.

Τὰ πάντα ἐδῶ πράττονται ἐνιαίως καὶ ὀδηγοῦν εἰς θεοειδῆ κατάπαυσιν. Ρυθμίζονται θεανθρωπίνως καὶ συνυπάρχουν περιχωρούμενα.

Αὐτό ὑπογραμμίζει καὶ ἡ πατερικὴ ρῆσις: “Μοναχοῦς ὀνομάζομεν ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ καθαρᾶς ὑπηρεσίας... καὶ τῆς ἀμερίστου καὶ ἐνιαίας ζωῆς ὡς ἐνοποιούσης αὐτούς... εἰς θεοειδῆ μονάδα” (Ἅγιος Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης).

Ἡ ἐλευθερία ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι ὄλων τῶν μοναστῶν εἰς Μονάς, Σκήτας καὶ Κελλίαι μᾶς ἐνοποιεῖ. Καὶ ὁ σεβασμός εἰς τήν Παράδοσιν καὶ τήν μορφήν τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Τόπου μᾶς χαρίζει τήν ὄντως ἐλευθερίαν καὶ ἀγωγήν.

Ἀγωνιζόμενοι ἡρέμως καὶ ἐνσυνειδήτως διὰ τήν σωτηρίαν τοῦ Ὁρους, ὀλίγα πράττομεν καὶ πολλά γίνονται ἀπὸ τόν Κύριον καὶ τήν Παναγίαν Μητέρα Του, διότι ἡ ἀξία εὐρίσκεται εἰς τό γεγονός τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ ὄχι εἰς τήν πτωχήν μας

συμβολήν.

Τό Ὄρος ὡς ἔχει, σῶμα καί πνεῦμα, μορφή καί οὐσία, παρηγορεῖ, ἐμπνέει καί διδάσκει.

Αὐτό τό σύνολον ἔχει ἀνάγκην ὁ κόσμος. Αὐτό, διά μιᾶς, τό δίδει μόνον ἡ Ὁρθοδοξία καί διά τοῦ Ἁγίου Ὁρους Της. Καί δι' αὐτό ὁ διάβολος τοῦτο τό σύνολον ἐπιδιώκει νά καταστρέψη.

Ἡμεῖς, ὡς ἀδελφότης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σταυρονικήτα, ὁμολογοῦμεν ὅτι ἀναπαυόμεθα ἀπό τό σύνολον Ἁγίου Ὁρους. Δεχόμεθα τήν Παράδοσιν καί τήν μορφήν του. Ὅσον περνᾷ ὁ καιρός αἰσθανόμεθα - ὁ καθείς προσωπικῶς καί ὄλοι ὡς κοινότης - ὅτι, τό νά μᾶς καλέση ἡ Παναγία εἰς τό Περιβόλι Της εἶναι μεγαλυτέρα τιμή ἀπ' ὅ,τι ἀξίζομεν. Ὅσον παραμένωμεν εἰς αὐτό, ἀντιλαμβανόμεθα ὅτι εἶναι μεγαλυτέρα ἡ ἀξία τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἀπ' ὅ,τι νομίζομεν.

Δέν ἔχομεν νά εἶπωμεν τίποτε περισσότερον ἀπ' ὅ,τι λέγει τό Ὄρος διά τῆς ὑπάρξεώς του.

Δέν δυνάμεθα νά σιωπήσωμεν εὐκρινέστερον ἀπό ὅσον ἡ σιωπή τοῦ Ὁρους.

Δέν ἔχομεν νά προτείνωμεν ἀλλαγάς, ἀλλοιώσεις, ἢ “βελτιώσεις” εἰς τόν χαρακτήρα καί τό ἦθος του.

Θέλομεν νά παραμείνη ὡς ἔχει: Αὐστηρόν καί φιλόνητον. Ἀπόκοσμον καί ἐνσταλάζον εἰς τήν καρδίαν ὄλου τοῦ κόσμου παράκλησιν καί ἐλπίδα ἀκαταίσχυτον.

Ὅταν παρ' ὄλα ταῦτα θέλωμεν νά συμπληρώσωμεν εἰς τό ἅγιον σῶμά του ὀδικά δίκτυα καί νά τρέχωμεν ἀνέτως μέ τά ὄχημάτα μας ἀπό τήν μίαν ἄκρην εἰς τήν ἄλλην τοῦ Ὁρους, ἔχομεν συνειδησιν τοῦ ποῖαν συμφοράν ἐτοιμάζομεν διά τήν Ἐκκλησίαν; Ἀπλῶς ποιοῦμεν τās ὁδοὺς λείας διά τήν εἰσοδον ὄλων ἐκείνων τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι θέλουν νά “ἀξιοποιήσουν” τό Ἁγιον Ὄρος. Νά τό προβάλουν τουριστικῶς. Νά τό ἐκμεταλλευθοῦν οἰκονομικῶς. Νά τό ἀφανίσουν πνευματικῶς.

Ἐπιβοηθοῦμεν τό βδέλυγμα τῆς συγχρόνου ἐρημώσεως νά ἐγκατασταθῇ ἐν τόπῳ ἁγίῳ.

Θεωρήσατέ μας ὡς ἀφελεῖς· ἀλλά δέν πιστεύομεν ὅτι δέν παραμορφώνει τόν ὄλον χαρακτήρα, τήν παραδοσιακὴν ζωὴν καί ἀγιότητα τοῦ Ὁρους ἡ συμπλήρωσις τοῦ ὀδικοῦ δικτύου.

Θεωρήσατέ μας ὡς ἀνοήτους· ἀλλά πιστεύομεν ὅτι, ὅταν τοῦτο συμπληρωθῇ, οὐδεὶς θά δύναται νά θέσῃ φραγμόν εἰς τόν ἀριθμόν καί τό εἶδος τῶν κινουμένων τροχοφόρων.

Καί ὅταν αὐτά γίνουν - τά ὁποῖα θά πραγματοποιηθοῦν πολὺ ἐνωρίτερον ἀπ' ὅτι νομίζομεν - οὐδεὶς θά δύναται νά ἀποκλείσῃ τήν σύνδεσιν, ἢ ὁποῖα ἤδη ὑπάρχει, μέ τό ἐξωτερικόν ὁδικόν δίκτυον. Ὅλα αὐτά εἶναι ἀλληλένδετα καί ἀναπόφευκτα.

Καί ὅταν αὐτά, ὃ μή γένοιτο, συμπληρωθοῦν, ὅλοι θά μεταμεληθῶμεν. Ἄλλά θά εἶναι ἀργά.

Θά ἔχωμεν κερδίσει τήν κατάραν τῆς συγχύσεως καί θά ἔχωμεν χάσει τήν εὐλογίαν τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Δέν θά εὐρισκόμεθα ἔξω τοῦ παραδείσου. Θά ἔχωμεν κάμει τόν παράδεισον κόλασιν.

Ποῖος δύναται σήμερον νά λυτρώσῃ τά Μετέωρα ἀπό τόν τουριστικόν συρφετόν καί τό πανδαιμόνιον τοῦ θορύβου, διά νά ἐπαναβιώσῃ ἢ μυσταγωγία τῆς ἀγγελικῆς ζωῆς; Ἡ ποῖος δύναται νά ἀπαλλάξῃ τήν Ἱεράν Μονήν τοῦ Δαφνίου ἀπό τήν μουσειακὴν ψυχρότητα καί νά ἐπιναφέρῃ τήν παλαιάν θερμὴν τῆς λειτουργικῆς ζωῆς, τήν ὁποῖαν μαρτυροῦν τά σωζόμενα ψηφιδωτά; Ἀσφαλῶς οὐδεὶς.

***

Ἐπειδὴ ἔτσι βλέπομεν τά πράγματα καί ἐπειδὴ αἰσθανόμεθα ὅτι εἴμεθα μόνον ἀγιορεῖται - καί ὄχι ὀλίγον ἀγιορεῖται καί ὀλίγον κάτι ἄλλο - δι' αὐτόν τόν λόγον θεωροῦμεν ἀνεπαρκές τό νά περιοριζώμεθα εἰς γραπτάς μόνον διαμαρτυρίας, τήν στιγμὴν, κατὰ τήν ὁποῖαν ἀπειλεῖται ἢ ὑπαρξίς τῆς πνευματικῆς μας πατρίδος.

.....
.....

Ἐπὶ τούτοις ζητοῦντες τὰς ἀδελφικὰς Ὑμῶν εὐχὰς διατελοῦμεν μετὰ πολλῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι φιλαδελφίας.

Ὁ Καθηγούμενος
τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σταυρονικήτα + Ἀρχιμ. Βασίλειος
καί οἱ σὺν ἑμοί ἐν Χριστῷ ἀδελφοί

Ἡ Παναγία καί οἱ Ἅγιοι τοῦ Ἄθωνα

Ἡ Παναγία μέ τό μαφόρι τῆς σκεπάζει τόν Ἄθωνα.

Τό θουνό πού ἀγάπησαν αὐτοί πού ἀγάπησαν πολύ τήν Παναγία. Στήν χιλιόχρονη ἱστορία του ἔχουμε πάνω ἀπό Ἐκατοντρί-
άντα ἀνακηρυγμένους ἀγίους. Πρώτοι τῆς ἰσαγγελῆς αὐτῆς σει-
ρᾶς οἱ ἅγιοι Ἀθανάσιος ὁ κήτορας τῆς Μεγίστης Λαύρας καί ὁ
Ξηροποταμηνός Παῦλος. Οἱ δύο πρώτες λαμπάδες π' ἀνάφτη-
καν στό μπρός στήν εἰκόνα τῆς Παναγίας μανουάλι καί φωτίζουν
τά πρόσωπα τῶν μοναχῶν μέχρι σήμερα. Εἶναι οἱ Πρόδρομοι π'
ἀνοίγουν δρόμους γιά νά γνωρίσουν μυριάδες ἀνθρώπων κατο-
πινῶν τήν ἐξαίσια παρηγοριά πού δίνει στούς πιστούς ἡ Θεοτό-
κος.

Μιά τίμια σειρά ἀφοσιωμένων δούλων πού ἔντονα ἀφήνουν νά
φανεῖ ἡ ποικιλία τῶν χαρισμάτων τοῦ ἀγίου Πνεύματος. Ἔτσι ἔ-
χουμε ἀγιορεῖτες ἀγίους μοναχοῦς, διακόνους, ἱερομονάχους,
κατοπινούς ἱεράρχες, ἀρχιεπισκόπους καί πατριάρχες καί πατρι-
άρχες πάλι πού γίνονται μοναχοί. Ἔχουμε βασιληάδες καί βασιλό-
παιδες, ἀξιωματούχους, ἡγουμένους καί ὑποτακτικούς κήτορες,
ἐγκλειστους, ἀσκητές καί κοινοβιάτες, πτωχοῦς, νέους καί γέρον-
τες, ἱερομάρτυρες καί νεομάρτυρες, θαυματουργοῦς, μυροβλύ-
τες, συγγραφεῖς, ἀντιγραφεῖς, μεταφραστές, ζωγράφους καί ποι-
ητές... Ὅλοι κεριά ἀναμμένα μπρός στή τιμιωτέρα τῶν χερουβείμ
πού τούς ἔγινε μητέρα, ἀδελφή, γιάτρισσα, προστάτισσα... Αὐτή
πού τήν εὐλαβοῦνταν βαθιά, π' ἀγαποῦσαν μέ τρυφερότητα μικ-
ροῦ παιδιοῦ, τήν παρακαλοῦσαν ὁλόημερα μέ καθημερινούς χαι-
ρετισμούς, παρακλήσεις, δεήσεις, θεοτοκάρια, θεοτοκία, κανόνες,
πολύωρες ἀγρυπνίες καί λιτανεῖες νά πρεσβεύει ὑπέρ αὐτῶν καί
ὅλου τοῦ κόσμου. Κι ἐκεῖνη, μέ τήν ἄφατη φιλοστοργία τῆς ὑ-
πόσχονταν, παρουσιάζονταν σέ ὄραματα καί σέ ὄνειρα, μιλοῦ-
σαν οἱ εἰκόνες τῆς, θαυματουργοῦσε, παραμυθοῦσε, ἐλευθέρωνε
ἀπό πειρασμούς, τούς εὐχαριστοῦσε, τούς προέλεγε καί κάποτε
διέταξε καί ἀπαιτοῦσε κι ἄλλοτε μέ χρυσό φλουρί καί μέ χαρά
πλήρωνε τούς ψάλτες γιά τόν κόπο τῆς ὁμορφῆς ψαλμωδίας

τους... Δυστυχώς ούτε μόνα τὰ ὀνόματά τους ὁ φιλόξενος αὐτός χάρους δέν φτάνει γιά ν' ἀναφέρουμε.

Κάποιοις μυστικούς μαγνήτες ἔχει ὁ Ἄθυνας καί τραβά τόσα ἀνήσυχα πνεύματα, τόσο ἀποφασισμένους ἀνθρώπους, τόσο δυνατούς. Ἄλλοι χάνονται στίς δίχως νερό ἐρημιές, σέ ρέματα, σπηλιές, πλαγιές μέ γκρεμούς, παραλίες βραχσοκέπαστες. Ψάχνουν ἕνα τόπο νάναι μόνοι, αὐτοί κι ὁ Θεός. Τόποι δίχως παρηγοριά ἀνθρώπινη, δίχως ἀνθούς, καρπούς, στρουθία, κακοτράχαλοι. Ἄλλοι πάλι βρίσκουν ἀπερίγραπτης ὁμορφιάς θέσεις γιά τό χτίσιμο τῶν μοναστηριῶν τους καί τῶν κελιῶν τους. Δέ φοβηθήκανε τή βροχή, τό χιόνι, τό κάμα. Πῶς ζήσανε τόσο χρόνια μόνοι; Μερικούς δέν τούς γνώρισαν παρά στό τέλος τῆς ζωῆς τους κι ἄλλους καθόλου. Στούς χειμῶνες, εἶχανε τή ζεστασιά τήν ἀγιοπνευματική καί στά καλοκαίρια τή δροσιά τῆς θείας χάριτος.

Τά μοναστήρια τοῦ Ἄθυνα αὐξήθηκαν καί λιγότεψαν. Ἀπό χρόνια μένουν εἴκοσι. Στρατόπεδα κατὰ τῆς ἐκκοσμίκευσης τῆς Ἐκκλησίας, κέντρα πολιτισμοῦ καί ἀγάπης. Χῶροι ὑποταγμένων ἐλευθέρων ἀνθρώπων, φονευτές δυνάμεων σκοτεινῶν, φῶτα ζωῆς, χαρᾶς, εἰρήνης. Ὁ κύριος ρόλος τους ἀπέραντα σπουδαῖος γιά ὅλο τόν κόσμο: ἡ ἀδιάκοπη προσευχή. Οἱ ἅγιοι κήτορες τους δέ θέλησαν οὔτε μετὰ τήν κοίμησή τους νά δοξαθοῦν κι ἔτσι κρύψανε τὰ τίμια λείψανά τους. Κανένα μοναστήρι καί μεγάλη σκήτη δέν εἶναι πού νά μήν ἔχει τούς δικούς τῆς ἀγίου, πού ἡ παρουσία τους εἶναι τόσο ἐντονη σάν τῆς μεγάλης Ἐφόρου Παναγίας.

Ἡ Παναγία εἶναι ἡ ἀρχόντισσα αὐτοῦ, τοῦ τόπου, πού ἐπεθύμησε νά ὑμνεῖται τό γλυκύτατο ὄνομά τῆς. Σ' ὅλο τ' ὄρος εἶναι ἡ μόνη γυναικεῖα μορφή πού δεσπάζει στίς ψυχές καί τούς τόπους. Ἐξαιρετικά ξεχωρίζουν τρεῖς μονάχα ἀγίες πού ἔχουν κάποια σχέση καί μέ τή ζωή τῆς καί φυλάγονται ἀκέρια ἅγια λείψανά τους. Ἡ ἀγία Ἄννα, ἡ μητέρα τῆς, πού στό Κυριακό τῆς ὁμῶνυμης νότιας σκήτης φυλάγεται τό τιμιώτατο πόδι τῆς, τῆς ἀγίας Ἀναστασίας, σχεδόν ὀλόσωμο, τοῦ πῖο μεγάλου θησαυροῦ τῆς Μονῆς Γρηγορίου καί τῆς ἀγίας Μαγδαληνῆς τῆς Παρθένου, μυροφόρου καί ἰσαποστόλου τό ἀριστερό χέρι στή Σιμωνόπετρα, πού ὄχι σπάνια ἔχει εὐωδία θαυμαστή καί θερμότητα ζωντανοῦ ἀνθρώπου.

Οἱ περισσότεροι ναοί στό Ἄγιον Ὄρος εἶναι ἀφιερῶμένοι στήν Παναγία. Ὅ,τι πῖο πολῦτιμο ἐδῶ, εἶναι οἱ ἅγιες εἰκόνες τῆς, ντυμένες μέ χρυσᾶ καί ἀσημένια "πουκάμισα", μέ πολλά ἀφιερῶματα καί θαύματα: ἡ Ἰβηρίτισσα, ἡ Κουκουζέλισσα, ἡ Τριχεροῦσα, ἡ Ἐσφαγμένη, ἡ Ἀντιφωνήτρια, ἡ Γοργοῦπήκοος, τοῦ Ἄξιον Ἐστί, ἡ Γαλακτοτροφούσα καί τόσες ἄλλες στοργικές βρεφοκρατοῦσες καί δεόμενες...

Ὁ ἕνας ἅγιος δίνει τό κομποσχοῖνι του στόν ἄλλο γιά νά μή

σβύσει ή φωτιά τής προσευχής και παγώσει ό κόσμος και σβύσει άφανισμένος. Οι κρίκοι τής άλυσίδας τών χρόνων στερώνουν μέ τούς κόμπους τών εύχών πού τρέχουν στα δάχτυλα τών άγιών. Στίς πικρές μέρες, πού ζει ό σημερινός κόσμος κι όλα μέσα του έχουν παλιώσει κι έχουν τή γεύση τού χαρουπιού, στόν "Αθωνα όλα είναι τά παλιά καινούργια και τά καινούργια παλιά και ζωντανά μέσα στή ζεστασιά τής άγκαλιάς τής Παναγίας, μέσα στίς ζωηφόρες άχτίδες τής ποικιλίας τού άγιού Πνεύματος μά και τής Ένότητας.

Μιά τέτοια παράδοση φιλόθεων, φιλοθεοτόκων και φιλαδέλφων άγιών καταντάει άλήθεια προκλητική: δέ σ' άφήνει εύκολα νά ήσυχάζεις μά σου δίνει και μία παρηγοριά και δύναμη μεγάλη μέσα από ασφάλεια ακριβή. Πάνω από δεκατρείς δεκάδες οι άγιοι τού "Αθωνα. Πάνω από δεκατρείς εκατοντάδες οι μοναχοί τού "Αθωνα σήμερα. Οι πρώτοι πρεσβεύουν γιά τούς δεύτερους και προσκαλούν. Χαρά μεγάλη πού και σήμερα κρυμμένοι βρίσκονται συνεχιστές τής ζωής τούσων άγιών, θεόφιλοι και φιλάρετοι, παιδιά τής Παναγίας, πού σκύβει και τούς άκούει... Πού τή χαρά τούς δέν ξέρουν τί νά τήν κάμουν... Πού τή μισή χαρά τους όλες οι ψευτοχαρές τού κόσμου δέν φτάνουν... Πού τή χαρά τους αύτή τή δίνει ή απ' όλες τίς χαρές πιά μεγάλη... "Η κυρία τών Άγγέλων, ή χαρά τών θλιβομένων, ή άγιορείτισσα Παναγία...

Οι άγιοι τού "Αθωνα είναι οι διαμαντόπετρες στο περιδέραιο τής 'Ελεούσας. Είναι τά μυρίπνοα έαρινά άνθη τού περιβολιού της, πού κανένας χειμώνας δέ μπορεί νά μαράνει και στήν εύωδία τους πολλοί προστρέχουν ταπεινά σήμερα. Είναι τό μοσχοβόλημα τού κρίνου τής Παναγίας π' άνθίζει ψηλά στόν "Αθωνα, τό βουνό τής Μεταμόρφωσης και τής μεταμόρφωσής μας, τών άγιών, τής Παναγίας, πού άξια θαπίστηκε: "Άγιον "Όρος!... και τ' άχνάρια τών άγιών και τής Παναγίας είναι ζωντανά τυπωμένα πάνω του.

μ.Μ.Σ.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ
Γιέ τοῦ Θεοῦ
τὸν ἀγαπᾷ
ὁ κόσμος

**Ἀρχιμανδρίτης
Ἰωακείμ Σπετσιέρης Νεοσκητιώτης
Ἀνέκδοτα ἀπό τή ζωή του**

* Ὁ παππούς του ἦταν ἱερεὺς ἐγγαμος καί ὀνομαζόταν Ἰωάννης. Ὅταν γεννήθηκε ὁ π. Ἰωακείμ, κατά κόσμον Ἰωάννης, ὁ παππούς του προεῖπε ὅτι θά γίνη ἱερεὺς καί θά πάρη τό ὄνομά του, δηλαδή Ἰωάννης. Τέτοια ἀρετή εἶχε ὁ παππούς ἐκεῖνος, ὥστε προγνώρισε ἀκόμα καί τό θάνατό του. Στό τέλος μιάς λειτουργίας θγήκε στήν Ὠραία Πύλη καί εἶπε στό ἐκκλησίασμα: Ἀυτή ἐδῶ εἶναι ἡ τελευταία μου λειτουργία. Πῆγε στήν κόρη του, πού ἦταν παντρεμένη καί τοῦ προσέφεραν καφέ. Κι' ἐκεῖ ἀκόμη τούς εἶπε: Τοῦτος εἶναι ὁ τελευταῖος καφές πού πίνω...

* Ὁ Ἰωακείμ, κατά κόσμον Ἰωάννης Σπετσιέρης, καταγόταν ἀπό τήν Κεφαλλονιά. Ὁ πατέρας του, ἀγρότης στό ἐπάγγελμα, ἦταν πολύ πνευματικός ἄνθρωπος. Τήν ὥρα τῆς ἐργασίας του ἐναλλε διαφορα τροπάρια. Ἰδιαίτερα τοῦ ἄρεσαν τά ἱερά ἄσματα τοῦ Τίμιου Σταυροῦ: “Σταυρός ὁ φύλαξ πάσης τῆς οἰκουμένης... καί τῶν δαιμόνων τό τραῦμα”. Θύμωσε ὁ καταραμένος μιά νύχτα μαζί του καί τόν χτύπησε στό πόδι πολύ ἄσχημα. Χωρίς νά ἀρρωστήσει, ζήτησε πνευματικό, καί ἀφοῦ ἐξομολογήθηκε τοῦ εἶπε: Τήν τάδε ἡμέρα νάρθης νά μέ κοινωνήσης, διότι θά πεθάνω. Πρό τριῶν ἡμερῶν προγνώρισε τό θάνατό του. Ὁ π. Ἰωακείμ ἔλειπε ἀπό τό σπίτι γιαντό εἶπαν οἱ δικοί του νά τόν εἰδοποιήσουν νά ἔρθη. Ὁ πατέρας του ὁμως τούς ἀπάντησε: Μήν κάνετε τίποτα, δέν προφταίνει νά ἔλθῃ...

* Σέ ἡλικία 18 περίπου ἐτῶν ὁ π. Ἰωακείμ ἦλθε στό Ἅγιον Ὄρος. Περπάτησε ἀπό τή Θεσσαλονική μέ τά πόδια γιά νά φτάσει στό “Περιθόλι τῆς Παναγίας μας”. Πέρασε ἀπό τό Βατοπέδι, ὅπου θέλησαν νά τόν κρατήσουν. Δέν ἔμεινε ὁμως ἐκεῖ, ἐξ αἰτίας ἐνός σκανδάλου πού συνέβη.

Ἀπό τό Βατοπέδι ὁ π. Ἰωακείμ ἦλθε στή Νέα Σκήτη, καί συγκεκριμένα στήν καλύβη τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων, μία ἀπό τίς παλαιότερες Νεοσκητιώτικες καλύβες, ἡ ὁποία τιμᾶται μέ τήν ἐορτή τοῦ “Γενεσίου τῆς Θεοτόκου”. Ἰσως ἐγνώριζε τούς γεροντάδες, τόν γέροντά του π. Χριστοφόρο, καί τόν π. Συνέσιο.

* Ὁ π. Χριστοφόρος εἶχε κάμει κοινόβιο στό Κουτλουμουσι, ἦταν δέ πολύ αὐστηρός. Ἔστελνε τόν π. Ἰωακείμ νά δουλεύη ὅλη μέρα στήν κατασκευή τοῦ ὕδραγωγείου. Τῆ νύχτα, ἐνῶ ὁ π. Ἰωακείμ διάβαζε τό Μηναιο ἢ τό ψαλτήρι, ἀποκοιμόταν ἀπό τήν κόουραση. Τότε ἐπαίρνε τό βιβλίον ὁ γέροντας καί χτυπώντας τον στοργικά στήν πλάτη, τοῦ ἔλεγε:

—Πέθανε, καί θά πᾶς στόν Παράδεισο...

* Σέ νεαρά ὁμως ἡλικία ὁ π. Ἰωακείμ εἶχε προσβληθῆ ἀπό τήν ἐπικίνδυνη τότε ἀρρώστεια τῆς φυματιώσεως. Ἐνα Σάββατο οἱ γεροντάδες πῆγαν στό κοιμητήρι καί τόν ἄφησαν μόνο του στό σπῆτι. Ὁ π. Ἰωακείμ παρακαλοῦσε τήν Παναγία μας νά μεσιτεῦση νά φύγη ἀπ' αὐτή τῆ ζωῆ γιά νά μήν κουράζη τούς γεροντάδες του. Τότε τοῦ παρουσιάστηκε ἡ Παναγία μας. Φαινόταν ἀπό τῆ μέση καί πάνω ἐνῶ ἀπό τῆ μέση καί κάτω θρῖσκοταν μέσα σέ μιά φωτιά καί τοῦ εἶπε: Ὁ ἐλπίζων εἰς ἐμέ δέν φοβάται οὔτε σέ τούτη οὔτε στήν ἄλλη ζωῆ.

* Κάποτε ὁ π. Ἰωακείμ μαζί μέ τόν ὑποτακτικό του, π. Θεοφύλακτο, πῆγαν στήν Ἱ. Μ. Ἀγ. Παύλου, στήν ἐορτή τῆς Ὑπαπαντῆς, ὅπου πανηγύριζε ἡ μονή. Ἐκεῖ θρῖσκοταν καί ὁ ἐν Ἁγίῳ Ὁρει παρεπιδημῶν ἅγιος Μηλιτουπόλεως Ἱερόθεος. Στή Θεία Λειτουργία, καί συγκεκριμένα στό σημεῖο τοῦ καθαγιασμοῦ τῶν Τιμίων δώρων, ὁ π. Ἰωακείμ εἶδε μιά λάμψη, σάν φῶς πού ἐκπέμπει ἕνας προβολέας, νά ἔρχεται ἀπό τόν κουμπέ καί νά ἐπισκιάζη τά Τίμια Δῶρα. Τό εἶπε στόν ὑποτακτικό του μέ τόν ὄρο νά μήν τό πῆ πουθενά ὅσο θά ζοῦσε.

* Ὁ π. Ἰωακείμ μέ τόν Μητροπολίτη Βόλου Γερμανό εἶχε ἀγαθές σχέσεις. Πῆγαινε συχνά στήν ἐπαρχία του, ὅπου ἐκήρτυτε καί ἐξομολογοῦσε. Μία εὐσεβῆς κυρία, ὀνομαζομένη Ἀνδρομάχη, πού γιά τήν ἐλεημοσύνη της ἕνας ἅγιος ἀσκητής τήν ὀνόμασε Ταθιθά καί Φτωχομάνα (ἀργότερα ἐγινε μοναχή καί ὀνομάστηκε Μάρθα, καί αὐτή ἔδωσε τά στοιχεῖα γιά τῆ σύνταξη τῆς βιογραφίας τοῦ παπα-Πλανᾶ) διηγῆθηκε στόν π. Θεοφύλακτο, τόν ὑποτακτικό τοῦ π. Ἰωακείμ, τό ἑξῆς: Κάποια φορά πού λειτουργοῦσε ὁ Γέροντας στόν Ἅγιο Νικόλαο Βόλου, συνέβη νά θρῖσκομαι καί ἐγώ ἐκεῖ. Στήν ὥρα τῆς Μεγάλης Εἰσόδου, τόν εἶδα νά μήν πατάη στή γῆ...

* Ὅταν δέν κοινωνοῦσε ὁ ὑποτακτικός του, δέν τόν ἄφηνε νά διαβάζη τήν ἀκολουθία τῆς Εὐχαριστίας τῆς Θ. Μεταλήψεως. Ἐλεγε: Ἐγώ κοινωνῶ, ἐγώ πρέπει νά τήν διαβάσω. Σέ μιά θεία Λειτουργία, ἐνῶ τελείωσε καί εἰτοιμαζόταν νά ἐξέλθῃ ἀπό τό ἱερό, τόν ἔπιασαν τά δάκρυα. Τότε ὁ ὑποτακτικός του μῆκε στό ἱερό καί τόν ρώτησε παραξενεμένος: “Γέροντά μου, γιατί κλαῖς; Μήπως σέ στενοχώρησα ἐγώ καί δέν τό ξέρω;”

“Ὅχι παιδί μου” τοῦ ἀπαντᾶ, “νά, θυμήθηκα τήν Παναγίτσα μας”.

Ἰσως εἶδε κάτι καί ἤθελε νά τό σκεπάσῃ.

Εἶχε μεγάλη εὐλάβεια στήν Παναγία μας, καί συχνά τήν προσφώνοῦσε: “Παναγούλα μου, Παναγίτσα μου”.

* Μετά τήν ἀκολουθία διάβαζαν τήν παράκληση τῆς Παναγίας μας, καί ἀφοῦ ἔκαμε ἀπόλυση, ἔλεγε στόν ὑποτακτικό του: “Κάνε τώρα π.

Θεοφύλακτε, έναν καφέ νά πιούμε, μέ τήν εὐλογία τῆς Παναγίτσας μας". Μποροῦσε νά περάση μέ έναν καφέ καί λίγο ψωμί ὅλη μέρα. Ἦταν πολύ ἐγκρατής. Νερό μόνο στήν τράπεζα ἔπινε. Μερικοί τοῦ ἔλεγαν: "Πνευματικέ, καί τό νερό νηστεύεις;". Στόν ὑποτακτικό του ἀπαγόρευε νά πιῆ νερό μετά τό Ἐπίδειπνο. Τοῦ ἔλεγε: "Κάνε ὑπομονή νά ἔχης μισθό. Πῶς ὑπέμεναν οἱ πατέρες;".

* Τίς ἀκολουθίες τίς διάβαζε πάντα μέσα στήν ἐκκλησία, ἀκόμα καί τό χειμῶνα, χωρίς ν' ἀνάβη φωτιά. "Μερικές φορές", λέει ὁ π. Θεοφύλακτος, "ξύλιαζαν τά πόδια μου ἀπό τό πολύ κρύο. Κι ὁ γέροντας μέ παρηγοροῦσε λέγοντας: Παιδί μου, οἱ ἅγιοι Πατέρες προσεύχονταν πάνω στούς στύλους, καί μεῖς μέσα στό σπίτι θέλουμε φωτιά; Ἐχουμε χρήματα νά πάρουμε ξύλα, ἀλλά καλό εἶναι νά ταλαιπωρήσουμε λίγο τό σῶμα μας".

* Στά πνευματικά του καθήκοντα ἦταν πολύ αὐστηρός. Ζηλωτής τῆς καθαρᾶς ἀναγνώσεως καί τῆς ἀρμονικῆς ψαλμωδίας. Ἐψαλλε ἀργά καί διάβαζε ἀργά μέ κατάνυξη. Μιά φορά στό Κυριακό ἕνας μοναχός διάβαζε γρήγορα καί τόν παρετήρησε: "τί διαβάξεις γρήγορα; Ἐδὼ κάνεις προσευχή".

Στόν ὑποτακτικό του ἔλεγε: "Μή διαβάξης γρήγορα, γιατί θά χαλάσης τή γλῶσσα σου καί θά συνηθίσης στή θιασύνη".

* Σέ κάποια καλύβη τῆς Ν. Σκήτης ἀσκήτευε ὁ πατήρ Ν. Ὁ πατήρ Ν. τῆ συνεργεία τοῦ πονηροῦ φθονοῦσε τόν πατέρα Ἰωακείμ. Κάθε φορά πού ἔβγαине ἀπό τήν καλύβη του ὁ π. Ἰωακείμ, μόλις τόν ἀντίκρυζε ἀπό μακριά, τόν ὕβριζε "πλανεμένε, κατηραμένε, καρδιάντλιαε κλπ." Ὁ π. Ἰωακείμ δέν μιλοῦσε καθόλου. Ἐνας μοναχός πῆγε στόν π. Ἰωακείμ καί τοῦ λέει: "ὁ π. Ν. σέ κατηγορεῖ συνέχεια". Τότε ὁ π. Ἰωακείμ σέ ἔντονο ὕφος τοῦ λέει:

"Δέν σοῦ ἐπιτρέπω νά κατηγορήσ τόν εὐεργέτη μου", καί τόν ἐδιωξε. Ὁ μοναχός ἔτρεξε στόν π. Ν. καί τοῦ εἶπε τό γεγονός. Ὁ π. Ν. ὄταν ἄκουσε αὐτό, κατανύγηκε, μετάνοισε, πῆγε στόν π. Ἰωακείμ, ἔβαλε μετάνοια καί ζήτησε νά τόν συγχωρήσῃ. Ἀπό τότε πῆγαине τακτικά στόν π. Ἰωακείμ. Ἐτσι μέ τήν ἀνεξικακία του ὁ π. Ἰωακείμ νίκησε καί βοήθησε ἕνα ἀδελφό νά ἀπαλλαγῆ ἀπό τό πάθος του.

* Κάποτε σέ πανηγύρι τῆς Νέας Σκήτης ὁ Δικαῖος τόν διέταξε νά ξεφορέσῃ καί νά μή λάβῃ μέρος στή Θ. Λειτουργία. Ὁ π. Ἰωακείμ, χωρίς νά ταραχθῆ καθόλου, ἔκαμε ὅπως τοῦ εἶπαν, κάθησε στό στασίδι, καί παρακολούθησε τή Θ. Λειτουργία ἀτάραχος. Κατόπιν πῆγε στήν τράπεζα πού παρέθεσε ὁ Δικαῖος, καί ἔφαγε σάν νά μή συνέβῃ τίποτε. Τέτοια ἦταν ἡ ἀνεξικακία καί ἡ ὑπομονή του.

* Ὁ π. Ἰωακείμ ὑπηρετήσε στή Χαλκίδα ὡς ἱεροκῆρυξ. Στόν ὑποτακτικό του εἶπε κάποτε μιά κυρία ἀπό τή Χαλκίδα: "Ἐδῖνε ἐξετάσεις τό παιδί μου στή σχολή Εὐελπίδων. Πῆγα στόν π. Ἰωακείμ καί τόν παρεκάλεσα νά προσευχηθῆ γιά νά πετύχῃ τό παιδί μου. Μοῦ ἀπάντησε: Αὐτή τῆ στιγμή πού μοῦ τό λές, ἔχει ἐπιτύχει ὁ γιός σου. Ἐτσι κι ἔγινε".

* Στήν Κόρινθο ἔκαμε ἱεροκῆρυξ ὀχτώ χρόνια. Δυό κοπέλλες πού

έξομολογούντο στον π. Ίωακείμ, πήγαν ένα βράδυ νά τόν ιδούν και τούς έλεγε πολλά διά τήν ώφέλειαν τής ψυχής. Είχε βραδυάσει και ό πνευματικός άναγε τή λάμπα. Φώτα δέν υπήρχαν. Έκει πού συζητούσαν, βλέπουν στον όμο του π. Ίωακείμ ένα περιστέρι!

Αυτό τό βεβαίωσε στον ύποτακτικό του π. Θεοφύλακτο μιά από τίς κοπέλλες πού τόν είδαν.

* "Όταν έψαλλαν "τήν Τιμιωτέραν..." δέν θυμιάζε τίς εικόνες, όπως συνήθως γίνεται, αλλά άφηνε τό θυμιατό κάτω από τήν εικόνα τής Παναγίας μας. Δέν ήθελε, ενώ μεγαλύνουμε ψάλλοντας τήν μητέρα του Θεού, νά γυρίζουμε στό ναό, θυμιάζοντας τίς εικόνες.

* Μιά φοιτήτρια προσπαθούσε νά παντρευτή ένα φοιτητή, ό όποιος προοριζόταν γιά άγαμος κληρικός. Ό π. Ίωακείμ τόν συμβούλευε νά προσέχη. Τό έμαθε ή φοιτήτρια, πήγε στον γέροντα, τόν βρήκε, άρχισε νά τόν βρίζη. Κάποια στιγμή του λέει θυμωμένη: "Νά σκάσης, έγώ θά τόν πάρω". Μόλις γύρισε σπίτι της έπεσε βαρεία άρρωστη, κοντά στό θάνατο. Η μητέρα της άμέσως μόλις έμαθε τήν αίτια, έτρεξε, βρήκε τόν π. Ίωακείμ και τόν έφερε στό σπίτι. Ό Γέροντας προθυμοποιήθηκε, πήγε στό σπίτι της, τήν διάβασε, τήν συχώρεσε, κι έτσι γλύτωσε από τόν κίνδυνο.

* Ένα καιρό ό π. Ίωακείμ λειτουργούσε στον ιερό ναό των Άγίων Άσωμάτων, στην ιερά μονή Πετράκη. Κατά τή διάρκεια τής Θ. Λειτουργίας, ένας διάκονος πού δέν είχε λάβει μέρος στό μυστήριο, και εύρίσκετο έκτός του ιερού, μπήκε στό ιερό βήμα και έλεγε έντονα τόν π. Ίωακείμ. Ό Γέροντας άτάραχος του άπάντησε: "Διάκονε, παιδί μου, δέν sé βλέπω νά στέκεσαι καλά". Μόλις έκανε νά θγη ό διάκονος από τό ιερό, έπεσε άμέσως κι έσπασε τό πόδι του. Ό π. Ίωακείμ, όταν τελείωσε ή Θ. Λειτουργία, τόν επισκέφθηκε νά ιδή πώς πάει. "Γέροντα", τόν ρωτάει ό διάκονος, "μέ καταράστηκες;". "Όχι παιδί μου", άπαντάει ό π. Ίωακείμ, "άλλά πώς τόλμησες νά κάνης αυτό μέσα στό ιερό, τήν ώρα τής Θ. Λειτουργίας, εκεί πού τρέμουν κι αυτοί οί άγγελοι;".

* "Ό,τι κακό κι αν του έκαμναν, ποτέ δέν καταριόταν. Είχε πάντα ύπ' όψιν του τό "Εύλογείτε και μη καταράσθε" (Ρωμ. ιθ' 14). Γιαυτό και όσους τόν επικραίνανε, τούς μνημόνευε πρώτους κατά τήν προσκομιδή.

* Άλλοτε ένας μοναχός, ό π. Γ., ύβρισε τόν γέροντα Ίωακείμ, χωρίς νά ύπάρχη αίτια. Κατά τή διάρκεια πού τόν ύβριζε, ό γέροντας δέν μιλούσε καθόλου. Όταν έφυγε ό π. Γ., λέει στον π. Θεοφύλακτο: "Παιδί μου, τί τόν έκανα και μέ ύβρισε;".

Φθάνοντας στό σπίτι του ό π. Γ. έπεσε από τήν άπλωταριά και χτύπησε άσχημα τό πόδι του. Όταν συνήλθε, θέλησε νά πάη στό μοναστήρι του Άγίου Παύλου. Στο δρόμο βρήκε ένα μουλάρι πού δέν κλωτσούσε ποτέ, αντίθετως ήταν πολύ ήμερο. Μόλις ό π. Γ. τό πλησίασε άνύποπτος, του έδωσε ένα δυνατό χτύπημα στό ίδιο πόδι, πού είχε χτυπήσει πέφτοντας από τήν άπλωταριά.

* Κάποτε ό γέροντας ήθελε νά ταξιδέψει μέ τό καράβι. Άνεβαίνον-

τας τή σκάλα τοῦ карабиού, ἕνας ἐπιβάτης ἄρχισε νά τόν εἰρωνεύεται: “Παπᾶς εἶναι μαζί μας, δέν θά πᾶμε καλά σήμερα”. Καί ὁ π. Ἰωακείμ ἀπαντᾷ: “Ὅλοι καλά θά πᾶμε, μόνον ἐσύ δέν θά πᾶς καλά”. Σέ λίγο λειτούργησε ἡ θεία δίκη. Τόν ἐπιασε μιᾷ ζάλη καί ἔπεσε μέσα στή μαούνα. Τόν ἐσήκωσαν, καί ἀφοῦ συνήλθε, ἔβαλε μετάνοια στό γέροντα, καί τοῦ ζήτησε συγνώμη.

* Μιά κυρία στήν Ἀθήνα παρακαλοῦσε τόν γέροντα νά προσευχηθῆ ν' ἀποκτήσῃ παιδί, ἐπειδή ἦταν στεῖρα. “Θά πάω στό Ἅγιον Ὄρος νά προσευχηθῶ καί θά σοῦ γράψω” τῆς εἶπε. Πράγματι, προσευχήθηκε ἐπί εἴκοσι μέρες ἔντονα γιά τήν ὑπόθεση αὐτή - συχνά ὅταν τοῦ ζητοῦσαν κάτι, ἔπρεπε νά περάσουν εἴκοσι μέρες νά προσευχηθῆ καί μετὰ νά ἀπαντήσῃ - καί μετὰ ἀπό εἰκοσαήμερο ἐγγράφη στήν κυρία τὰ ἐξῆς: Δέν πρόκειται νά ἀποκτήσῃ παιδί, διότι δέν θά τό διαπαιδαγωγῆσῃς Χριστιανικά καί θά κολαστῆ ἡ ψυχὴ του. Γιαυτό ὁ Θεός δέν σοῦ δίνει παιδί. Αὐτὴ τήν πληροφορία πῆρα ἀπό τήν προσευχή μου.

* Κάποτε πού συνέβη νά ταξιδεύῃ ὁ γέροντας, ὁ καπετάνιος ἐγκυτέλειψε τήν ὑπηρεσία του καί ἐπαιξε μέ παλιογυναικες. Ὁ γέροντας ἀναστέναξε γ' αὐτό καί στεναχωρέθηκε. Σέ λίγο ἀκούστηκε ἕνας φοβερὸς κρότος: Εἶχε χαλάσει ἡ μηχανή. Στήν ἀρχὴ νόμισσαν ὅτι χτύπησαν σέ βράχο. Ὑστερα σιγά - σιγά ἄράζανε στή Στυλίδα, καί μεταίωθηκε τό ταξίδι.

* Πολλές φορές ὁ π. Ἰωακείμ λειτουργοῦσε στό Ἀμαλίειο, στήν Ἀθήνα, ὅπου ἐκκλησιαζόταν ἡ βασίλισσα Ὀλγα. Μέ τήν βασίλισσα γνωρίζοταν καί πῆγαινε πολλές φορές στό παλάτι. Ἦθελε ἡ βασίλισσα νά γίνῃ ὁ π. Ἰωακείμ δεσπότης καί νά τόν στεῖλῃ στή Ρωσία.

Στήν Ἀθήνα ὁ π. Ἰωακείμ ἔμενε στό μετόχι τοῦ Παναγίου Τάφου. Μιά γυναίκα πού ἔχανε τὰ παιδιά της, τήν τελευταία φορά εἶχε ἀεληπισθῆ καί ἀπό τούς γιατρούς, ἔμαθε γιά τόν γέροντα, πῆγε, τόν βρῆκε, ἔπεσε στά πόδια του καί τόν παρακάλεσε νά προσευχηθῆ. Ὁ γέροντας ἀμέσως τήν πηγαίνει στό ναὸ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων, πού εἶναι στό μετόχι τοῦ Παναγίου Τάφου, καί τῆς δίνει τὰ ἱερά λείψανα τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων λέγοντας: “Κράτησέ τα ἐπάνω σου”. Ὑστερα τῆς διάβασε διάφορες εὐχές, προσευχήθηκε καί τῆς λέει: “Μὴ φοβᾶσαι, θά ἀποκτήσῃς παιδί”. Καί πράγματι ἔτσι κι ἔγινε. Ἡ γυναίκα χάρηκε πολὺ καί ζήτησε φωτογραφία ἀπὸ τόν γέροντα νά τήν ἔχῃ σπῆτι της γιά εὐλογία καί προστασία.

* Μιά φορά πού ταξίδευε ὁ γέροντας γιά τόν Πειραιᾶ μέ καράβι, ἐπιασε μεγάλη θαλασσοταραχὴ καί ὁ καπετάνιος φοβήθηκε. Οἱ ἐπιβάτες καί ἰδίως τὰ γυναικόπαιδα ἔκλαιγαν. Δημιουργήθηκε πανικός. Ὁ γέροντας πῆγε κάτω στό καράβι, σέ μιᾷ γωνιά καί ξάπλωσε. Ἔτσι ὅπως ἦταν, βλέπει ἕνα περιστέρι πού πέταγε πάνω του καί τοῦ ἔλεγε: “Κοιμᾶσαι;” - “Ναί” - “Ἐγὼ ὅμως ξαγρυνῶ γιά νά σέ φυλάω. Πῆγαινε καί πές στό πλήρωμα ὅτι θά πᾶνε ὅλοι καλά στόν Πειραιᾶ, χωρὶς νά πάθῃ κανεὶς τίποτε”. Ὁ γέροντας ἀνέβηκε ἐπάνω καί ἐνθάρρυνε τούς ἐπιβάτες. Πράγματι ἔφτασαν σῶοι στόν Πειραιᾶ.

* Κάποια Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ, ὁ γέροντας ἤθελε νά πάῃ ἔξω νά

έξομολογήση. Οί συγκοινωνίες τότε ήταν δύσκολες. Έστειλε τόν ύποτακτικό του στή διπλανή σκήτη τής Άγ. Άννης, νά ειδοποιήση τόν καπετάνιο, όταν πάη στή Δάφνη, νά πιάση στό μουράγιο τής Ν. Σκήτης νά τόν πάρη. Ό καπετάνιος όμως δέν θέλησε νά τόν πάρη, και έφυγε γιά τή Δάφνη. Γύρισε ό γέροντας και βεβαίωσε τόν ύποτακτικό του: “Θά φύγω σήμερα. Ρώτησα τήν Παναγίτσα μας και μοῦ εἶπε ὅτι θά φύγω”. Ό π. Θεοφύλακτος ἔλεγε μέσα του: “τί λέει ὁ γέροντάς μου; Πῶς θα φύγη ἀφοῦ δέν ὑπάρχει συγκοινωνία; Μὲ τί θά πάη;”. Σέ λίγο ἤρθε ἕνα καράβι ἀπό τή Σκόπελο στή Νέα Σκήτη, και ἔφερε λάδι και κρασί. Ό καπετάνιος ἦταν γνωστός μέ τόν γέροντα. Κάθε φορά πού θά ἔρχόταν στή Νέα Σκήτη, ἔπρεπε νά ἐπισκεφθῆ τόν γέροντα, νά πάρη τήν εὐλογία του. Έτσι και τώρα. Άνέβηκε μέ τούς ὑπολοίπους του στό καλύβι και ὁ γέροντας κέρασε καφέ, ρακί κλπ. Τήν ἴδια μέρα ἔφυγε ἔξω μ’ αὐτούς.

* Ό π. Ίωακεῖμ πάντα όταν ἤθελε νά κάνη κάτι, ἔπρεπε νά ρωτήση τήν Παναγία μας ἢ τούς Άγίους Άναργύρους. Τίποτε δέν ἔκανε χωρίς τήν εὐλογία τους. Μιά φορά ὁ π. Χρυσόστομος (μοναχός τής Ν. Σκήτης, κοιμήθηκε τό 1975) πήγε στόν π. Ίωακεῖμ και τοῦ ζήτησε νά ἔρθη στό σπίτι του νά λειτουργήση.

—Πάτερ Χρυσόστομε, τοῦ λέει, θά ρωτήσω τούς Άγίους Άναργύρους και ἂν μοῦ δώσουν εὐλογία θάρθω. Πήγε λοιπόν μπροστά στήν εἰκόνα τῶν Άγίων και προσευχήθηκε. Κατόπιν γύρισε και εἶπε στόν π. Χρυσόστομο:

—Θάρθω, μοῦ ἔδωσαν εὐλογία οἱ Άγιοι.

* Κάποτε πήγε σ’ ἕνα σπίτι τής Σκήτης νά λειτουργήση. Όταν τελείωσαν εἶπε στόν ύποτακτικό του:

—Άλλη φορά δέν πάω σ’ αὐτό τό σπίτι νά λειτουργήσω, γιατί εἶδα κακό σημεῖο.

Τί εἶδε, δέν τό εἶπε. Ό γέροντας τής καλύβης ἐκείνης — ἦταν τότε ἡ ἐποχή τής ἀλλαγῆς τοῦ ἡμερολογίου - κατέκρινε συνεχῶς ἱερεῖς, ἀρχιερεῖς,...

* Κάποιος γέροντας πήγαινε στό γέροντα Ίωακεῖμ και κατέκρινε συζητώντας γιά τήν ἀλλαγῆ τοῦ ἡμερολογίου. Έκφραζόταν δέ πολύ ἄσχημα. Ό π. Ίωακεῖμ, ἀφοῦ τόν ὑπέμεινε ἀρκετές φορές λέει κάποια μέρα στόν ύποτακτικό του π. Θεοφύλακτο. “Δεῖξε σέ παρακαλῶ τόν δρόμο στόν π. Δ.” Άπό τότε ὁ π. Δ. δέν ξαναπήγε σπίτι του.

Έφάρμοζε σέ τέτοιες περιπτώσεις ὁ γέροντας τό ψαλμικό: “Τόν καταλαλοῦντα λάθρα τόν πλησίον αὐτοῦ, τοῦτον ἐξεδιόκων” (Ψαλμ. ρ’5).

* Ό π. Ίωακεῖμ ἦταν ὀλιγόλογος. Ποτέ δέν κατέκρινε κανένα. Πέραγε τίς ὥρες του μέ τίς ἀκολουθίες, τή μελέτη, τήν προσευχή, τήν συγγραφή. Σέ σπίτια δέν πήγαινε, ἐκτός ἐξαιρέσεων. Ήταν σοβαρός.

Κάποια μέρα ἕνας μοναχός πηγαίνοντας στό σπίτι τοῦ π. Ίωακεῖμ και ἀστεεινόμενος, ἀποκαλοῦσε τόν ύποτακτικό του Άββά. Άφοῦ ἐπαναλήφθηκε αὐτό ἀρκετές φορές, τούς λέει: “Βάλτε μετάνοια και οἱ δύο και νά μῆν ἐπαναληφθῆ, γιατί θά σᾶς βάλω κανόνα. Άστεῖα δέν

χρειάζονται στους καλογήρους”.

* “Μοναχός πού δέν έχει ταπεινώση”, συνήθιζε νά λέη, “πρόσωπο Θεού δέν βλέπει”.

* Ὡς ἐξομολόγος ἀντιμετώπισε καί δύσκολες περιπτώσεις. Ἦταν αὐστηρός στήν τήρηση τῶν κανόνων. Μιά φορά ἦρθε ἕνας μοναχός ἀπό ἕνα ιδιόρρυθμο μοναστήρι νά ἐξομολογηθῆ. Πρὶν τόν ἐξομολογήσῃ τόν ρώτησε:

—Ἐχετε ἀγένεια στό μοναστήρι; Τρῶτε κρέας;

Καί σάν τοῦ ἀπάντησε καταφατικά ὁ μοναχός, λέει:

—Πήγαινε, δέν σέ ἀναλαμβάνω. Αὐτά τά δυό εἶναι ἀρκετά νά σέ κολάσουν.

* Στήν Νέα Σκήτη δέν γινόταν ἀγρυπνία στό Κυθολικό τόν δεκαπενταύγουστο, ἐπειδή πανηγυρίζει ἡ καλύθη τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καί γίνεται ἐκεῖ ἀγρυπνία.

Στίς μέρες τοῦ π. Ἰωακείμ, εὐρίσκονταν σ’ ὅλη τῆ Σκήτη 80 - 100 πατέρες πού μποροῦσαν νά κάνουν δυό ἀγρυπνίες. Ἐνῶ κοιμόταν ὁ π. Ἰωακείμ, τοῦ παρουσιάστηκε ἕνας ἄγγελος καί τόν γύρισε στίς Σκήτες καί στά Μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Τοῦ ἔλεγε:

—Βλέπεις; Ἐδῶ κάνουν ὀλονυκτία πρὸς τιμὴν τῆς Παναγίας, ἐδῶ ἐπίσης ἀγρυπνοῦν. Ἔσεῖς γιατί δέν κάνετε ἀγρυπνία;

Κατόπιν τοῦ παρουσίασε μοναχοὺς τῆς Νέας Σκήτης νά κόβουν ξύλα καί νά τὰ μεταφέρουν.

Καί συμπλήρωσε:

—Νά ἐργάζονται μποροῦν, νά κάνουν ἀγρυπνία δέ μποροῦν. Τὴν ἐπομένῃ χρονιά ὁ π. Ἰωακείμ μέ δικά του ἐξοδα ἔκαμε ἀγρυπνία στό Καθολικό, καί ἔτσι ἔγιναν δυό ἀγρυπνίες στή Ν. Σκήτη τό δεκαπενταύγουστο.

* Κάποτε πού εὐρισκόταν στήν Ἀθήνα, στό μετόχι τοῦ Παναγίου Τάφου, ἀντιμετώπισε ἐπιτυχῶς μιὰ δύσκολη περίπτωση:

Μιά κοπέλλα, κόρη γραμματέως τῆς πρεσβείας, ἦλθε σέ παράνομες σχέσεις μέ ἕνα μανάβη, καί πήρε τὴν ἀπόφαση νά αὐτοκτονήσῃ. Σκεπτόταν νά πέσῃ μέσα στό πηγάδι πού εἶχαν στό σπίτι, ἀλλὰ δίσταζε. Ἀποφάσισε τελικά νά πάῃ στό Φάληρο καί ἐκεῖ νά πνιγῆ. Καθ’ ὁδόν θυμῆθηκε τόν π. Ἰωακείμ, καί σκέφτηκε νά περάσῃ νά τόν δῆ καί κατόπιν νά πραγματοποιήσῃ τό σχέδιό της. Πράγματι πήγε, θρῆκε - κατ’ οἰκονομίαν Θεοῦ - τόν π. Ἰωακείμ καί τοῦ εἶπε τὴν ἀπόφασή της. Τῆς λέει ὁ π. Ἰωακείμ:

—Κάθισε ἐκεῖ καί θά γυρίσω.

Τρέχει γρήγορα στό ναὸ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων καί ἔκανε πύρινη προσευχή γιὰ τὴν ψυχὴ πού κινδύνευε. Μετὰ ἐπέστρεψε στήν κοπέλλα καί τῆς εἶπε:

—Θά κάνῃς ὅ,τι θά σοῦ πῶ.

—Πάτερ, ἐγὼ θά πάω νά πνιγῶ, δέν θά σ’ ἀκούσω.

Καί ὁ γέροντας τῆ συμβούλεψε τὰ ἑξῆς:

—Θά πᾶς στή μητέρα του καί θά τῆς πῆς: “Ἀπὸ σήμερα εἶμαι κόρη

σου”.

Πράγματι πήγε και έκανε ύπακοή σ’ ό,τι τήν συμβούλεψε ό π. Ίωακείμ. Ή μητέρα του μανάθη συγκινήθηκε τόσο πολύ, ώστε ειπε: —Είμαι ανάξια νά έχω τέτοια κόρη.

(Ή κοπέλλα ήταν μορφωμένη, ήξερε αρκετές γλώσσες). Οί προσευχές του γέροντα κατέβασαν τόν ουρανó στη γή και έξουδετέρωσαν κάθε αντίσταση. Τό θράδυ ήρθε και τό παλληκάρι και άποφάσισαν νά γίνη ό γάμος.

Μιά μέρα, μετά από χρόνια, ό π. Ίωακείμ βάδιζε στους δρόμους της Ήθίνας, και άκουσε μιá φωνή:

—Π. Ίωακείμ, π. Ίωακείμ.

Γυρίζει, βλέπει μιá γυναίκα νά τόν πλησιάζει λέγοντας: Δέ μέ γνωρίζεις; Έγώ είμαι πού ήθελα νά πνιγώ και μέ έσωσες. Νά ό άντρας μου, νά και τό παιδί μου!

Τέτοια δύναμη είχαν οί προσευχές του γέροντα, ώστε έκαναν ψυχολογικές νεκραναστάσεις.

* Στή Λαμία κάποιος εκκλησιαστικός έπίτροπος δέν χώνευε τόν π. Ίωακείμ. Μιά παραμονή, Κυριακής ή έορτής, ειπε στόν π. Ίωακείμ: —Αύριο δέν θά σ’ αφήσω νά θγάλης κήρυγμα. Τήν ώρα πού θά μιλάς θά θγάλω δίσκο.

Ήληθινά, τήν άλλη μέρα, όταν ό π. Ίωακείμ ανέβηκε στόν άμβωνα, ό έπίτροπος άρπαξε τό δίσκο και άρχισε νά γυρίζη στήν εκκλησία, νομίζοντας πώς θά έμποδίση τό γέροντα νά μιλήση.

Και τότε, πάνω από τόν άμβωνα, ό π. Ίωακείμ φώναξε μέ έντονο ύφος:

—Έξω οί άσεβείς από τήν εκκλησία. Δέν καταβαίνο από τόν άμβωνα. Μέχρι τό θράδυ θά φωνάζω, έξω οί άσεβείς από τήν εκκλησία.

Ήφοϋ αϋτή ή φράση επαναλήφθηκε λίγες φορές, ό έπίτροπος δέν άντεξε άλλο, πήρε τό δίσκο, τόν έβαλε στή θέση του και έτσι συνέχισε ό γέροντας τήν όμιλία του.

* Κάποιος μοναχός πήγε κάποτε νά εξομολογηθί και είχε λεφτά στό ταμειυτήριο. Τόν έμάλωσε: —Μοναχός έσύ, και νά έχης χρήματα στό ταμειυτήριο;

Γενικά δέν επέτρεπε σέ κανένα νά παίρνει λαχεία κλπ.

* Ό τότε Γυθείου και Οϊτύλου, έστειλε έγγραφο στήν Ήρά Σύνοδο ζητώντας νά γίνη περικοπή όρισμένων τμημάτων στή Θεία Λειτουργία. Τό έμαθε ό γέροντας Ίωακείμ και μέ μιá του επιστολή τόν επέπληξε δριμύτατα. Μεταξύ τών άλλων του έγραφε:

—Βρέ έφταμηνίτικο - ήταν πολύ κοντός στό ανάστημα ό τότε Γυθείου και Οϊτύλου - ποιός είσαι έσύ πού θά κάνης αυτό; Τή Λειτουργία τήν έγραψαν φωστήρες και στυλοι τής Έκκλησίας, και ποιός είσαι σύ πού θά βάλης χέρι στή Λειτουργία;

Ήργότερα ό Γυθείου και Οϊτύλου συνάντησε τόν π. Ίωακείμ και τόν ρώτησε:

—Έσύ, γέροντα, μου έγραψες για τό έγγραφο πού έστειλα στήν Ή Σύνοδο περί συντομεύσεως τής Θ. Λειτουργίας;

—Ναί, του λέει, και τόν έλεγξε λέγοντας άφοβα τήν αλήθεια. Τότε

ὁ Σεβασμιώτατος τοῦ εἶπε διάφορα ἐπιχειρήματα, πού κατά τήν γνώμη του ἦταν ὑπέρ τῆς συντομεύσεως τῆς Θ. Λειτουργίας: Ὅτι κουράζεται τό ἐκκλησίασμα καί ὅτι οἱ κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου θά ἔχουν περισσότερο χρόνο στή διάθεσή τους. Καί ὁ π. Ἰωακείμ τοῦ ἀπαντᾷ:

—Αὐτοί πού κουράζονται στή Θ. Λειτουργία, θάταν προτιμώτερο νά μὴν ἔρχονται στήν ἐκκλησία, παρά γιά χάρη τους νά συντομεύσουμε τή Θ. Λειτουργία.

* Ὅταν πλησίαζε πρὸς τό τέλος τῆς ζωῆς του, ἔλεγε στόν ὑποτακτικό του:

—Νά πεθάνω, παιδί μου, γιά νά μὴ δῶ τό κακό πού θά γίνῃ στήν ἐκκλησία.

* Ὁ π. Ἰωακείμ, ὡς μαθητής στή Ριζάρειο Σχολή, εἶχε διευθυντή τόν Ἅγιο Νεκτάριο. Ὅταν ὁ Ἅγιος ἔκτισε μοναστήρι στήν Αἴγινα, ὁ π. Ἰωακείμ συχνά τόν ἐπισκεπτόταν. Καί μετὰ τήν κοίμηση τοῦ ἁγίου πήγαινε στόν τάφο του καί προσευχόταν μέ τό κομποσκοῖνι. Αἰσθανόταν εὐωδία στόν τάφο.

Κάποτε ὁ π. Ἰωακείμ μῆκε ἀπό τόν Πειραιᾶ σ' ἓνα καράβι, γιά νά πάῃ στόν τάφο τοῦ Ἁγίου, νά προσκυνήσῃ καί νά προσευχηθῇ, καθὼς συνήθιζε. Ὁ καπετάνιος, ἀπό ἄγνωστη αἰτία, τόν πέρασε γιά Δεσπότη, καί ὕψωσε τή σημαία. Ὅταν πλησίαζε στήν Αἴγινα, ἄρχισε νά κορνάρῃ. Συγκεντρώθηκαν οἱ ἱερεῖς καί ὁ κόσμος γιά νά ὑποδεχτοῦν τό Δεσπότη. Ὅμως Δεσπότης δέν ὑπῆρχε καί οἱ ἱερεῖς ἀπορούσαν, πῶς τό ἔκανε αὐτό ὁ καπετάνιος. Τότε τοὺς λέει ὁ π. Ἰωακείμ: “Μὴ ταράζεσθε. Αὐτό ἔγινε ἐπειδὴ ἔρχομαι γιά τελευταία φορά νά προσκυνήσω στόν τάφο τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου καί θέλησε ὁ ἅγιος νά μέ τιμῆσῃ μέ αὐτόν τόν τρόπο”.

Καί πράγματι ἦταν ἡ τελευταία φορά πού ἐπισκέφθηκε ὁ π. Ἰωακείμ τό μοναστήρι τοῦ ἁγίου. Μεσολάβησε ὁ πόλεμος, ἀρρώστησε καί δέν ξαναεπισκέφθηκε πλέον τόν τάφο τοῦ ἁγίου.

* Τῆ Μ. Τεσσαρακοστή τοῦ 1943 ὁ π. Ἰωακείμ ἀρρώστησε ἀπό ἀνεπάρκεια καρδίας. Δυσκολευόταν νά κατεβαίνει στό Κυριακό τήν Μ. Ἑβδομάδα. Ὁ ὑποτακτικός του τοῦ ἔλεγε νά ξεκουράζεται στό σπίτι.

—Ὅχι, ἀπαντοῦσε, θάρθω. Θά ζήσω ἄλλη χρονιά νά γιορτάσω τέτοιες μέρες;

Τό καλοκαίρι ἐβάρυνε. Πρήστηκαν τά πόδια του. Κατάλαβε πῶς θά ταξίδευε γιά τήν Ἄνω Ἱερουσαλήμ. Στόν ὕπνο του ἔλεγε τοὺς χαιρετισμούς.

—Θά πεθάνω, εἶπε στόν π. Θεοφύλακτο κάποια μέρα. Ἡ ψυχὴ μου λείπει τοὺς χαιρετισμούς.

Παραμονές τοῦ θανάτου του, Σεπτέμβριο τοῦ '43, εἶδε στόν ὕπνο του τόν Ἅγιο Νεκτάριο, καί εἶπε πάλι στόν ὑποτακτικό του γιά τήν ἔξοδό του. Σέ λίγες μέρες κοιμήθηκε...

**Συνοδεία ἀρχιμ. Σπυρίδωνος Ξένου
Νέα Σκῆτη**

ΓΕΡΩΝ ΘΩΜΑΣ ΜΙΚΡΑΓΙΑΝΝΑΝΙΤΗΣ

(1893 - 1978)

Ὁ γέρον Θωμᾶς ἐγεννήθη εἰς τὸ Σκούταρι Λακωνίας.

Ὁ Ἀπόστολος Πιερουτσάκος (τό κατὰ κόσμον ὄνομά του) ἦτο, κατὰ τὰ νεανικά του ἔτη, ἕνας σοβαρὸς νέος, ὁ ὁποῖος ἠγάπα μέ πάθος τὴν μελέτην. Εἰς τὸ σχολαρχεῖον ὅπου ἐφοῖτα, ἠρίστευε πάντοτε, προσελκῶν τοιοιτοτρόπως τὴν ἀγάπην τῶν διδασκάλων του.

Ἄς ἀναφέρωμεν ἕνα γεγονός, τὸ ὁποῖον ἐσημάδευσε τὴν μαθητικὴν του ζωὴν. Κάποιαν ἡμέραν, πηγαίνοντας εἰς τὸ σχολεῖον του, παρετήρησε μίαν ἀναταραχὴν μέσα εἰς τὸ λιμανάκι. Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν, ἀφήνει τὰ βιβλία του καὶ πέφτει εἰς τὴν ψυχρὰν θάλασσαν. Μετ' ὀλίγον ἀνέστυρεν ἕνα μικρὸ παιδί, τὸ ὁποῖον εἶχε πέσει ξαφνικὰ ἐξ ἀπροσεξίας του. Ἐνθουμούμενος τοῦτο τὸ γεγονός, ἐδάκρυζε καὶ ἔλεγε: “Ἐλπίζω καὶ ἐμὲ νὰ μέ λυπηθῆ κάποτε ὁ Κύριος”.

Ὅταν ἐτελείωσε τὸ σχολαρχεῖον (τὸ ἀπολυτήριόν του ὑπάρχει ἀκόμη), ἀνέβη εἰς τὰς Ἀθήνας δι' ἐργασίαν. Τὰ χρήματά του τὰ ἐξόδευεν εἰς τὸ νὰ παίρῃ μυθιστορήματα καὶ διηγήματα. Μίαν ἡμέραν συνέβη ἕνα εὐτυχὲς γεγονός εἰς τὸν μικρὸν Ἀπόστολον. Ὁ βιβλιοπώλης, μὴ ἔχων μυθιστόρημα νὰ τοῦ δώσῃ, τοῦ εἶπεν ὅτι ἔχει ἕνα ἄλλο καλὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἄφησεν ἀντὶ πληρωμῆς κάποιος διάκονος. Χωρὶς νὰ ἐλέγξῃ καθόλου τὸ βιβλίον, ὁ Ἀπόστολος τὸ ἠγόρασε. Ἠγόρασεν ὁμως μέ αὐτὸ τὸν ὁδηγὸν τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς του.

Ἔστειλεν ὁ Θεὸς εἰς τὰς χεῖρας του τὸ ψυχωσωτήριον βιβλίον “ἁμαρτωλῶν σωτηρία”, τοῦ σοφοῦ διδασκάλου Ἀγαπίου Λάνδου τοῦ Κρητός. Μελετήσας τὸ βιβλίον αὐτό, ἐφλέχθη ἡ ἀπλῆ του καρδιά ἀπὸ Θεῖον ἔρωτα πρὸς τὴν μοναδικὴν πολιτείαν. Πῶς ὁμως νὰ πραγματοποιῇ τὴν ἐπιθυμίαν του καὶ ποῦ νὰ καταφύγῃ; Θαύματα ὁμως τοῖς θαύμασιν ἐπηκολούθησαν. Μίαν ἡμέραν παίζοντας ἕνας μαθητὴς εἰς τὴν πλατείαν Πατησίων εἰς Ἀθήνας, δέν ἐπρόσεξε καὶ τοῦ ἔπεσαν ἕνα βιβλίον ἀπὸ τὰς χεῖρας του. Ὁ μικρὸς Ἀπόστολος ἐτρέξε νὰ τὸ ἴδῃ. Βλέπει λοιπὸν ἐκεῖνο τὸ φύλλον, ὅπου ἔμεινεν ἀνοικτὸν τὸ βιβλίον. Καὶ διαβάσει μέ ἐκπληξιν: “Ἅγιον Ὄρος, Ἄθως, 5.000 μοναχοί” Αὐτὸ ἦτο ἀρκετὸν διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἀπόφασίν του. Ἀμέσως ἔκαμε τὰ

σχέδια διά τήν φυγήν του πρός τόν Ἄθωνα. Ἐπρεπε ὅλα νά γίνουν, χωρίς νά πάρουν εἶδισιν οἱ συγγενεῖς του καί ἡ μητέρα του.

Τήν ἄλλην ἡμέραν ἠδυνήθη μέ τήν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ νά πάρη τήν ἄδειαν ἀπό τόν δήμαρχον τῆς πόλεως, διότι τότε τό Ἄγιον Ὄρος ἦτο τουρκοκρατούμενον. Ἐφυγεν ἀπό τόν Πειραιᾶ διά τήν Σμύρνην τῆς Μ. Ἀσίας, καί ἀπό ἐκεῖ διά τήν Δάφνην τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἐπόθει νά πορευθῆ πρός τά μέρη τῆς Μεγίστης Λαύρας, τά ἀκουστά διά τήν ἀρετήν τῶν ἀσκουμένων ἐκεῖ πατέρων. Ἄφου ἤκουσε διά τήν καλή φήμην ἑνός ἐναρέτου γέροντος, τοῦ Π. Κυπριανοῦ ἀπό τήν Μικράν Ἁγίαν Ἄνναν, ἐπήγγεν ὡς διψασμένη ἔλαφος, διά νά ἀναπαύσῃ ἐκεῖ τήν φλογισμένην ἀπό θεῖον ἔρωτα καρδίαν του.

Ἡ καλύθη “Ἀπόστολος Θωμᾶς” τοῦ γέροντος Κυπριανοῦ, ἀπέναντι ἀπό τά ὄσιακά σπήλαια τῶν Ἁγίων Διονυσίου καί Μητροφάνους τῶν Στουδιτῶν, καί τοῦ σοφοῦ διδασκάλου Ἀγαπίου τοῦ Λάνδου, ἦτο αὐτό ἀκριβῶς πού ἐπιθυμοῦσε ἡ ἀγία του ψυχή. Ἐδέχθη ἀμέσως νά καταφύγῃ εἰς τήν προστασίαν τοῦ ὀσιωτάτου ἐκείνου γέροντος. Ἠθλῆσε νομίμως εἰς τό στάδιον τῆς ὑπακοῆς καί τῶν δοκιμασιῶν, εἰς τάς ὁποίας τόν ὑπέβαλεν ὁ ἐμπειρότατος γέροντάς του. Ἀπόδειξις τῆς νομίμου ἀθλήσεώς του εἶναι τό ἐξῆς γεγονός, τό ὅποιον ἐνεπιστεῦθῃ εἰς τήν ἀγάπην τῶν ὑποτακτικῶν του. Ἐπιστρέφων κάποτε ἀπό τό δάσος, ὅπου ἐπήγε διά τήν ὑπακοήν νά μαζένη φύλλα, διά νά ρίπτῃ εἰς τόν κήπον ἀντί λιπάσματος, ἐκάθισε ἐπ’ ὀλίγον νά ξεκουρασθῆ. Θαυμάσιον δράμα ὁμως ἐθεώρησε. Καθώς ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς του ὀλίγον εἶδεν τήν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, καθὼς εἶναι ἱστορημένη εἰς τό τέμπλον τοῦ ναοῦ τῆς καλύθης μας, ἀλλά τήν εἶδεν εἰς μεγάλο μέγεθος: Ἐπί 15 λεπτά τόν ἐνητένιζε μέ ἱλαρόν βλέμμα. Ὅταν ἐπλήσθη ἡ καρδία του παρηγορίας, ἀνεσηκώθη ὀλίγον διά νά πλησιάσῃ, ὁμως ἡ Παναγία μας ἐξηφανίσθη ἀπό ἐμπρός του, ἀφήσασα εἰς τήν ἀγαθήν του ψυχή, τήν χαράν τῶν ἁγίων μας. Ἐκτοτε, ἀτενίζων τήν εἰκόνα τῆς Παναγίας εἰς τό τέμπλον, ἐπληροῦτο θείας χαρᾶς καί σεβασμοῦ, τό πρόσωπόν του ὑφίστατο ἀλλοίωσιν καί δάκρυα κατανύξεως ἔρρεον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του.

Πολλάκις συνήθιζε νά λέγῃ: “Ἀγαπῶ πολύ, μά πάρα πολύ, τόν Χριστόν καί τήν Μητέρα του, δι’ αὐτό δέχομαι καί νά μέ σφάζουν διά τήν ἀγάπην τῶν”.

Διά τόν λόγον αὐτόν καί συνέγραψε δύο βιβλία ἀγωνιζόμενος διά τήν Ὀρθοδοξίαν, μέ κείμενον αὐστηρῶς ἀνθηνωτικόν. Διά τόν ἴδιον λόγον πάλιν, τρεῖς φορές ἐκτύπησε μέ τήν ὀσιακὴν του χεῖραν ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἐθλασφήμησαν τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Παναγίας Μητρός του αἰθαδῶς καί ἀγνωμόμως.

Διά τάς πνευματικάς του ἐμπειρίας, τάς καρδιακάς του ἀναβάσεις, τά παραδείγματα τῆς ὑπομονῆς του, διά τήν ἐν γένει ὀσιακὴν του ζωὴν ἐπί 60 ἔτη εἰς τό Ὄρος τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ, θά ἐχρηιάζοντο τόμοι ὀλόκληροι νά περιγραφοῦν. Τοῦτο ὁμως θά τό ἀφήσωμε διά τό μέλλον, ὅταν θά συλλέξωμε καί ἄλλα στοιχεῖα ἀπό

διαφόρους ανθρώπους.

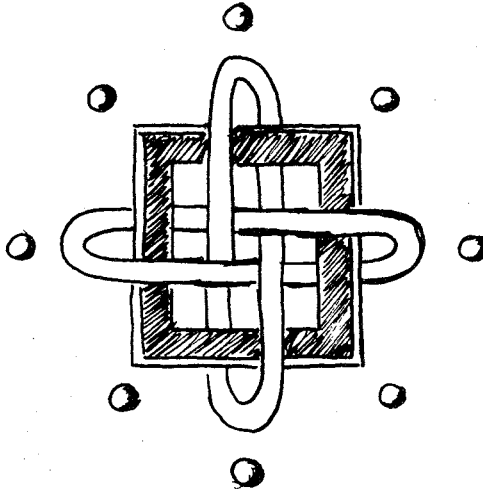
Ἄς δροσίσωμεν ὁμως τὰς καρδίας μας, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, μέ τήν ὄσιαν σκηνήν τῆς κοιμήσεως τοῦ ἀγαπητοῦ καί προσφιλοῦς τοῖς πᾶσι γέροντος π. Θωμά.

Τό τελευταῖον ἐξάμηνον τοῦ ὀγδοηκοστοῦ πέμπτου ἔτους τῆς ηλικίας του, παρέμεινε πλέον κλινήρης. Οἱ ὑποτακτικοὶ του εὐρίσκοντο διαρκῶς νύκτα καί ἡμέραν πλησίον του, παρέχοντες εἰς αὐτόν μέ ἀγαθὴν διάθεσιν πᾶσαν ἀνθρωπίνην βοήθειαν.

ὦ, ἐκεῖναι αἱ τελευταῖαι του εὐχαὶ πρὸς αὐτούς! Ἐντικατοπτρίζουν ὅλον τὸν παράδεισον τῆς εὐγνώμονος ψυχῆς του! Ἦλθεν ὁμως καί ἡ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν συνεχῶς οἱ ὀφθαλμοὶ του ἦσαν ὕγροι. Ἦτο δέ καί ἑορτὴ, 24ῃ Φεβρουαρίου, ἑορτὴ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν μοναχῶν, τοῦ Τιμίου Προδρόμου. Ὁλην τὴν νύκτα ἔμεινε ἀγρυπνος, εἰς κάθε δέ προτροπὴν ἢ νά φάγη κάτι ἢ νά κοιμηθῆ ὀλίγον, ἀπαντοῦσε μέ ἡρμῖαν: “ἐγὼ σήμερα πεθαίνω!”. Καί ὄντως ἦτο ἐκ Θεοῦ ἡ πρόγνωσις του. Περί τὴν 4ην πρωϊνήν, βυζαντινὴν ὥραν, ἡμέραν τετάρτην, ἐνῶ ἐνητένιζε τοὺς ὑποτακτικούς του μέ ἰλαρότητα, ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς του καί τό στόμα του, κλίνας ὀλίγον τὴν κεφαλὴν. Παρατηρησάμεν συγκεκριημένοι τοὺς τελευταίους σφυγμούς τοῦ σεπτοῦ σώματός του. Ἡ ἐξοδος τῆς ψυχῆς του ἔδειξε τό μεγαλεῖον τῆς ἐναρέτου ζωῆς του. Εἰς τὴν ἐξοδιαστικὴν ἀκολουθίαν του συνέτρεξε πλῆθος μοναχῶν ἐκ τῶν ἱερῶν μονῶν καί τῶν ἱερῶν σκητῶν. Ἐπίσης παρέστη τιμητικῶς καί ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἱερισσοῦ κ.κ. Παῦλος.

Ἡὐχῆθημεν τὴν ὥραν ἐκείνην δακρυρροοῦντες, καί εὐχόμεθα καί τώρα ὁ Κύριος νά μᾶς κατατάξῃ μαζί του εἰς τὴν οὐράνιον βασιλείαν του.

Ἄδελφότης Θωμάδων

Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμενισμός

Ἡ ἱερά Μονή μας, ἀνησυχοῦσα διὰ τό οἰκουμενιστικό συγκρητιστικό κλίμα πού ἐπικρατεῖ τελευταίως, διεμαρτυρήθη πρὸς τὴν Ἱεράν Κοινότητα μέ ἐμπεριστατωμένο ὑπόμνημά της καί ἐδημοσίευσε μελέτη - ἐκκλησι τοῦ Καθηγουμένου της μέ τίτλο: “Ὁρθόδοξος Παράδοσις καί Παπισμός”.

Ἡ Ὁρθοδοξία ἔχει οἰκουμενική ἀποστολή καί χάριν τῆς ἀποστολῆς της αὐτῆς πρέπει νά μείνη πιστή στήν ἀγία ἀποστολική της παράδοσι, πού μόνη αὐτή ἠμπορεῖ νά βοηθήσῃ τούς ἑτεροδόξους Χριστιανούς νά ξαναβροῦν τόν χαμένο θησαυρό τῆς πίστεως.

Οἱ δυτικές ἐπιδράσεις πού ἐδῶ καί χρόνια δέχεται ἡ Ὁρθοδοξία καί ὁ τόπος μας στή Θεολογία, στήν Παιδεία, στήν Ἐκκλησιαστική ζωή καί τέχνη καί στά ἤθη τοῦ λαοῦ μας ἔχουν ἀμβλύνει πολλές συνειδήσεις μέ ἀποτέλεσμα νά νοθεύεται ὅλο καί περισσότερο ἡ ἐθνική καί ἐκκλησιαστική μας παράδοσις. Ἐχουν χαθῆ τά Ἑλληνορθόδοξα κριτήρια, καί πολλοί “Ὁρθόδοξοι” ἔχουν ὀριστικά χάσει τὴν ὀρθόδοξι “αἴθησι” τους.

Ὁ Οἰκουμενισμός ὅπως διεξάγεται σήμερα ἀπό ἀρκετούς Ὁρθόδοξους μαρτυρεῖ γιά τή βαθειά νόσο τοῦ δυτικισμοῦ πού πάσχουμε σήμερα.

Ἀναδημοσιεύουμε ἐν συνεχείᾳ τόν πρόλογο τῆς ἐκκλήσεως αὐτῆς.

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΣ, δηλαδή ἡ κίνησις διὰ τὴν ἔνωσι τῶν “ἐκκλησιῶν”, ὅπως διεξάγεται σήμερον, φαίνεται ὅτι ἔχει οὐμανιστικόν - ἀνθρωποκεντρικόν χαρακτήρα καί ὄχι θεολογικόν καί πνευματικόν. Παραμερίζει τὴν Πίστιν (δόγμα) καί τὴν Παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας καί ἀποβλέπει περισσότερον εἰς πρακτικούς σκοπούς. Βλέ-

πει τήν Ἐκκλησίαν κυρίως ὡς ἀνθρώπινον ἴδρυμα, τό ὁποῖον ἠνωμένον θά δυνηθῆ νά ἀντιμετωπίσῃ καλλίτερον τοὺς ἐχθρούς του. Δι' αὐτό δέν λαμβάνονται σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν αἱ βασικά διαφοραί περί τήν πίστιν καί τό πνεῦμα τῶν "ἐκκλησιῶν", οὔτε ἡ ἱστορία καί ἡ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐξ ἄλλου "δημιουργεῖται κάθε τόσο, ἀπό τήν μεγάλη ἐπιθυμία γιά ἔνωση, ἕνας εὐκόλος ἐνθουσιασμός, πού πιστεύει πῶς μπορεῖ μέ τήν συναισθηματική του θερμότητα νά ρευστοποιήσῃ τήν πραγματικότητα καί νά τήν ξαναπλάσῃ χωρίς δυσκολία. Δημιουργεῖται ἀκόμα καί μία διπλωματική συμβιβαστική νοοτροπία, πού νομίζει πῶς μπορεῖ νά συμφιλιώσῃ μέ ἀμοιβαῖες ὑποχωρήσεις ὠρισμένες δογματικές θέσεις ἢ γενικώτερες καταστάσεις πού κρατοῦν τίς ἐκκλησίες χωρισμένες" (π. Δημήτριος Στανιλόαε, "Γιά ἕνα ὀρθόδοξο οἰκουμενισμό", σελ. 19).

Ἡ ἐκκλησιολογία, ἡ ὁποία ὑπόκειται ὡς βάσις εἰς τόν οἰκουμενισμόν, εἶναι ἐπίσης λανθασμένη. Δέν ἀναγνωρίζει τήν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὡς τήν Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικήν καί Ἀποστολικήν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' ὡς τμήμα ἢ κλάδον τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Δι' αὐτό καί πολλοί Ὀρθόδοξοι βλέπουν εἰς τόν οἰκουμενισμόν μίαν ἐκκλησιολογικήν αἵρεσιν χωρίς νά σημαίη ὅτι ἀναπαύονται καί εἰς τόν ζηλωτισμόν, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ ἐπίσης ἐκκλησιολογική παρέκκλιση. Οἰκουμενισμός καί ζηλωτισμός δέν ἐκφράζουν τήν Ὀρθοδοξίαν.

Αἰσθανόμεθα τόν οἰκουμενισμόν ὡς κάτι πού ἀπομακρύνει τήν ἔνωσιν καί μάλιστα τόσον τήν ἀπομακρύνει ὅσον φαίνεται νά τήν φέρῃ πλησίον μας.

Ἀγαπῶμεν τοὺς ἑτεροδόξους χριστιανούς καί δι' αὐτό θέλομεν μίαν πραγματικήν καί ἁγίαν ἔνωσιν μαζί των. Δέν θέλομεν μίαν συνύπαρξιν ἢ μίαν ἀνοχήν ἢ μίαν ποικιλίαν "πίστεων", διότι αὐτό δέν εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, οὔτε ἀσφαλῆς καί διαρκῆς ἔνωσις εἰς τήν ἁγίαν Τριάδα.

Θέλομεν νά πιστεύωμεν ὅ,τι κοινωνοῦμεν καί νά κοινωνοῦμεν ὅ,τι πιστεύομεν, τόν Θεάνθρωπον Χριστόν, ὁλόκληρον εἰς ὁλόκληρον τό Σῶμά Του.

Μόνον ὁ ὅλος Θεάνθρωπος ἤμπορεῖ νά σώσῃ καί τόν ὅλον ἄνθρωπον.

Ἐν ὀνόματι αὐτοῦ τοῦ ὄλου Θεανθρώπου Χριστοῦ καὶ τοῦ ὄλου Σώματός Του, τῆς Ὁρθοδοξίας, δέν δυνάμεθα νά διαπραγματευθῶμεν “ἐπί ἴσοις ὄροις” μέ τούς “παρამορφωμένους Χριστούς” τῶν δυτικῶν, Ρωμαιοκαθολικῶν καί Προτεσταντῶν.

Οὔτε θέλομεν νά προδώσωμεν τόν ἄνθρωπον, πού ἀναμένει τήν σωτηρίαν του ἀπό τόν ὄλον Θεάνθρωπον.

Δι’ αὐτό ἤμποροῦμεν νά ὁμολογήσωμεν, ἤμποροῦμεν καί νά ἀποθάνωμεν, ἀλλ’ ὄχι καί νά συμβιβασθῶμεν.

Εἰδικώτερον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τόν παπισμόν αἰσθανόμεθα, αὐτό πού πάντοτε ἠσθάνοντο οἱ Ὁρθόδοξοι, ὅτι παραμορφώνει τήν Ἁγίαν Τριάδα, ὅτι παραμερίζει τόν Χριστόν, ὅτι δέν φανερώνει τήν Ἐκκλησίαν ὡς Εἰκόνα τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀλλ’ ὡς ἀνθρωπίνην μονοκρατορίαν, ὅτι δίδει εἰς τό “Ἁγίον Πνεῦμα διακοσμητικήν μόνον θέσιν. Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος δέν βοηθεῖται καί δέν σώζεται.

Ὁ παπισμός ἀποτελεῖ μεγάλη ἀπειλήν διὰ τήν ἐν Χριστῷ ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ μελέτη αὐτή ἀποτελεῖ μίαν διαμαρτυρίαν καί μίαν ὁμολογίαν ἔναντι τῶν Ὁρθοδόξων ἐκείνων πού λησμονοῦν τά ἀνωτέρω, βιάζονται νά χαρακτηρίσουν τό πάπαν ὡς “ἅγιον” καί τήν ρωμαϊκὴν ἐκκλησίαν ὡς “ἁγίαν” χωρὶς νά σκέπτονται ὅτι μέ αὐτόν τόν τρόπον ἀδικοῦν περισσότερο ἀπό ὄλους τούς δυτικούς, διότι δέν τούς βοηθοῦν νά ἀντιληφθῶν τήν ἀσθενειάν των. Δέν σκέπτονται ἐπίσης ὅτι μέ ὅσα λέγουν δέν ἐκφράζουν τήν πίστιν καί τό φρόνημα τῶν Ἐκκλησιῶν, τῶν ὁποίων προΐστανται.

Ἀλλά καί ἡ δικαιολογία ὅτι ὅλα αὐτά γίνονται “διπλωματικῶς” ἀποτελεῖ ἤδη μίαν πνευματικὴν πτώσιν ἐν σχέσει πρὸς τήν ἀπαίτησιν τοῦ Εὐαγγελίου νά “ἀληθεύωμεν ἐν ἀγάπῃ” (Ἐφ. δ', 15) καί συμβιβασμόν μέ τό κοσμικόν πνεῦμα.

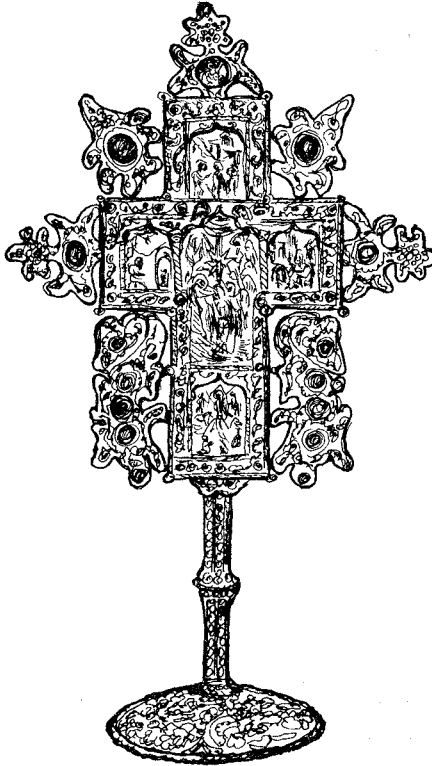
Ἡ αὐστηρότης, μέ τήν ὁποίαν θά ὁμιλήσωμεν εἰς τό κείμενον αὐτό, προέρχεται ἀπό αὐτὴν τήν πίστιν καί αὐτὴν τήν ἀγάπην.

Δέν δυνάμεθα, ἄλλως τε, νά ὁμιλήσωμεν ἄλλως. Αὐτό πού ζῶμεν καί αὐτό πού παρελάβομεν, μᾶς ἀναγκάζει νά ὁμιλήσωμεν κατ’ αὐτόν τόν τρόπον.

Ἐάν μάλιστα ἡμεῖς ὡς Ἁγιορεῖται ὁμιλήσωμεν διαφορετικά ἀπ’ ὅ,τι ὠμίλησεν ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς,

οὐ μὴ συλλειτουργήσαντες μετὰ τοὺς Λατινόφρονες καὶ
θανατωθέντες ἁγιορεῖται, ὁ ὅσιος Νικόδημος καὶ οἱ λοι-
ποὶ Πατέρες μας, οἱ ἐν ἀσκήσει καὶ ἀθλήσει διαλάμπαν-
τες, τοῦτο θὰ εἶναι Θεοῦ ἐγκατάλειψις. Καὶ τὰ ὅσα μας
θὰ διασκορπισθοῦν μετὰ τὰ ὅσα τῶν ἀνθρωπαρέσκων.
(Ψαλμ. 52, 6).

Μετὰ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἅς ἀκούσουν καὶ οἱ ἀδελφοὶ μας
τὴν ταπεινὴν φωνὴν μας.

Ἑορτίες εὐχές

Πολλοί ἀδελφοί μᾶς γράφουν τίς εὐχές των γιά τίς ἑορτές. Πρός αὐτούς ἀπήντησε ὁ Καθηγούμενος τῆς Μονῆς μας μέ τό κατωτέρω γράμμα:

Ἐκ βάθους καρδίας σᾶς εὐχαριστοῦμεν διά τάς ἐπί ταῖς ἀγίαις Ἑορταῖς εὐχάς σας, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν τήν ἐν Χριστῷ ἀγάπην σας.

Ὁ Σαρκωθεῖς Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς συνδέει εἰς τό ἅγιον Σῶμά Του, τήν ἁγίαν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας, μέ ἄρρηκτον καί ἅγιον σύνδεσμον καί ἐνότητα. Δέν εἶμεθα ξένοι ὁ ἕνας διά τόν ἄλλον, οὔτε ἀπλῶς φίλοι ἤ γνωστοί, ἀλλά ἀδελφοί ἐν Χριστῷ καί ἀλλήλων μέλη.

Οὔτε ἔχομεν κάτι πολυτιμότερον εἰς τόν κόσμον αὐτόν ἀπό τήν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ τήν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Αὐτήν τήν ἀγάπην, φιλανθρωπίαν τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐζήσαμεν τάς ἀγίας αὐτάς ἡμέρας. Ἡ ἐξ ἀμετρήτου ἀγάπης ἄκρα ταπεινώσις καί συγκατάθασις τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ ἐφανερώθη πάλιν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μας εἰς τό ἅγιον Σπήλαιον τῆς Βηθλεέμ, εἰς τήν ὀκταήμερον περιτομήν, εἰς τήν φυγῆν εἰς Αἴγυπτον, εἰς τά ρεῖθρα τοῦ Ἰορδάνου.

Προσκυνοῦμεν καί δοξάζομεν τόν Σωτήρα μας Χριστόν. Πόσον ἀθλία θά ἦτο ἡ ζωή μας χωρίς τήν σάρκωσίν Του;

Ταπεινῶς ζητοῦμεν τήν χάριν Του νά Τόν ἀγαπήσωμεν μέ πόθον πολύν. Νά μή προσκυνοῦμεν Θεούς ἄλλοτρίους, τά ἁμαρτωλά μας πάθη, ἀλλά μόνον τόν ζῶντα καί αἰώνιον Θεόν, ὅπως ἐφανερώθη καί ἔλαμψεν ἐν Χριστῷ. Νά μή ἀπωθοῦμεν τόν Ἰησοῦν εἰς τό περιθώριον τῆς ζωῆς μας, ἀλλά νά Τόν ἔχωμεν εἰς τό Κέντρον. Αὐτός νά

εἶναι ὁ Κύριος τῆς καρδίας, τοῦ νοῦ καὶ τῆς βουλή-
σεώς μας.

Ἄνταποδίδοντες καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ἰδικὴν σας φιλα-
δελφίαν τὴν ἰδικὴν μας ἀγάπην εὐχόμεθα ἡ Χάρις καὶ ἡ
Εὐλογία τῶν Ἑορτῶν ποῦ ἐπέρασαν νά μένη διαρκῶς
εἰς τὴν ζωὴν σας. Ὁ Θεάνθρωπος Χριστὸς νά εἶναι ἡ Χα-
ρὰ, τὸ Φῶς, ἡ Εἰρήνη καὶ ὁ Ἔρως σας. Τὸ νέον ἔτος 1979
νά εἶναι δι' ὅλους μας ἔτος μετανοίας καὶ ἔργων ἀγαθῶν
πρὸς δόξαν Θεοῦ.

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ
Ὁσίου Γρηγορίου

Θεοφάνεια 1979

ΑΠΟΨΕΙΣ

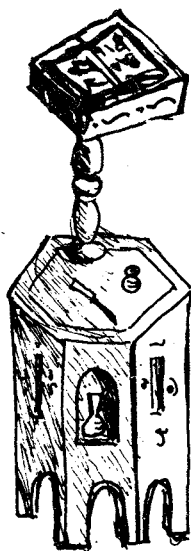
Μέ τήν χάριν τῆς Παναγίας Τριάδος καί τήν εὐλογία τῆς Κυρίας τοῦ Ὁρους Θεοτόκου Μαρίας καί τῶν ἁγίων Προστατῶν τῆς Μονῆς μας καί τῶν ἐν Ἄθω Πατέρων ἐκδίδεται “εἰς κοινήν ὠφέλειαν ὄλων τῶν Ὁρθοδόξων ἀδελφῶν μας καί εἰς ἔνδειξιν τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης μας”.

Στόχος μας παραμένει πάντα ὁ ἴδιος. Ἡ κοινωνία μέ τό πνεῦμα τοῦ Ὁρθοδόξου ἀγιορειτικοῦ μοναχισμοῦ. Ἐνα κατά τό δυνατόν εὐρύτερο ἀγιορειτικό συμπόσιο. Ὡς ἀντίδωρο ζητοῦμε ἀπό τούς ἀδελφούς μας τίς προσευχές των γιά τό Ἅγιον Ὅρος, νά παραμένῃ αὐτό πού ἡ Ἐφορός του καί οἱ Ἅγιοι Πατέρες του τό ἠθέλησαν. Τόπος προσευχῆς, ἡσυχασμοῦ καί μετανοίας. Κλίμαξ πρός τόν Οὐρανό μέσα σ’ ἕνα ἀνήσυχο καί ταραχώδη κόσμο.

Τήν 25ην Μαρτίου παλαιοῦ ἡμερολογίου ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, ὁ Ἀρχιμανδρίτης πατήρ Ἰουστίνος Πόποβιτς, διδάσκαλος καί ὁμολογητής τῆς Ὁρθοδόξου πίστεώς μας. Ἐνωμένος μέ τόν Θεό ἔζησε καί ἐκήρυξε ἀποστολικά καί ἀγιοπατερικά τό μυστήριον τοῦ Θεανθρώπου καί τῆς Ἐκκλησίας Του. Οἱ πιστοί Ὁρθόδοξοι σέ ὄλο τόν κόσμο αἰσθάνθηκαν τήν παράκλησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού ἀνέβλυζε ἀπό τήν σεπή μορφή του καί τά Θεόσοφα συγγράμματά του. Ἀγαποῦσε ἰδιαίτερος τό Ἅγιον Ὅρος καί τήν Ἑλλάδα. Μεταξύ τῶν τελευταίων του λόγων πρός τά πνευματικά του τέκνα ἦσαν καί αὐτοί: Νά ἀγαπᾶτε τούς Ἕλληνας. Εἶναι οἱ διδάσκαλοι καί οἱ φωτισταί μας.

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Μονῆς μας συνοδευόμενος ἀπό τούς Γέροντας Δαμιανόν καί Μελέτιον Ἱερομόναχον μετέβησαν στήν Σερβία καί ἔλαβαν μέρος στό τεσσαρακονθήμερο μνημόσυνό του.

Ἐν συνεχείᾳ παρέλαβαν ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο Πατριάρχῃ τῶν Σέρβων Κύριο Γερμανό τμῆμα τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου, Κτήτορος τῆς Μονῆς μας, καὶ ἐπεσκέφθησαν πολλές ἱερές Μονές στὴ Σερβία καὶ στὴ Βουλγαρία. Παντοῦ τοὺς ὑπεδέχθησαν μὲ πολλή ἀγάπη καὶ ἐξεδήλωσαν τὸν σεβασμὸν τοὺς πρὸς τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ τὴν Ἑλλάδα. Γιὰ τὸ ταξίδι αὐτὸ θὰ γράψουμε λεπτομερέστερα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίς

Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Ὁσ. Γρηγορίου:	
Ἀνάστασιν Χριστοῦ Θεασάμενοι	5
Ἱερομονάχου Πετρωνίου Προδρομίτου:	
Ἡ Λειτουργία τῆς Μετανοίας	9
Μητροπολίτου Πρ. Λήμνου Βασιλείου Ἀτέση:	
Ἀναμνήσεις ἀπό τό Ἅγιον Ὄρος	17
Γέροντος Κλεόπα:	
Διδαχή περί νοερᾶς προσευχῆς	22
Ἀρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Ὁσ. Γρηγορίου:	
Ὁ Ἄνθρωπος, ὄν λειτουργικό	31
Ἱερά Μονή Σταυρονικήτα:	
Ἅγιον Ὄρος καί δρόμοι	36
μ.Μ.Σ.: Ἡ Παναγία καί οἱ Ἅγιοι τοῦ Ἁθωνα.....	43
Συνοδεία ἀρχιμ. Σπυρίδωνος Ξένου:	
Ἀρχιμανδρίτης Ἰωακείμ Σπετσιέρης Νεοσκητιώτης	47
Ἀδελφότης Θωμάδων:	
Γέρων Θωμάς Μικραγιαννανίτης	56
Ὁρθοδοξία καί Οἰκουμενισμός	59
Ἑόρτιες εὐχές	63
Ἀπόψεις	65